

Publicatieblad

van de Europese Unie

C 280

Uitgave
in de Nederlandse taal

Mededelingen en bekendmakingen

56e jaargang
27 september 2013

Nummer	Inhoud	Bladzijde
I	<i>Resoluties, aanbevelingen en adviezen</i>	
	RESOLUTIES	
	Comité van de Regio's	
	102e zitting, 3-4 juli 2013	
2013/C 280/01	Resolutie van het Comité van de Regio's — De prioriteiten van het Comité van de Regio's voor 2014 in het licht van het werkprogramma van de Europese Commissie	1
2013/C 280/02	Resolutie van het Comité van de Regio's — Verdieping van de Economische en Monetaire Unie	6
	ADVIEZEN	
	Comité van de Regio's	
	102e zitting, 3-4 juli 2013	
2013/C 280/03	Advies van het Comité van de Regio's — Grenswerknemers — Stand van zaken na 20 jaar interne markt: problemen en vooruitzichten	8
2013/C 280/04	Advies van het Comité van de Regio's — Territoriale effectbeoordeling	13

NL

Prijs:
4 EUR

(Vervolg z.o.z.)

<u>Nummer</u>	Inhoud (vervolg)	Bladzijde
2013/C 280/05	Advies van het Comité van de Regio's — Strategie voor cyberbeveiliging	19
2013/C 280/06	Advies van het Comité van de Regio's — Slimme steden en gemeenschappen — Europees innovatiepartnerschap	27
2013/C 280/07	Advies van het Comité van de Regio's — Actieplan e-gezondheidszorg 2012-2020 — Innovatieve gezondheidszorg voor de 21e eeuw	33
2013/C 280/08	Advies van het Comité van de Regio's — De interne energiemarkt doen werken	38
2013/C 280/09	Advies van het Comité van de Regio's — Herziening van de hoofddoelstellingen van de Europese Unie inzake afval	44

III *Vorbereidende handelingen*

COMITÉ VAN DE REGIO'S

102e zitting, 3-4 juli 2013

2013/C 280/10	Advies van het Comité van de Regio's — De kosten van de uitrol van breedband verlagen	50
2013/C 280/11	Advies van het Comité van de Regio's — Productie, presentatie en verkoop van tabaks- en aanverwante producten	57
2013/C 280/12	Advies van het Comité van de Regio's — Schone energie voor het vervoer	66

I

(Resoluties, aanbevelingen en adviezen)

RESOLUTIES

COMITÉ VAN DE REGIO'S

102e ZITTING, 3-4 JULI 2013

Resolutie van het Comité van de Regio's — De prioriteiten van het Comité van de Regio's voor 2014 in het licht van het werkprogramma van de Europese Commissie

(2013/C 280/01)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

- gezien de mededeling over het werkprogramma van de Commissie voor 2013 ⁽¹⁾,
- gelet op zijn resolutie van 30 november 2012 over de prioriteiten van het Comité van de Regio's voor 2013 in het licht van het wetgevings- en werkprogramma van de Europese Commissie ⁽²⁾,
- gelet op het op 16 februari 2012 overeengekomen Protocol voor samenwerking tussen de Europese Commissie en het Comité van de Regio's,

De Unie in 2014

1. ziet 2014 als een kanteljaar voor de Europese Unie, waarin Europese verkiezingen worden gehouden, een nieuwe Commissie aantreedt, een nieuwe programmeringsperiode 2014-2020 op basis van een nieuw meerjarig financieel kader van start gaat, de Europa 2020-strategie tussentijds wordt geëvalueerd en wordt verdergegaan met de voltooiing en verdieping van de economische en monetaire unie;

2. is van mening dat de grootste uitdagingen voor de EU in 2014 het volgende betreffen: het aanzwengelen van de groei en het scheppen van banen bij de omvorming van onze economieën met het oog op een koolstofarme duurzame toekomst; het versterken van het EU-burgerschap, vooral gezien het cruciale moment van de Europese verkiezingen, alsook het herstel van het vertrouwen in het Europese project teneinde de "democratische legitimiteit" van de EU te ondersteunen, hetgeen een aangehouden inspanning vergt om de kernwaarden van de EU te verdedigen tegen erosie door populistische en antidemocratische krachten,

3. is bang dat het naderende einde van de mandaatsperiode invloed zal hebben op de mate van activiteit van de Commissie, terwijl dringende actie geboden is op een groot aantal terreinen;

4. herinnert eraan dat het CvdR zich, ter gelegenheid van zijn 20-jarig bestaan, wil beraden over de wijze waarop het zijn institutionele en politieke rol kan versterken;

5. verzoekt de Commissie om verslag uit te brengen over de stand van zaken van de lopende besprekingen over de toekomst van Europa, en van de resultaten van de debatten met burgers in het Europees Jaar van de burger 2013; spoort de Commissie er ook toe aan om, in het kader van het streven om "weer aansluiting bij de burger te vinden", al in 2014 te beginnen met de voorbereiding van haar verslag over de toepassing van de Verordening betreffende het burgerinitiatief;

Economische en Monetaire Unie en Overheidsfinanciën

6. verzoekt de Commissie onverwijld haar voorstellen voor een ontwerpverordening tot oprichting van één afwikkelingsmechanisme en voor de follow-up van de aanbevelingen voor de structurele hervorming van de banksector voor te leggen;

⁽¹⁾ COM(2012) 629 final.

⁽²⁾ CvdR 2204/2012.

7. verzoekt de Europese Commissie een voorstel ter herziening van het troikastelsel voor te leggen om de democratische controle en de verantwoordingsplicht tegenover het Europees Parlement te waarborgen;

8. vraagt dat de onderhandelingen inzake de richtlijn over het depositogarantiestelsel en die met betrekking tot het voorstel voor een richtlijn betreffende de totstandbrenging van een kader voor het herstel en de afwikkeling van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen worden heropend;

9. constateert dat de huidige proef met de marktintroductie van projectobligaties succesvol is en zou graag zien dat dit initiatief ook gedurende de volledige looptijd van het volgende meerjarig financieel kader (2014-2020) wordt voortgezet en wordt uitgebreid tot andere beleidsterreinen dan energie, vervoer en telecomminfrastructuur; stelt voor de mogelijkheid tot deelname uit te breiden tot het midden- en kleinbedrijf (mkb) zodat regionale investeringsfondsen ten goede komen aan het mkb en gezorgd wordt voor versterking van een Europese risicokapitaal-industrie die stoelt op de regio's;

10. moedigt de Commissie ertoe aan om in haar jaarlijks verslag over de openbare financiën in de EMU aandacht te blijven besteden aan de situatie en de ontwikkeling van de regionale en lokale overheidsfinanciën;

Europa 2020-strategie en het Europees Semester

11. is van mening dat de onbevredigende stand van zaken rond Europa 2020 tot dusver niet alleen te wijten is aan de economische crisis en het gebrek aan ambitie van de lidstaten, maar ook aan het gebrek aan betrokkenheid van de lokale en regionale overheden bij het opstellen en uitvoeren van de strategie en, meer in het algemeen, aan het ontbreken van een echte territoriale dimensie in Europa 2020;

12. verzoekt de Commissie om snel met een kader te komen voor haar tussentijdse evaluatie van de Europa 2020-strategie, die verder gaat dan de aanvankelijk aangekondigde methodiek;

13. herinnert eraan dat het de reeds geboekte vooruitgang met de vlaggenschipinitiatieven van de Europa 2020-strategie op de voet volgt en reeds bezig is met een tussentijdse evaluatie vanuit lokaal en regionaal perspectief;

14. betreurt het feit dat noch in de jaarlijkse groeianalyse 2013 noch in de landenspecifieke aanbevelingen melding wordt gemaakt van de behoefte aan een plaatsgebonden benadering en aan multilevel partnerschap bij de uitvoering van de Europa 2020-strategie, en verzoekt de Commissie om aan haar verplichtingen te voldoen en ervoor te zorgen dat de lidstaten partnerschappen opzetten met lokale en regionale overheden bij het opstellen en uitvoeren van nationale hervormingsprogramma's (NHP's);

De eengemaakte markt en het industriebeleid

15. moedigt de Commissie ertoe aan om de sectoren in kaart te brengen die het voortouw nemen bij het doorvoeren van innovatie en het scheppen van hoogwaardige werkgelegenheid, en hieraan prioriteit te geven waar het gaat om het functioneren van de interne markt;

16. spoort de Commissie ertoe aan om met voorstellen te komen voor een Europees industriebeleid als één van de pijlers van het Europese project, dat net als het cohesie-, infrastructuur- en landbouwbeleid als echte politieke prioriteit wordt behandeld;

17. onderschrijft het voorstel van het Europees Parlement om een stuurgroep voor industriebeleid op te richten die de Europese, nationale, regionale en lokale overheden alsook de middelen die momenteel over alle niveaus en sectoren zijn verspreid, moet samenbrengen;

18. verzoekt de Commissie om het CvdR officieel te raadplegen over de uitwerking van de nieuwe richtsnoeren voor de toepassing van Europese staatssteunregels;

19. zou graag zien dat de Commissie de ontwikkeling van regionale plannen voor innovatie en industriële ontwikkeling stimuleert;

20. verzoekt de Commissie om, als follow-up van haar Mededeling Ondernemerschap 2020, verder onderzoek te verrichten naar de reële obstakels waarop jonge ondernemers stuiten, en is voorstander van meer grensoverschrijdende uitwisseling en mogelijkheden voor hen;

Cohesiebeleid en vervoer

21. herhaalt zijn oproep aan de Commissie om met een witboek over territoriale samenhang te komen, waarin de samenwerking tussen de Territoriale Agenda 2020 en de Europa 2020-strategie wordt geanalyseerd en de territoriale impact van het cohesiebeleid 2007-2013 achteraf wordt geëvalueerd;

22. verzoekt de Commissie om verslag uit te brengen over de vraag of de regionale en lokale overheden tijdig en structureel zijn betrokken bij het opstellen van partnerschapsovereenkomsten en operationele programma's voor 2014-2020, overeenkomstig de in de gemeenschappelijke verordening opgenomen beginselen van partnerschap en multilevel governance, alsook conform de gedragscode inzake partnerschap;

23. vraagt de Commissie om, zodra de nieuwe regelgeving van kracht is, een praktische en gebruiksvriendelijke handleiding voor lokale actoren te publiceren over hoe de nieuwe structuurfondsen moeten worden gebruikt;

24. is, wat het Jongerenwerkgelegenheidsinitiatief betreft, zeer bezorgd over het gebrek aan voldoende financiële middelen in de volgende programmeringsperiode en de concentratie daarvan in 2014/2015, waardoor de haalbaarheid en doeltreffendheid ervan in gevaar komen; pleit derhalve voor wijziging van met name artikel 9, onder f), van de MFK-verordening teneinde de expliciete beperking van de nieuwe begrotingslijn voor het Jongerenwerkgelegenheidsinitiatief tot 3 miljard euro te schrappen. Deze wijziging is absoluut noodzakelijk om te voorkomen dat programma's die van essentieel belang zijn voor de cohesie, zoals programma's voor grensoverschrijdende samenwerking of onderdelen van de *Connecting Europe Facility*, worden uitgesteld tot na 2016;

25. zal samenwerken met de Commissie om, zoals afgesproken in de geldende overeenkomst tussen de twee instellingen, de Europese Groeperingen voor territoriale samenwerking (EGTS) te integreren in het EU-beleid, en moedigt de Commissie ertoe aan om het gebruik van de EGTS bij de uitvoering van het nabuurschapsbeleid te promoten; het CvdR zal nagaan of er via ARLEM en CORLEAP Europese Groeperingen voor territoriale samenwerking met partners in nabuurschapslanden kunnen worden opgericht;

26. verzoekt de Commissie om een mededeling over "Mobiliteit in regio's met bijzondere geografische en demografische problemen" op te stellen;

Werkgelegenheid en sociale integratie en kleine & middelgrote ondernemingen

27. spreekt, gezien de ernstige werkloosheid in tal van lidstaten en dan met name onder jongeren, zijn steun uit voor de inspanningen om een jongerengarantie in te voeren, en verzoekt de Commissie om deze regeling verder uit te werken en in de loop van 2014 verslag uit te brengen over de gemaakte vooruitgang;

28. dringt er bij de Europese Commissie op aan om een voorstel voor een "sociaal investeringspact" te formuleren, zoals ook bepleit door het Europees Parlement;

29. denkt dat er meer wettelijke zekerheid nodig is voor activiteiten in de sociale economie en pleit in dit verband voor een statuut van een Europese onderlinge maatschappij;

30. verzoekt, gezien het vermogen van kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) om nieuwe banen te creëren en gelet op de noodzaak om deze bedrijven te helpen de voortslepende crisis het hoofd te bieden, de Europese Commissie meer te doen om financiële instellingen ertoe aan te zetten, leningen te verstrekken aan en te investeren in kmo's, zodat deze het hoofd boven water kunnen houden en verder kunnen groeien; kijkt, met het oog hierop, uit naar de voorstellen voor het nieuwe "investeringsplan" dat de Europese Raad in juni heeft geïntroduceerd en is voorstander van nieuwe investeringen in „open innovatie" en „start-ups" van ondernemingen;

31. dringt er bij de Commissie op aan om in het kader van het programma voor gezonde en resultaatgerichte regelgeving (REFIT) te blijven ijveren voor vereenvoudiging en verlichting van de regelgeving voor kleine en middelgrote ondernemingen en om regelmatig bij deze ondernemingen te rade te gaan over de vraag welke EU-wetten of wetgevingsgebieden hun de meeste rompslomp bezorgen ("Top Tien"-initiatief);

32. dringt er bij de Commissie op aan om een nieuwe politieke aanpak uit te werken waarin ondernemerschap en strategieën voor slimme specialisering centraal staan, naast een ondernemingsgezin ontdekkingsproces op alle onderwijsniveaus, gaande van de lagere school tot beroepsonderwijs en universiteiten. Daarbij moet vooral de vraag worden gesteld hoe Europeanen — van lokale of regionale leiders t/m industriële startende ondernemers — met leerlingen uit lagere scholen in gesprek kunnen gaan om hun al vroeg een mentaliteit bij te brengen die meer op ondernemerschap is gericht, en te leren hoe ondernemers dagelijks te werk gaan;

33. roept de Commissie op met een voorstel te komen inzake voorlichting aan en raadpleging van werknemers en inzake de anticipatie op en het beheer van herstructureringen, zoals vermeld door het Europees Parlement in zijn resolutie van 15 januari 2013;

34. dringt er bij de Commissie op aan om verslag uit te brengen over de tenuitvoerlegging van de richtlijn inzake betalingsachterstanden op het niveau van de nationale, regionale en lokale bestuursorganen;

Justitie en binnenlandse zaken

35. doet een beroep op de Commissie en de lidstaten om de lokale en regionale overheden te blijven betrekken bij de formulering en uitvoering van het beleid op het gebied van justitie en binnenlandse zaken, in het bijzonder als het gaat om migratie- en asielkwesties en om de aanhoudende strijd tegen corruptie en georganiseerde misdaad en de bescherming van slachtoffers;

36. bekrachtigt dat het zich gebonden acht aan het in 2012 door de Europese Commissie aangeboden strategische partnerschap, zoals dat gestalte krijgt in de hernieuwde Europese Agenda voor de integratie van onderdanen van derde landen en de beleidsdialoog die in het kader van het Europees Integratieforum wordt gevoerd; dringt er bij de Commissie op aan om hier vast te houden aan het gebruik van territoriale pacten, zoals voorgesteld in haar herziene integratieagenda;

Landbouw en maritiem beleid

37. verzoekt de Europese Commissie Richtlijn 2004/18/EG betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten zodanig wijzigen dat het begrip "lokaal product" kan worden opgenomen als vast selectiecriteria in aanbestedingen voor de levering van voedsel aan bijv. scholen, verpleeghuizen en openbare instellingen⁽³⁾;

38. vindt dat de territoriale impact van alle voorstellen ter afschaffing van marktreguleringsmechanismen in de landbouw, met inbegrip van bilaterale handelsovereenkomsten en associatieverdragen, nauwlettend moet worden bekeken, en dat zal moeten worden nagegaan of deze voorstellen niet strijdig zijn met de in het Verdrag van Lissabon geformuleerde doelstelling van territoriale samenhang;

39. verlangt van de Commissie dat ze een voorstel indient voor een Europese plattelandsontwikkelingsstrategie, gericht op een meer evenwichtige toewijzing van middelen ten gunste van plattelandsgebieden die qua ontwikkelingsniveau onder het EU-gemiddelde liggen;

40. benadrukt het belang van een goede uitvoering van de nieuwe geregionaliseerde besluitvormingsaanpak in het kader van het hervormde gemeenschappelijk visserijbeleid (GVB), waarbij besluiten worden genomen op zeebekkenniveau en wordt afgestapt van het op dit moment in de EU gangbare microbeheer en alle partijen nauwer bij een en ander worden betrokken; maakt zich zorgen over het feit dat de Commissie gedelegeerde handelingen kan vaststellen, wat ten koste zou kunnen gaan van het specifieke karakter van de afzonderlijke visserij- en zeegebieden;

Milieu en energie

41. herhaalt dat de transitie naar een duurzame energievoorziening centraal moet staan in het EU-klimaat- en -energiebeleid; roept de Commissie daarom op een wettelijk bindende verhoging van de doelstelling voor hernieuwbare energie voor 2030 voor te stellen en om tussentijdse doelstellingen voor 2040 vast te stellen, teneinde in 2050 eventueel te komen tot 100 % duurzame energie;

⁽³⁾ Vgl. CdR 341/2010 fin

42. verzoekt de Europese Commissie om in 2014 nieuwe initiatieven te ontplooiën in het kader van het Stappenplan "Efficiënt gebruik van hulpbronnen" ⁽⁴⁾, en om bijv. naast de kernindicator van hulpbronnenproductiviteit, bedoeld om te meten in hoeverre het belangrijkste doel van het Stappenplan — verbetering van de economische prestaties met gelijktijdige vermindering van de druk op de natuurlijke rijkdommen — wordt gehaald, ook nog aanvullende indicatoren voor hulpbronneninefficiëntie en een nieuwe kernindicator voor natuurlijke rijkdommen en de milieueffecten van hulpbronnengebruik op te stellen, en dringt erop aan om vooruitgang te boeken bij de verwezenlijking van de op deze indicatoren gebaseerde doelstelling, nl.: het permanent en zonder al te veel moeite meten van vooruitgang bij het verbeteren van hulpbronneninefficiëntie; herhaalt zijn oproep aan de Europese Commissie om stappen te zetten in de richting van bindende doelstellingen op het gebied van groene overheidsopdrachten, ermee rekening houdende dat er bij overheidsopdrachten ook andere belangrijke factoren meespelen ⁽⁵⁾;

43. verzoekt de Europese Commissie er zorg voor te dragen dat zij bij haar voor 2014 voorziene evaluatie van de afvalwetgeving en de huidige doelstellingen inzake preventie, hergebruik, recyclage en alternatieve oplossingen voor het sorteren van afval op adequate wijze rekening houdt met het op haar verzoek door het CvdR opgestelde verkennende advies; wijst erop dat de evaluatie recht moet doen aan de in het Stappenplan "Efficiënt gebruik van hulpmiddelen" geformuleerde streefdoelen, zodat de weg wordt gebaad voor een op hergebruik en recyclage gebaseerde economie waarin de hoeveelheid restafval tot vrijwel nul is gereduceerd; verlangt dat bij de evaluatie van 2014 speciaal aandacht wordt besteed aan plastic afval;

44. dringt er bij de Europese commissie op aan om als vervolg op het groenboek een ambitieus nieuw klimaat- en energie kader voor de periode tot 2030 op te stellen; benadrukt dat dit kader met name zal moeten voorzien in hogere cofinancieringspercentages voor de EU als het gaat om infrastructuurprojecten die overeenstemmen met de klimaatdoelstellingen en duidelijk klimaatgerelateerd zijn;

45. verzoekt de Commissie een strategie inzake energiearmoede uit te werken en daarin passende voorstellen te doen, waaronder een Europese definitie van energiearmoede;

46. doet een beroep op de Europese Commissie, alles in het werk te stellen om energie-efficiëntie te bevorderen en met bindende nationale doelstellingen op dit gebied te komen, incl. een gedetailleerde budgettaire effectbeoordeling en een pakket financiële maatregelen; herhaalt dat bij de tenuitvoerlegging van het desbetreffende beleid het partnerschapsbeginsel in acht genomen dient te worden en multilevel governance moet worden toegepast;

Subsidiariteit, effectbeoordeling en betere regelgeving

47. dringt er bij de Europese Commissie op aan, een begin te maken met een aantal in de strategie voor een betere regelgeving overwogen evaluaties, met name REFIT, en deze tot een goed einde te brengen; herinnert eraan dat het bereid is hieraan bij te dragen via zijn eigen raadplegingsnetwerken;

48. verlangt van de Europese Commissie dat ze op bepaalde beleidsterreinen territoriale effectbeoordelingen (TEB) invoert als operationeel en verplicht instrument; herhaalt dat het bereid is om hier nauw samen te werken met de Commissie en stelt voor dat DG Regionaal Beleid en Stadsontwikkeling gaat fungeren als een éénloketsysteem voor TEB;

49. nodigt de Commissie uit om het CvdR voorstellen te doen voor samenwerking bij het raadplegen van regio's en lokale overheden in de prelegislatieve fase (art. 2 van het Protocol betreffende de toepassing van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid) en bij het zoeken naar een antwoord op de vraag of genoemde beginselen worden gerespecteerd;

Cultuur, innovatie en toerisme

50. verzoekt de Europese Commissie om het EU-regelgevingskader voor culturele en creatieve industrieën (CCI's) te verbeteren en daarbij de nadruk te leggen op de vereenvoudiging ervan en de toegang tot financiering; staat erop dat cultuur en creativiteit beter worden geïntegreerd in de Europa 2020-strategie;

51. roept de Commissie op om als vervolg op het pakket innovatieve investeringen de rol van de lokale en regionale overheden in publiek-private partnerschapsprogramma's en projecten helder te definiëren en te benadrukken. Regio's en steden zijn sleutelactoren voor het creëren van de juiste kadervoorwaarden voor innovatieve milieus. Als essentiële schakel brengen ze op hun grondgebied de belangrijkste spelers uit de innovatiedriehoek samen: vertegenwoordigers van de academische wereld, universiteiten en de onderzoekswereld en die van het bedrijfs- en zakenleven;

52. benadrukt dat er behoefte is aan een mededeling over de strategie inzake duurzaam en concurrerend toerisme, die bijdraagt tot het creëren van nieuwe werkgelegenheid en de lokale en regionale economie kan stimuleren; wijst erop dat een dergelijke strategie een algeheel kader kan bieden voor de promotie en financiering van het architecturale, etnografische en industriële erfgoed van Europese regio's;

Europa als mondiale speler

53. waardeert het voornemen van de Europese Commissie om bij het versterken van de lokale en regionale dimensie in het uitbreidingsproces te streven naar een nauwere samenwerking met het CvdR; spreekt de hoop uit dat hier rekening mee zal worden gehouden in de jaarlijkse voortgangsverslagen betreffende de uitbreiding;

54. verzoekt de Commissie om zich nader te buigen over de mogelijkheden die er zijn om de Lokale Bestuursfaciliteit (LAF) uit te breiden tot de lokale besturen in de landen van het Oostelijk Partnerschap en het Euromed-partnerschap;

55. doet een beroep op de Europese Commissie en de Raad om vast te houden aan een "meer voor meer"-aanpak in de nieuwe routekaart voor het Oostelijk Partnerschap, waarbij dit initiatief meer moet worden gezien als een instrument om het transformerende vermogen van de EU-bijdrage ten nutte te maken en de lokale en regionale overheden bij de uitvoering ervan te betrekken;

⁽⁴⁾ COM(2011) 571 final.

⁽⁵⁾ Vgl. CdR 140/2011 fin.

56. is verheugd over de nadruk die in het kader van de Euromed-samenwerking wordt gelegd op regionale ontwikkeling en zou graag zien dat de ARLEM wordt betrokken bij de zogeheten proefprojecten voor regionale ontwikkeling;

57. wenst nogmaals zijn volledige steun te betuigen aan het voornemen om 2015 uit te roepen tot het "Europees jaar van de ontwikkeling", zulks als follow-up van de millenniumdoelstellingen voor ontwikkeling (MDG), en constateert met voldoening dat de Europese Commissie het startsein heeft gegeven voor een discussie over de toekomstige globale benadering van ontwikkeling; dringt er bij de Commissie op aan zich sterk te maken voor een algeheel kader voor de MDG in de periode

na 2015, waarin de drie dimensies van duurzame ontwikkeling — de economische, de sociale en de op milieu betrekking hebbende — worden samengebracht;

58. vertrouwt erop dat de Europese Commissie zijn aanbevelingen bij de uitwerking van haar werkprogramma voor 2014 niet in de wind zal slaan en draagt zijn voorzitter op om onderhavige resolutie voor te leggen aan de voorzitter van de Europese Commissie, de voorzitter van het Europees Parlement, de voorzitter van de Europese Raad, het Litouwse voorzitterschap van de EU en de komende Griekse en Italiaanse voorzitterschappen.

Brussel, 4 juli 2013

*De voorzitter
van het Comité van de Regio's*
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO

Resolutie van het Comité van de Regio's — Verdieping van de Economische en Monetaire Unie

(2013/C 280/02)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

- gelet op zijn resolutie van 1 februari 2013 over een duurzame toekomst voor de Economische en Monetaire Unie (hierna: EMU) ⁽¹⁾;
- gelet op de op 20 maart 2013 door de Commissie uitgebrachte Mededelingen over resp. "Voorafgaande coördinatie van plannen voor belangrijke hervormingen van het economische beleid" (COM(2013) 166 final) en "Invoering van een instrument voor convergentie en concurrentievermogen" (COM(2013) 165 final);
- gelet op de resolutie van het Europees Parlement van 23 mei 2013 over toekomstige wetgevingsvoorstellen betreffende de EMU: reactie op de Mededelingen van de Commissie (2013/2609(RSP));
- gelet op de conclusies van de Europese Raad van 27 en 28 juni 2013;
- gelet op de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid;

Algemene overwegingen

- herinnert aan de in de artikelen 3 en 120 van het VWEU vastgelegde beginselen en doelstellingen die ten grondslag liggen aan de EMU;
- benadrukt dat de uitvoering van al goedgekeurde maatregelen voorrang moet krijgen boven nieuwe voorstellen en deelt de mening van het Europees Parlement dat van mogelijke nieuwe wetgevingsinitiatieven altijd moet worden aangetoond dat daaraan een duidelijke meerwaarde verbonden is in vergelijking met bestaande instrumenten;
- acht van belang dat bij besluitvorming over de ontwikkeling van de EMU altijd onverkort recht wordt gedaan aan de rol die lokale en regionale overheden spelen in de consolidering van de economie en de vergemakkelijking van groei en banengroei en dat die rol waar mogelijk kracht wordt bijgezet;
- beschouwt de voorstellen om één toezichthoudend mechanisme op te zetten, met een spilfunctie voor de ECB en een hervorming van de rol van de EBA, als een stap in de richting van meer transparantie en democratische verantwoording;
- is ingenomen met het door de Europese Raad van 27 en 28 juni 2013 geformuleerde verzoek aan de Commissie om zo snel mogelijk haar voorstellen voor een ontwerpverordening tot oprichting van één afwikkelingsmechanisme te presenteren, en staat achter het voornemen om de desbetreffende wetgeving voor het eind van de huidige mandaatsperiode goed te keuren;
- wijst erop dat het voorstel van de Commissie om plannen voor de belangrijkste hervormingen van economisch beleid op voorhand te laten coördineren, waarbij alleen de Commissie en de Raad zijn betrokken, moet worden aangevuld met Europese en nationale maatregelen om te waarborgen dat belanghebbende lokale en regionale overheden naar behoren worden geraadpleegd en geïnformeerd;
- dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan om in het bijzonder aandacht te besteden aan regionale doorwerkingseffecten, en hun mogelijke impact op de houdbaarheid van de overheidsfinanciën en op territoriale cohesie, van voorafgaande coördinatie van plannen om in de EU belangrijke hervormingen van economisch beleid door te voeren;
- onderstreept dat er, gezien het nauwe verband tussen de contractuele afspraken en de beoogde voorafgaande coördinatie, een nauw verband zou moeten zijn tussen de governance en democratische verantwoording van beide processen; stelt derhalve voor om, indien de regionale doorwerkingseffecten op het spel komen te staan, het Comité van de Regio's en de regionale overheden in kwestie te betrekken bij de economische dialoog op EU-niveau;
- is het ermee eens dat voorafgaande coördinatie alleen geboden is in het geval van nationale plannen voor belangrijke hervormingen van economisch beleid; dit moet ook gelden voor hervormingen van stelsels van sociale bescherming, omdat de gevolgen daarvan in de lidstaten groot kunnen zijn;

Voorafgaande coördinatie van plannen voor belangrijke hervormingen van economisch beleid

- verwacht dat de Commissie in haar voorstel voor voorafgaande coördinatie, dat in het najaar van 2013 zal worden gepubliceerd, duidelijk aangeeft wat het verschil is tussen deze coördinatie en de andere, reeds bestaande (zoals het Europees Semester) of geplande (zoals het hieronder besproken ICC) instrumenten en mechanismen;
- betreurt dat ten aanzien van de onderdelen „democratische legitimiteit” en „verantwoording” van de EMU weinig vooruitgang is geboekt om te voorkomen dat deze hele gang van zaken in twijfel wordt getrokken als het erop lijkt dat de Commissie en andere lidstaten zich mengen in de vorming van besluiten die normaliter altijd op nationaal of zelfs regionaal niveau zijn genomen;

⁽¹⁾ CDR2494-2012_00_00_TRA_RES.

Invoering van een instrument voor convergentie en concurrentievermogen (CCI)

- houdt vast aan zijn overtuiging dat een begrotingscapaciteit voorwaarde is voor de totstandbrenging van een verstrekende en echte EMU en stemt ermee in dat het voorgestelde instrument een nuttige stap in die richting kan zijn;
- is van mening dat het nieuwe instrument een aanvulling moet vormen op instrumenten van het cohesiebeleid en plaatst daarom vraagtekens bij de naam die voor het nieuwe instrument wordt voorgesteld, omdat kan worden gedacht dat de begrippen "convergentie" en "cohesie" elkaar overlappen;
- is ingenomen met de invoering van een mechanisme voor meer coördinatie en handhaving van structuurbeleid op basis van afspraken van contractuele aard tussen lidstaten en EU-instellingen; benadrukt dat zulke afspraken moeten worden onderworpen aan gezamenlijke besluitvorming en tenuitvoerlegging en dringt er daarom op aan dat lokale en regionale overheden bij de uitwerking ervan worden betrokken, met inachtneming van de nationale wetgevingen; is van mening dat lidstaten buiten de eurozone echter op vrijwillige basis ook gebruik moeten kunnen maken van dit instrument;
- is bang dat de in de Mededeling van de Commissie voorgestelde contractuele afspraken een extra verzwarende inhoud van de *governance* die vanwege de nieuwe wetgeving betreffende economisch toezicht (nationale hervormingsprogramma's, landspecifieke aanbevelingen en bijbehorende sancties) en het hervormde cohesiebeleid (partnerschapsovereenkomsten, operationele programma's en bijbehorende ex ante-voorwaarden) toch al complex is;
- ziet structuurhervormingen als langetermijnprocessen waarvoor een meerjarenplanning nodig is en vraagt zich dan ook af of het wel zinvol is om de invoering van dit nieuwe instrument aan het Europees semester te koppelen;
- dringt erop aan dat contractuele afspraken worden gegrondvest op de toepassing van de communautaire methode waar het Europees Parlement en de nationale parlementen volledig bij worden betrokken;
- is ook voorstander van een opbouwendere benadering door de EU van structuurhervormingen in de lidstaten, waarbij een goede afweging wordt gemaakt tussen aanmoedigende prikkels en sancties;
- stelt vast dat lokale en regionale overheden rechtstreekse bevoegdheden hebben op gebieden die door structuurhervormingen worden bestreken en dat die overheden daarom moeten worden betrokken bij het ontwerp en de uitvoering van deze contractuele afspraken;
- benadrukt dat bovenvermelde meerjarenplanning en de implementatie ervan dus moeten worden gebaseerd op daadwerkelijk meerlagig bestuur, waarbij lokale en regionale overheden worden betrokken en de bevoegdheden van die overheden in ere worden gehouden;

Sociale dimensie van de EMU

- is ermee ingenomen dat de Europese Raad van 27 en 28 juni 2013 heeft erkend dat de sociale dimensie van de EMU moet worden verstevigd; schaart zich in dit verband nogmaals achter de oproep van het Europees Parlement aan de lidstaten om de ondertekening van een Pact voor sociale investeringen te overwegen. In dat pact zouden voor iedere lidstaat streefcijfers voor sociale investeringen worden vastgelegd, die zijn bedoeld om de werkgelegenheids-, sociale en onderwijsdoelstellingen van de Europa 2020-strategie te helpen verwezenlijken.

Brussel, 4 juli 2013

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO

ADVIEZEN

COMITÉ VAN DE REGIO'S

102e ZITTING, 3-4 JULI 2013

Advies van het Comité van de Regio's — Grenswerknemers — Stand van zaken na 20 jaar interne markt: problemen en vooruitzichten

(2013/C 280/03)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

- constateert een gebrek aan betrouwbare statistische informatie over grenswerknemers;
- dringt erop aan dat artikel 5 van de richtlijn betreffende maatregelen om de uitoefening van de in de context van het vrije verkeer van werknemers aan werknemers verleende rechten te vergemakkelijken (COM (2013) 236 dusdanig wordt gewijzigd dat de lidstaten ook de mogelijkheid hebben om trans-regionale structuren op te zetten ten behoeve van bevordering, analyse, monitoring en ondersteuning van gelijke behandeling van alle werknemers of hun gezinsleden;
- legt er de nadruk op dat de voor vanaf 2015 geplande nationale EURES-coördinatie systematisch in nauwe samenwerking met de LRA dient te geschieden;
- vestigt het de aandacht op de fundamentele rol van transregionale advies- en deskundigeninstanties;
- betreurt ten slotte dat het gebrek aan coördinatie betreffende minimumloonregelingen er met name in grensregio's in resulteert dat arbeidsintensieve productieactiviteiten en dienstverlening zullen worden uitbesteed, met alle sociale dumping van dien.

Rapporteur: Karl-Heinz LAMBERTZ (BE/PSE) Minister-president van de Duitstalige gemeenschap in België

Referentiedocument

I. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

Grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit en de implicaties daarvan voor de strategie Europa 2020

1. herinnert eraan dat in de strategie Europa 2020 de positieve impact van mobiliteit op de eenmaking van de Europese arbeidsmarkt wordt benadrukt, terwijl ook de aanpasbaarheid en de inzetbaarheid van de arbeidskrachten in de EU door de mobiliteit worden verbeterd.

2. Het constateert dat er een paradoxale situatie bestaat: enerzijds is er in bepaalde sectoren een tekort aan arbeidskrachten, maar anderzijds is er sprake van hoge langdurige werkloosheid onder met name laaggeschoolde arbeidskrachten, en dat vergt meer flexibiliteit en mobiliteit in de Europese grensgebieden.

3. Het benadrukt dat mobiliteit met name jongeren een kans biedt om hun vaardigheden en kennis te verhogen en nieuwe ervaringen op te doen. Het schaaft zich dan ook volledig achter de initiatieven van de Commissie ten behoeve van jongeren, zoals het Europees initiatief voor banen voor jongeren, inclusief het stelsel van jeugdgaranties (maart 2013), het vlaggenschip-initiatief "Jeugd in beweging" of het proefproject "Je eerste Eures-baan".

4. Ook vestigt het de aandacht op de sociale dimensie van arbeidsmobiliteit en de bijdrage daarvan tot de bevordering van duurzame en inclusieve groei.

5. Bijval verdient voorts het besluit van de Commissie om het EURES-mobiliteitsnetwerk voor banenzoekers te moderniseren en te verbeteren. Dat netwerk kan zeker helpen om de mobiliteit van arbeidskrachten tussen de lidstaten op te voeren. Hetzelfde geldt voor de grenszones, die de meeste mobiliteit kennen, en verder moeten de bestaande EURES T-netwerken door de herziening worden versterkt.

Grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit na 20 jaar interne markt

6. Sinds de goedkeuring van het eerste advies van het Comité over grensoverschrijdende arbeidskrachten (29 september 2004) hebben zich nieuwe problemen maar ook kansen ontwikkeld voor de arbeidsmobiliteit.

7. Het Comité schaaft zich achter het voorstel van de Commissie voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende maatregelen om de uitoefening van de in de context van het vrije verkeer van werknemers aan werknemers verleende rechten te vergemakkelijken (COM (2013) 236. Dit voorstel strekt tot verdere handhaving van Verordening (EU) 492/2011 van 5 April 2011 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Unie. Op zichzelf is het juridisch vreemd dat er een richtlijn wordt voorgesteld om een (qualitate qua direct werkende) verordening te handhaven. Dit geeft blijk van de intensiviteit

van de juridische en administratieve problemen waarop nationale wetgeving en administratie stuiten wanneer het om het vrije verkeer van werknemers gaat. Verder is het dringend zaak dat artikel 5 van de richtlijn dusdanig moet worden gewijzigd dat de lidstaten ook de mogelijkheid hebben om trans-regionale structuren op te zetten ten behoeve van bevordering, analyse, monitoring en ondersteuning van gelijke behandeling van alle werknemers of hun gezinsleden. Ook zou het Comité graag willen worden opgenomen in de adressenlijst voor de uitvoeringsrapportage van de richtlijn (artikel 10).

8. Het Comité is ingenomen met de goedkeuring van Verordening (EU) 492/2011 van 5 april 2011 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Unie, waarmee Verordening (EEG) 1612/68 werd gecodificeerd. Dit komt de rechten van mobiele arbeidskrachten en de rechtshandhaving ten goede.

9. Verder is er de positieve impact van Verordening (EG) 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels en van Verordening (EG) 987/2009 betreffende de wijze van toepassing van Verordening 883/2004, zoals onlangs gewijzigd bij Verordening (EU) 465/2012. Die regelingen hebben het EU-recht vereenvoudigd en gemoderniseerd.

10. Voorts verdient ondersteuning het initiatief van de Commissie om de rechten van gedetacheerde werknemers beter te beschermen. In sommige grensgebieden gaat het om een grote groep. Ook kan de voorgestelde richtlijn ter handhaving van Richtlijn 96/71/EG ertoe bijdragen om handavingsbelemmeringen te reduceren en de samenwerking tussen de bevoegde nationale autoriteiten te verbeteren. Het Comité herinnert evenwel aan zijn advies van 29 november 2012 waarin het

— opmerkte dat er toch nog meer gerichte initiatieven en maatregelen nodig waren om sociale dumping en fraude efficiënt te bestrijden;

— betreunde dat in het richtlijnvoorstel wordt gezwegen over substantiële kwesties die in de jurisprudentie zijn aangesneden, met name betreffende de uitbreiding van cao's en van cruciale regels, het gebruik van de gunstigere regels van het land van ontvangst en respect voor sociale grondrechten zoals het stakingsrecht;

— voorstelde om meer sociale verantwoordelijkheid te kweken onder werkgevers en onderaannemers door een bepaling op te nemen om het aantal onderaannemingsniveau's te beperken.

11. Meer dan een derde van de EU-burgers leeft in een grensstreek, en voor hen is het oversteken van de grens om zich te ontspannen, een cultureel evenement te bezoeken of te werken onderdeel van hun dagelijks leven. Dus juist in deze zones vormen juridische en praktische obstakels voor mobiliteit een probleem.

12. Er heerst een gebrek aan betrouwbare statistische informatie "over grenswerknemers". Krachtens Verordening (EEG) nr. 1408/71 wordt onder "grensarbeider" verstaan iedere werknemer die werkzaam is op het grondgebied van een Lid-Staat en woont op het grondgebied van een andere Lid-Staat, waarheen hij in beginsel dagelijks of ten minste eenmaal per week terugkeert.". Volgens het in 2009 voor de Commissie opgestelde "Scientific Report on the Mobility of Cross-Border Workers within the EU-27/EEA/EFTA Countries" bedroeg het aantal grensoverschrijdende arbeidskrachten in de EU (inclusief EER/EVA) in 2006/2007 ongeveer 780 000. In de EU-15/EER/EVA is het aantal met zo'n 26 % toegenomen tussen 2000 en 2006/2007.

13. In Noordwest-Europa en het Zuiden van Scandinavië wordt het meest aan grensoverschrijdend pendelen gedaan. Ook in sommige regio's die zijn gelegen aan de nieuwe interne grenzen (bijv. tussen Estland en Finland, Hongarije en Oostenrijk) is het aantal aanzienlijk. De vereniging van Europese grensregio's publiceerde in 2012 een gedetailleerd onderzoeksverslag over de intensiteit van grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit in verschillende geografische gebieden waarin de behoefte van grensoverschrijdende arbeidskrachten aan informatie en dienstverlening specifiek werd beschreven.

14. De impact van de uitbreidingsronden 2004 en 2007 op de arbeidsmobiliteit langs de "oude" externe grenzen is bescheiden gebleven. De pendelaars uit de "nieuwe" lidstaten zijn slechts goed voor maximaal 15 % van de grensoverschrijdende arbeidskrachten in de Unie. Wel is het zo dat er langs de "oude" buitengrenzen aanzienlijk meer verzoeken om informatie over arbeidsmogelijkheden en -voorwaarden binnenkomen, vooral sinds de opheffing van de nog resterende arbeidsmarktbelemmeringen in mei 2011 (behalve voor Roemenië en Bulgarije).

15. De Commissie stelt terecht⁽¹⁾ dat er te weinig mobiele arbeidskrachten zijn om van een echte Europese arbeidsmarkt te kunnen spreken. Het overzicht van de EU-arbeidskrachten (2011) meldt inderdaad dat slechts 3,1 % van de Europese burgers in de beroepsleeftijd (15-64 jaar) in een andere lidstaat dan in hun lidstaat van herkomst leefden. Het Comité denkt dat er meer mensen grensoverschrijdend kunnen gaan werken, vooral als er betere informatie en individuele ondersteuning beschikbaar zouden zijn. De vakverenigingen zouden hier specifiek aan ondersteuning kunnen doen door bijv. werknemers te helpen die in multinationalaal verband actief zijn. Die doelstellingen zouden ook tot uiting moeten komen in de raadplegingen over de prioriteiten voor Europese financiële programma's 2014-2020. Verder doet het Comité een expliciet beroep op de lidstaten om voor voldoende financiering van de EURES-prioriteiten te zorgen.

⁽¹⁾ Zie haar Mededeling aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: "Naar een banenrijk herstel" (COM(2012) 173 final)

Mobiliteitsobstakels en uitdagingen voor grensoverschrijdende arbeidskrachten

16. Het is een goede zaak dat de Commissie in 2012 een initiatief heeft opgestart om belastingmaatregelen voor grenswerkers te onderzoeken. Fiscale belemmeringen blijven een groot probleem voor grenswerkers. Zij komen moeilijk in aanmerking voor fiscale voordelen, ontheffingen en aftrekmogelijkheden die ze wel zouden genieten als ze zuiver binnenlands zouden werken.

17. Ook vormt de ingewikkeldheid van de regels voor de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels een groot probleem. Het is nagenoeg onmogelijk om de problemen die voortvloeien uit de verschillen tussen de nationale stelsels op te lossen, omdat de regels en praktijken constant veranderen, hetgeen weer nieuwe moeilijkheden oplevert. Daarom moet in ieder geval de toegang tot betrouwbare en regelmatig bijgewerkte informatie en advisering worden vergemakkelijkt. De situatie van grensoverschrijdende arbeidskrachten wijkt sterk af van wat normaal is, en daarom moeten die mensen informatie op maat kunnen krijgen. Hier kunnen ook online-diensten een zekere uitkomst bieden, maar zij kunnen persoonlijke dienstverlening niet vervangen.

18. Vaak bestaat er onzekerheid over de vraag hoe de bestaande basisregels moeten worden geïnterpreteerd en uitgevoerd. Bijgevolg treden er dan vaak weer problemen op omdat de overheidsinstanties het er niet over eens zijn hoe de bijbehorende regelingen moeten worden toegepast.

19. Cultuurverschillen (bijv. taalverschillen en dus onbegrip) kunnen niet op de korte termijn worden weggewerkt. Toch zouden meer gerichte talenopleidingen de houding jegens grensoverschrijdende arbeid ten goede kunnen komen. Voorts is het van het grootste belang voor de bevordering van flexibiliteit en mobiliteit in de Europese grensregio's dat er mechanismen komen voor stimulering van beroepsopleiding en stages voor zowel studenten als werknemers.

20. Het gebrek aan erkenning van beroepskwalificaties blijft een belemmering voor het vrije verkeer van werknemers. Om de arbeidsmobiliteit in Europa te vergemakkelijken heeft de Commissie in December 2011 een voorstel goedgekeurd voor de modernisering van Richtlijn 2005/36/EG betreffende de erkenning van die kwalificaties. Zij wil een Europese beroepskaart invoeren en de toegang tot informatie vergemakkelijken. Maar vooral de gereguleerde beroepen blijven problemen opleveren, want daar wordt op basis van nationaal recht een bewijsstuk van specifieke kwalificaties gevraagd. In die gevallen kunnen de erkenningsprocedures ingewikkeld zijn en aanzienlijk van lidstaat tot lidstaat verschillen.

21. Het Comité vreest dat vanaf 2015 adviesverlening aan werknemers en werkzoekenden wel eens minder prioritair voor EURES zou kunnen zijn. De nadruk zou wellicht meer gaan

liggen op "job matching" en dienstverlening aan werkgevers en minder op advisering over sociale zekerheid, belastingen, lonen en arbeidsvoorwaarden. Maar genoemde adviesverlening zou juist moeten worden opgevoerd door bijv. de informatiepunten aan de grens te versterken en de sociale partners meer mogelijkheden te bieden om grenswerknemers te adviseren.

22. Het Comité betreurt ook dat het gebrek aan coördinatie betreffende minimumloonregelingen er met name in grensregio's in resulteert dat arbeidsintensieve productieactiviteiten en dienstverlening zullen worden uitbesteed, met alle sociale dumping van dien. Daarom pleit het voor coördinatie op Europees niveau aangaande minimumlonen, en zulks met respect voor de respectieve arbeidsmarktvoorwaarden en de rol van de sociale partners.

23. Het verschil in loon- en/of belastingniveaus kan voor in grensgebieden gevestigde bedrijven een prikkel opleveren om naar een buurland te verhuizen. Gevolg is dat de werknemers onvrijwillig grenswerkers worden.

24. Het Comité hoopt dat de stap naar de EU-bankunie zal betekenen dat de fragmentatie van de kapitaalmarkten zal worden aangepakt. Die is namelijk een grote belemmering voor gelijke kansen voor kmo's in grensregio's wanneer het om toegang tot kapitaal gaat.

25. De loonverschillen tussen de "nieuwe" en "oude" lidstaten kunnen soms resulteren in dumpinglonen en onaantvaardbare arbeidsvoorwaarden. Met name deze kwestie is voor de bestaande raadgevende instanties aan de oude buitengrenzen een uitdaging. De Commissie wordt derhalve verzocht om ervoor te zorgen dat grenswerkers uit landen met lagere loonniveaus niet worden gediscrimineerd in landen met hogere loonniveaus.

Grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit vergemakkelijken

26. De intensiteit van grensoverschrijdende mobiliteit hangt van verscheidene factoren af. Belangrijk in dit verband zijn loonverschillen en betere uitzichten op een baan. Andere factoren zijn een goed georganiseerd regionaal en grensoverschrijdend openbaar-vervoersnetwerk, en goede kennis van de taal van het buurland.

27. Het Comité legt er de nadruk op dat de voor vanaf 2015 geplande nationale EURES-coördinatie systematisch in nauwe samenwerking met de LRA dient te geschieden.

28. Systematische grensoverschrijdende samenwerking tussen de lokale en regionale overheden is belangrijk om de aandacht van de nationale diensten te vestigen op mobiliteitsobstakels en inspanningen om deze uit de wereld te helpen.

29. Nadruk verdient de meerwaarde van informatie en adviesdiensten voor grenswerkers in de Europese grens- en grensoverschrijdende regio's. Er bestaan meer dan 35 regionale en

lokale informatiepunten die grensoverschrijdende arbeidskrachten op individuele basis van informatie en advies voorzien. Bij het uitwerken van oplossingen moet op Europees en nationaal niveau gebruik worden gemaakt van hun deskundigheid en ervaring.

30. De Europese grensgebieden doen zeker hun best om de grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit te vergemakkelijken en bestaande belemmeringen weg te werken. In verscheidene rapporten wordt gedetailleerd ingegaan op de problemen van grenswerkers in specifieke grensoverschrijdende regio's (bijv. over obstakels in Galicië/Noord Portugal of de regio Sønderjylland-Sleeswijk). Daarnaast vestigt het de aandacht op de fundamentele rol van advies- en deskundigeninstanties zoals de Task Force van de grensoverschrijdende regio SarLorLux voor grenswerknemers. Die werkt samen met sociaal-economische partners en beleidsmakers op Europees en nationaal niveau. Het Comité steunt alle investeringen voor de duurzaamheid van dit soort organen.

31. Verder biedt het EU-rechtsinstrument "Europese groepering voor territoriale samenwerking" (EGTS) nieuwe mogelijkheden om de arbeidsmobiliteit in de Unie te promoten en te vergemakkelijken. Bij een EGTS werken meestal mensen uit meer dan één lidstaat, en als zodanig kunnen hun ervaringen van pas komen bij het zoeken naar oplossingen voor juridische en praktische mobiliteitsproblemen.

32. Ten slotte is er nog het goede werk op de online sites SOLVIT en "Uw Europa-advies" om Europese burgers en bedrijven te helpen, hun rechten in de Unie te begrijpen en te verdedigen. SOLVIT krijgt jaarlijks meer dan 1 300 aanvragen. Zouden de Europese burgers en bedrijven die site beter kennen, dan zou dat aantal waarschijnlijk hoger liggen. Daarom worden de lidstaten en de LRA ertoe opgeroepen om, met name bij kmo's, meer bekendheid aan de SOLVIT-centra te geven en die centra meer personeel te verschaffen zodat aanvragen sneller kunnen worden afgehandeld.

Aanbevelingen van het Comité

33. De bestaande adviesnetwerken (bijv. EURES T of de deskundigennetwerken van Euroregio's) en informatiepunten voor grenswerkers verlenen zonder meer een unieke dienst en vormen een forse steun voor de Commissie bij het verhogen van de arbeidsmobiliteit in de Unie. Daarom moet grensoverschrijdende adviesverlening (door met name de LRA en de sociale partners) die de mobiliteit ten goede komt als een Europese taak worden beschouwd en met de nodige financiële middelen worden ondersteund.

34. De Commissie wordt verzocht om regelmatig toe te zien op de tenuitvoerlegging van de EU-wetgeving betreffende het vrije verkeer van werknemers, non-discriminatie en de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels in de lidstaten en bij te dragen tot een betere bescherming van de sociale rechten van werknemers in de Unie. Bovendien moeten alle lidstaten worden verplicht om de controles ter bestrijding van zwartwerk op te voeren. Ook moeten er regelmatig kwantitatieve en kwalitatieve gegevens over grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit in de Unie worden vergaard om beter in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen.

35. De LRA spelen een belangrijke rol bij de bevordering van de arbeidsmobiliteit. De EU zou hun ervaringen en know-how moeten gebruiken en samen met die autoriteiten gemeenschappelijke concepten moeten uitwerken die geografische mobiliteit vergemakkelijken en bijdragen tot een echte Europese arbeidsmarkt.

36. Steun verdient het idee om grensoverschrijdend toezicht op de arbeidsmarkt te houden en betrouwbaar statistisch materiaal op regionaal/lokaal niveau te verzamelen. Dat materiaal is van belang voor de voorbereiding van geïntegreerde arbeidsmarktstrategieën en beleidsmaatregelen waarmee op de nu opkomende trends kan worden gereageerd.

37. De politieke dialoog op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau en de dialoog met de organisaties van werknemers

en werkgevers is onontbeerlijk om de zich voortdurend aandienende nieuwe uitdagingen aan te gaan. Daarbij moet worden gedacht aan demografische-structuurveranderingen of het gebrek aan gekwalificeerde arbeidskrachten.

38. Verder stelt het Comité voor om een Europees platform in het leven te roepen om de problemen van grenswerkers in kaart te brengen en oplossingen aan te bevelen. Ook zou dat platform moeten zorgen voor het uitwisselen van ervaringen, het benutten van eventuele synergie en de bevordering van de dialoog met de verantwoordelijke politieke en administratieve organen.

39. Ten slotte stelt het ook voor om een regelmatig te actualiseren compendium te maken van de meest urgente mobiliteitsobstakels en -problemen en oplossingen daarvoor.

Brussel, 3 juli 2013

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO

Advies van het Comité van de Regio's — Territoriale effectbeoordeling

(2013/C 280/04)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

- ziet territoriale samenhang als een driedimensionaal concept dat door de Europese, nationale, regionale en lokale overheden als leidraad zou moeten worden gebruikt bij de uitvoering van het beleid waarmee ze zijn belast. Het werkdokument van de Commissie over territoriale effectbeoordeling omvat helaas slechts de eerste van deze drie dimensies en zou dan ook nog een vervolg moeten krijgen;
- vindt dat bij de permanente monitoring van de Europa 2020-strategie t.b.v. de lokale en regionale overheden meer aandacht zou moeten worden geschonken aan de territoriale effecten van deze strategie;
- is niet van mening dat een territoriale effectbeoordeling alleen moet worden uitgevoerd wanneer er in een wetgevingsvoorstel uitsluitend aandacht wordt besteed aan specifieke gebieden of wanneer het risico bestaat dat dit voorstel een vergaande asymmetrische territoriale impact heeft. Geen enkel beleidsterrein zou bij voorbaat al van territoriale effectbeoordeling mogen worden uitgesloten;
- pleit ervoor om de territoriale dimensie van sectorale beleidsmaatregelen van meet af aan op gelijke voet met de economische, sociale en milieueffecten ervan in kaart te brengen, vooral met het oog op de effecten voor de verschillende regionale en lokale niveaus, incl. de interactie tussen de territoriale niveaus en de financiële consequenties;
- wijst erop dat de Europese Rekenkamer in 2010 heeft aanbevolen om het CvdR actief aan effectbeoordelingen op Europees niveau te laten deelnemen, en stelt voor in dit verband permanent te gaan samenwerken met het directoraat-generaal Regionaal en Stedelijk Beleid, Eurostat, het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek en ESPON, om te zoeken naar pragmatische oplossingen voor territoriale effectbeoordeling;
- stelt de Commissie voor om onderling nauw samen te werken bij de keuze en uitvoering van territoriale effectbeoordelingen, en is ook geïnteresseerd in nauwe samenwerking met het Europees Parlement en de Raad, teneinde het beginsel van territoriale effectbeoordeling meer ingang te doen vinden in de wetgevingsprocedure;
- is voornemens een eigen strategie voor territoriale effectbeoordeling te ontwikkelen om een uitvoeringskader te creëren voor de in dit advies voorgestelde maatregelen.

Rapporteur	Michael SCHNEIDER (DE/EVP), staatssecretaris, gevolmachtigde van de deelstaat Saksen-Anhalt bij de Bond
Referentiedocument	Werkdocument van de diensten van de Commissie van 17 januari 2013: Beoordeling van de territoriale impact: richtsnoeren voor het beoordelen van de regionale en lokale impact binnen het effectbeoordelingssysteem van de Commissie SWD(2013) 3 final

I. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

A. Algemene aspecten

1. is ermee ingenomen dat de Europese Commissie begin 2013 een werkdocument heeft gepubliceerd over territoriale effectbeoordeling waarin praktische en methodologische richtsnoeren worden aangereikt voor de benadering van territoriale aspecten bij de effectbeoordeling in het kader van de voorbereiding van Commissievoorstellen.

2. Ook positief zijn andere actuele ontwikkelingen, zoals het verslag van ESPON over territoriale effectbeoordeling van beleid en EU-richtlijnen (december 2012) en de oprichting kort geleden door het Europees Parlement van een dienst voor effectbeoordeling.

3. In de Territoriale Agenda wordt terecht opgemerkt dat coördinatie van de verschillende sectorale strategieën door het optimaliseren van de territoriale impact en het maximaliseren van de coherentie die strategieën veel succesvoller kan maken en op alle territoriale niveaus mee kan helpen te voorkomen dat maatregelen tegenstrijdig zijn en dus negatieve effecten hebben. Dankzij geïntegreerde territoriale ontwikkeling kan een optimaal evenwicht worden gecreëerd tussen duurzaamheid, concurrentievermogen en sociale samenhang.

4. Het Comité van de Regio's (CvdR) beschouwt "territoriale effectbeoordeling" als een instrument dat de ruimtelijke effecten van een beleidsinitiatief of wetgevingsvoorstel voor de lokale en regionale overheden afzet tegen de doelstellingen en perspectieven van het ruimtelijkeontwikkelingsbeleid. Tijdige territoriale effectbeoordeling moet zorgen voor betrokkenheid van de lokale en regionale overheden, voor een realistische, thematisch en geografisch coherente ruimtelijke ontwikkeling, en voor efficiënt gebruik van de beschikbare middelen. De nationale, regionale en gemeentelijke bevoegdheden op het vlak van ruimtelijke ordening en ontwikkelingsplanning staan daarbij niet ter discussie.

5. Op de meeste beleidsterreinen zijn de bevoegdheden verdeeld tussen EU en lidstaten en is dus het subsidiariteitsbeginsel van toepassing. In het kader van het toezicht op de naleving van dat beginsel kan een territoriale effectbeoordeling een belangrijk argument vóór EU-optreden vormen als uit die beoordeling blijkt dat zulk optreden effectiever is dan maatregelen van de lidstaten of regio's afzonderlijk.

6. Territoriale effectbeoordeling is echter ook een geschikt instrument om te wijzen op de potentieel negatieve gevolgen van EU-beleidsvoorstellen. Dat is met name van belang wat de naleving van het evenredigheidsbeginsel betreft. In dit opzicht is territoriale effectbeoordeling eveneens een belangrijk instrument ter verbetering van de regelgeving.

7. Met territoriale effectbeoordelingen zouden de gevolgen op korte en lange termijn van geplande en genomen besluiten geanalyseerd moeten kunnen worden. Door zo'n onderscheid te maken zouden de omvang en intensiteit van territoriale effecten doeltreffender in kaart kunnen worden gebracht.

8. Al met al bestaat er dus een nauw verband tussen territoriale effectbeoordeling, algemene effectbeoordeling en het toezicht op de naleving van het subsidiariteits- en het evenredigheidsbeginsel bij de voorbereiding van nieuwe EU-wetgevingshandelingen. Het CvdR wijst op de werkzaamheden die in dezen al zijn verricht door het Europa 2020 monitoringplatform en het netwerk voor subsidiariteitstoezicht.

9. Het CvdR vraagt verder aandacht voor de uitkomsten van de raadpleging die het in februari en maart 2013 heeft georganiseerd over het werkdocument van de Commissie. ⁽¹⁾

B. Territoriale effectbeoordeling als element van territoriale samenhang

10. Overeenkomstig artikel 3 VEU en daarmee de artikelen 174, 175 en 349 VWEU dient het beleid op alle terreinen bij te dragen aan de verwezenlijking van territoriale samenhang en de versterking van economische en sociale samenhang. Derhalve moet worden onderzocht welke territoriale effecten maatregelen hebben en wat de gevolgen ervan zijn voor de lokale en regionale overheden. Met name is het zaak om via concrete maatregelen bij te dragen tot het verkleinen van de verschillen in ontwikkelingsgraad tussen regio's en tot het compenseren van de geografische en demografische nadelen waarmee bepaalde regio's te kampen hebben.

11. Bij de beoordeling van de effecten van regelgevingsvoorstellen moet indien nodig onderzoek worden gedaan naar de territoriale dimensie van belangrijke beleidsopties (lokale en regionale aspecten, financiële en administratieve implicaties voor de nationale, regionale en lokale autoriteiten). Dit vloeit voort uit de verplichting om "[ermee rekening te houden] dat alle, financiële of administratieve, lasten, voor [...] de regionale of

⁽¹⁾ <http://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/news/Pages/Assessment-of-Territorial-Impacts.aspx>.

lokale overheden [...] moeten worden beperkt en in verhouding moeten staan tot het te bereiken doel" (artikel 5 van Protocol 2 bij het VWEU).

12. Het CvdR ziet territoriale samenhang als een driedimensionaal concept dat door de Europese, nationale, regionale en lokale overheden als leidraad zou moeten worden gebruikt bij de uitvoering van het beleid waarmee ze zijn belast.

Territoriale samenhang:

- beoogt het gelijktrekken van de economische en sociale verschillen tussen regio's door middel van structurele steun en door de ontwikkeling van het endogene ontwikkelingspotentieel van regio's (*evenwichtige territoriale ontwikkeling*);
- verplicht de Europese besluitvormers tot horizontale en verticale afstemming en een sectoroverschrijdende aanpak bij de uitoefening van bevoegdheden met een territoriale impact (*territoriale integratie*);
- maant publieke en particuliere spelers en maatschappelijk middenveld tot het vormen van netwerken met het oog op het nemen van doeltreffende territoriale maatregelen (*territoriale governance*).

13. Het werkdokument van de Commissie over territoriale effectbeoordeling omvat helaas slechts de eerste van deze drie dimensies en zou dan ook nog een vervolg moeten krijgen.

14. De Commissie zou bij haar werkzaamheden voor de verdere invulling van het concept territoriale samenhang meer aandacht moeten schenken aan territoriale effectbeoordeling. Op die manier zou meer begrip voor deze thematiek kunnen worden gekweekt en zou het cohesiebeleid beter uitgevoerd, flexibeler ingevuld, zorgvuldiger op het territoriale niveau toegespitst en overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel aan regionale en lokale omstandigheden en behoeften aangepast kunnen worden.

15. De Commissie levert met haar werkdokument een nuttige bijdrage aan de beleidsdiscussie over territoriale samenhang in de EU, omdat ze ermee beoogt de territoriale effecten van Europese beleidsmaatregelen voor de lokale en regionale overheden zowel in kwantitatief als kwalitatief opzicht zichtbaar te maken. Territoriale samenhang houdt nauw verband met ruimtelijke ontwikkeling. De wisselwerking daarvan met het sectorale beleid moet nader in kaart gebracht en politiek ingebed worden.

16. Het werkdokument zou wat dit betreft nog moeten worden verbeterd, om de discussie ook politiek aan te zwengelen en van dit document een "oriëntatiekader" voor al het sectoraal beleid te maken.

17. Het CvdR benadrukt het belang van territoriale effectbeoordeling voor de grensoverschrijdende effecten van het EU-beleid op lokaal en regionaal niveau. Territoriale cohesie is ook gericht op nieuwe vormen van partnerschap tussen de publieke, private en maatschappelijke actoren via samenwerking en netwerken in Europees verband. Daartoe behoort vooral de grensoverschrijdende, transnationale en interregionale samenwerking. In dit verband kunnen de Europese groeperingen voor territoriale samenwerking (EGTS) als geschikte proeftuinen dienen voor het bepalen van grensoverschrijdende territoriale effecten.

C. *Territoriale effectbeoordeling als element van Europese ruimtelijke ontwikkeling*

18. De discussies over en besluiten t.a.v. het Europees perspectief voor ruimtelijke ontwikkeling (ESDP) (1999), de Territoriale Agenda voor de EU en het Handvest van Leipzig betreffende duurzame Europese steden (mei 2007) bieden, in de vorm van aanbevelingen voor een geïntegreerd ruimtelijkeontwikkelingsbeleid, een Europees kader voor maatregelen van de EU en de lidstaten om het potentieel in regio's en steden voor duurzame economische groei en meer werkgelegenheid te ontsluiten en de uitdagingen aan te gaan die de demografische veranderingen, de wereldwijde structurele veranderingen en de klimaatverandering met zich meebrengen.

19. Tot tevredenheid van het CvdR implementeert het huidige voorzitterstrio momenteel de "routekaart" voor de uitvoering van de Territoriale Agenda die tijdens het Poolse EU-voorzitterschap (2^e halfjaar van 2011) is ontwikkeld.

20. Het Europees perspectief voor ruimtelijke ontwikkeling dient te worden bijgewerkt om de veranderde geografische omstandigheden — met name na de laatste uitbreidingsrondes en de financiële crisis met alle ruimtelijkeontwikkelingsgevolgen van dien — in aanmerking te nemen. De werkzaamheden m.b.t. de Territoriale Agenda 2020 moeten dan ook worden voortgezet.

21. De Commissie zou haar werkdokument over territoriale effectbeoordeling in dit opzicht nader moeten uitwerken en meer aandacht moeten schenken aan geïntegreerde Europese ruimtelijkeontwikkelingsaspecten.

D. *Territoriale effectbeoordeling in het kader van de Europa 2020-strategie*

22. Het baart het CvdR in het bijzonder zorgen dat de Europa 2020-strategie voorbijgaat aan de kenmerken en bevoegdheden van de steden en regio's in Europa, hetgeen het in oktober 2012 in zijn 3^e monitoringverslag over deze strategie ook heeft vastgesteld. Het beschouwt de regionale verscheidenheid in de EU als een onbenut potentieel dat vraagt om een grensoverschrijdende en territoriale dimensie in de beleidsvorming in het kader van de Europa 2020-strategie.

23. Slimme, duurzame en inclusieve groei kan alleen worden gerealiseerd als in beleidsmaatregelen meer rekening wordt gehouden met de territoriale ontwikkelingsmogelijkheden en uitdagingen in Europa. Om niet dezelfde fouten als met de Lissabon-strategie te maken, moeten de territoriale dimensie en het potentieel daarvan voor de bevordering van slimme, duurzame en inclusieve groei in de Europa 2020-strategie voldoende aan bod komen.

24. Bij de permanente monitoring van de Europa 2020-strategie t.b.v. de lokale en regionale overheden zou meer aandacht moeten worden geschonken aan de territoriale effecten van deze strategie. Daartoe zou meer gebruik moeten worden gemaakt van territoriale effectbeoordelingen. Hierop werd ook aangedrongen in veel bijdragen die zijn ontvangen in het kader van de gehouden raadpleging.

25. Multilevel governance en partnerschappen zijn belangrijke sleutelfactoren voor de totstandbrenging van territoriale samenhang, waarbij de nadruk moet liggen op versterking van een plaatsgebonden benadering.

26. De Commissie zou haar werkdocument over territoriale effectbeoordeling in dit verband moeten aanvullen met aspecten die verband houden met de Europa 2020-strategie.

E. Territoriale effectbeoordeling als instrument ter verbetering van de coördinatie van sectoraal EU-beleid

27. De territoriale effecten van sectoraal beleid vragen om coördinatie op het niveau van de EU en van de lidstaten, maar ook tussen de EU en de lidstaten. Een belangrijk doel van territoriale effectbeoordeling moet een betere afstemming van EU-beleid zijn met het oog op de territoriale, met name lokale en regionale impact ervan.

28. Geen enkel beleidsterrein zou bij voorbaat al van territoriale effectbeoordeling mogen worden uitgesloten. Pas na zo'n beoordeling blijkt of de voorgenomen maatregelen territoriale effecten zullen hebben. Het ontbreken van een effectbeoordeling moet worden onderbouwd met een adequate analyse van de situatie.

29. Volgens het CvdR zouden met name op de volgende beleidsterreinen met een zeer grote territoriale dimensie verplicht territoriale effectbeoordelingen moeten worden uitgevoerd: infrastructuur, cohesiebeleid, verkeer en vervoer, energie en milieu, interne markt, arbeidsmarkt en sociaal beleid, innovatie, onderzoek en ontwikkeling, landbouw- en visserijbeleid, industrie- en mkb-beleid, onderwijs, stedelijk en regionaal beleid, plattelandontwikkeling, diensten van algemeen belang, watervoorziening en waterzuivering, bevordering van cultuur en toerisme, en al het beleid met gevolgen voor bepaalde soorten regio's.

30. De territoriale dimensie van sectorale beleidsmaatregelen zou dan ook van meet af aan op gelijke voet met de economische, sociale en milieueffecten ervan in kaart moeten worden gebracht, vooral met het oog op de effecten voor de verschillende regionale en lokale niveaus, incl. de interactie tussen de territoriale niveaus en de financiële consequenties.

31. Territoriale effectbeoordelingen ter verbetering van de coördinatie van sectoraal EU-beleid kunnen van groot belang zijn voor de bevordering van de territoriale samenhang. Hiervoor is echter geen nieuwe EU-wetgeving nodig en de bijkomende bureaucratische rompslomp zou zo beperkt mogelijk moeten worden gehouden. Daarnaast steunt het CvdR de verklaring in de Territoriale Agenda waarin wordt benadrukt dat de basis voor een betere monitoring en evaluatie van de ruimtelijke ordening op EU-niveau en de resultaten van de inspanningen op het gebied van territoriale cohesie verder moeten worden ontwikkeld en er tegelijkertijd voor moet worden gezorgd dat de administratieve lasten van de lidstaten niet toenemen. De bestaande evaluatie- en monitoringprocedures en -praktijken van de EU en de vereisten van de Unie voor de uitvoering van Europa 2020 (inclusief de Structuurfondsen en het Cohesiefonds) moeten territoriale overwegingen bevatten ⁽²⁾.

⁽²⁾ Par. 49 van de Territoriale Agenda van de Europese Unie 2020 — Voor een geïntegreerd, intelligent en duurzaam Europa van diverse regio's, zoals afgesproken op de informele bijeenkomst van de voor Planning en Territoriale Ontwikkeling bevoegde ministers op 19 mei 2011, te Gödöllő, Hongarije.

32. Het CvdR blijft systematisch voorstander van het verrichten van ex-postevaluaties van EU-wetgeving, daar dit een doeltreffend middel is om tot slimme regelgeving te komen.

F. Methodes voor territoriale effectbeoordeling

33. Het CvdR vindt de methodes en instrumenten die voor territoriale effectbeoordeling worden voorgesteld (zoals ESPON ARTS of QUICKScan) toereikend om de mogelijke territoriale impact van een bepaald voorstel op lokaal en regionaal niveau in kaart te brengen.

34. Het CvdR is dan ook niet van mening dat een territoriale effectbeoordeling alleen moet worden uitgevoerd wanneer er in een wetgevingsvoorstel uitsluitend aandacht wordt besteed aan specifieke gebieden of wanneer het risico bestaat dat dit voorstel een vergaande asymmetrische territoriale impact heeft, zoals de Commissie in haar werkdocument voorstelt. De enige manier om de daadwerkelijke impact in te schatten is door vooraf territoriale effectbeoordelingen te verrichten. In lijn met het voorzorgsbeginsel zou daarom als algemene regel moeten gelden dat wetgevingsinitiatieven, behoudens in uitzonderlijke en deugdelijk gemotiveerde gevallen, altijd worden beoordeeld, en niet het omgekeerde.

35. Met name op Europees niveau zijn er bij lange na nog niet voldoende gegevens over het lokale niveau (NUTS III) en het regionale niveau (NUTS II) voorhanden om de beschikbare methodes ook efficiënt en doelgericht te kunnen toepassen.

36. Naar verwachting zullen vooral de discussies over het thema "Het bbp en verder" grondslagen voor meer indicatoren opleveren waarmee een vollediger beeld van het maatschappelijk welzijn en de territoriale impact kan worden verkregen. Overigens beschikt Eurostat al over indicatoren waarmee sociale en milieuaspecten kunnen worden gemeten.

37. Aan de geplande workshops over de QUICKScan-procedure zouden deskundigen en vertegenwoordigers van de lokale en regionale overheden moeten kunnen deelnemen.

38. Het ESPON-programma is van groot belang voor de verdieping van het EU-brede onderzoek naar ruimtelijke ontwikkeling en voor de stimulering van de uitwisseling van ervaringen in de EU. Het CvdR is ingenomen met de publicatie van een handboek over territoriale effectbeoordeling dat voortbouwt op het werkdocument van de Commissie.

39. Er moeten niet alleen methodes voor territoriale effectbeoordeling worden ontwikkeld, maar ook maatregelen voor opleiding en bijscholing dienaangaande van betrokkenen worden genomen.

40. Na ongeveer een jaar zou moeten worden nagegaan of de methodes en instrumenten voor territoriale effectbeoordeling voldoen of dat aanpassingen en aanvullingen nodig zijn.

G. De toekomstige implementatie van territoriale effectbeoordeling op Europees niveau

41. De Europese Rekenkamer heeft in 2010 aanbevolen om het CvdR actief aan effectbeoordelingen op Europees niveau te

laten deelnemen. Verder moeten ook Eurostat en het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek intensiever daarbij worden betrokken.

42. Zulks vereist in de eerste plaats dat territoriale effectbeoordelingen binnen de Commissie zelf op alomvattende wijze worden gecoördineerd. Aldus zouden territoriale belangen zorgvuldiger in de algemene effectbeoordeling in aanmerking kunnen worden genomen en zouden de voorwaarden worden gecreëerd voor duurzame samenwerking met andere organen.

43. Een vrijblijvende toezegging om territoriale effectbeoordelingen uit te voeren — hetgeen het werkdocument van de Commissie is — volstaat absoluut niet om te beantwoorden aan de eisen die territoriale samenhang en territoriale effectbeoordeling stellen.

44. In dit verband bestaat er nood aan nauwe samenwerking tussen het directoraat-generaal Regionaal Beleid, het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek, ESPON en het CvdR. Gezamenlijk zouden zij moeten zoeken naar pragmatische oplossingen voor territoriale effectbeoordeling.

45. De maatregelen op het vlak van territoriale effectbeoordeling moeten nauw worden gekoppeld aan de eind 2012 door de Commissie voorgestelde maatregelen voor de bevordering van "gezonde EU-regelgeving".⁽³⁾ Het CvdR verwijst hier naar het advies dat het daarover heeft uitgebracht.

46. Territoriale effectbeoordeling speelt ook op nationaal niveau een belangrijke rol, omdat territoriale effecten daarmee vroegtijdig in kaart kunnen worden gebracht en dienovereenkomstig maatregelen kunnen worden genomen.

47. Het CvdR is daarom ingenomen met de verbintenis die de lidstaten in de Territoriale Agenda zijn aangegaan om zelf ook meer territoriale effectbeoordelingen uit te voeren en de gevolgen van beleid voor de lokale en regionale overheden in kaart te brengen. Het zou nuttig zijn als ze de ervaringen die ze daarmee opdoen, regelmatig met elkaar en met de gespecialiseerde diensten van de EU-instellingen uitwisselen, teneinde voor een samenhangende methodiek te zorgen en de studies te kunnen vergelijken.

48. De Commissie zou de samenwerking met de lokale en regionale overheden moeten benutten om de raadplegingen te richten tot de juiste doelgroep. Deze overheden zijn op grond van hun ervaring in staat om op het gepaste moment de juiste vragen te stellen. Hiervan moet gebruik worden gemaakt, net als van hun vermogen om zich zo veel mogelijk tot de betrokkenen te richten in hun eigen taal.

H. Voorstellen voor de toepassing van territoriale effectbeoordelingen in de EU

49. Het CvdR herhaalt zijn verzoek om publicatie van een witboek over territoriale samenhang, die het al in zijn advies over het groenboek inzake territoriale cohesie had geformuleerd. In zo'n witboek moeten het concept territoriale samenhang en de daarbij horende doelstellingen op EU-niveau nader worden uitgewerkt. Het nu voorgelegde werkdocument over territoriale effectbeoordeling mag niet daarvoor in de plaats komen.

50. Niet alleen voor wetgevingsvoorstellen van de Commissie, maar voor alle beleidsinitiatieven (dus ook voor mededelingen, groenboeken en witboeken) zou een territoriale effectbeoordeling moeten worden uitgevoerd om na te gaan wat de territoriale impact is van de daarin voorgestelde maatregelen.

51. De toekomstige EU-voorzitterschappen zouden specifiek aandacht moeten schenken aan de territoriale aspecten van het cohesiebeleid, de rol van de plaatsgebonden benadering (*place based approach*) en de uitvoering van territoriale effectbeoordelingen.

52. Binnen het netwerk van contactpunten voor territoriale samenhang (*Network of Territorial Cohesion Contact Points*) zou regelmatig moeten worden gesproken over het thema territoriale effectbeoordeling.

53. De *Open Days* zouden ook moeten worden aangegrepen om territoriale effectbeoordelingen sterker op nationaal en Europees niveau te verankeren.

54. De Commissie zou haar DG voor regionaal en stedelijk beleid moeten aanwijzen als het centrale coördinatie- en aanspreekpunt in de Commissie voor territoriale effectbeoordeling en als haar vertegenwoordiger voor dit thema in het *Impact Assessment Board*. Dit centrale coördinatie- en aanspreekpunt zou o.a. moeten nagaan of het werkprogramma van de Commissie en haar programma voor effectbeoordeling aanleiding geven voor territoriale effectbeoordelingen. Zo ja, dan zou het die beoordelingen in gang moeten zetten (in samenwerking met het inhoudelijk bevoegde DG).

55. Het CvdR stelt de Commissie voor om onderling nauw samen te werken bij de keuze en uitvoering van territoriale effectbeoordelingen, zoals al is voorzien in het Protocol betreffende de samenwerking tussen CvdR en Commissie: de diensten van de Commissie kunnen het CvdR verzoeken om te helpen bij het opstellen van effectbeoordelingen.

56. De Commissie zou afspraken moeten maken over nauwe samenwerking tussen de organen die voor de territoriale effectbeoordeling van groot belang zijn (Eurostat, het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek, ESPON en het CvdR) en in dat verband ook over de toekomstige taak- en werkverdeling bij de uitvoering van territoriale effectbeoordelingen.

57. Het CvdR roept de Commissie op om uiterlijk begin 2014, in het volgende verslag over de economische, sociale en territoriale samenhang, uiteen te zetten hoe door de systematische toepassing van territoriale effectbeoordeling kan worden gezorgd voor meer coördinatie van het EU-beleid, teneinde de territoriale cohesie te bevorderen en beter rekening te houden met de territoriale dimensie van dat beleid.

58. Deskundigen en vertegenwoordigers van de lokale en regionale overheden dienen systematisch te worden betrokken bij de uitwerking en uitvoering van territoriale effectbeoordelingen.

59. Er moeten bijscholingscursussen over de opzet en toepassing van territoriale effectbeoordelingen worden georganiseerd. De Commissie zou hiervoor de benodigde middelen ter beschikking moeten stellen.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0746:FIN:NL:PDF>

60. Het ESPON-programma moet worden voortgezet en de focus moet meer komen te liggen op centrale onderzoeksthema's, waartoe absoluut ook de verdere ontwikkeling van modellen voor territoriale effectbeoordeling behoort. Die moeten zichtbaarder worden voor alle EU-instellingen en zulks ook om de resultaten ervan overal te laten doorwerken in huidig en nog te ontwikkelen beleid.

61. De Commissie zou in haar verslagen over de uitvoering van effectbeoordelingen een afzonderlijk hoofdstuk moeten wijden aan de uitvoering en uitkomsten van territoriale effectbeoordelingen.

62. Territoriale effectbeoordelingen zouden ook moeten worden uitgevoerd voor beleidsvoorstellen in het kader van de Europa 2020-strategie en voor de voorstellen in het kader van het Europese semester. De Commissie zou in haar jaarlijkse groeianalyse een hoofdstuk moeten opnemen over de regionale dimensie van het Europese semester.

63. Om de asymmetrische effecten aan te pakken die bij een territoriale effectbeoordeling aan het licht komen, moet worden voorzien in adequate maatregelen en procedures, waarbij inspraak van de betrokkenen ter plaatse en met name de lokale en regionale overheden gegarandeerd moet zijn.

I. De toekomstige rol van het CvdR bij territoriale effectbeoordeling

64. Het beginsel van multilevel governance en het partnerschapsbeginsel zijn sleutelfactoren voor de totstandbrenging van territoriale samenhang en een plaatsgebonden benadering. Het CvdR zal zich blijven inzetten voor de algemene toepassing van deze beginselen, hetgeen ook werd bepleit door alle deelnemers aan de gehouden raadpleging.

65. Het CvdR herinnert eraan dat het de Commissie ondersteuning kan bieden bij het proces van effectbeoordeling. Het stelt voor de daarover in het Protocol betreffende de samenwerking tussen CvdR en Commissie gemaakte afspraken ook te benutten voor samenwerking in het kader van territoriale effectbeoordeling.

66. In dit verband stelt het CvdR tevens voor om met name een duurzame samenwerking op te bouwen met het DG Regionaal en Stedelijk Beleid, met Eurostat, het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek en ESPON.

67. Het CvdR is ook geïnteresseerd in nauwe samenwerking met het Europees Parlement en de Raad, teneinde het beginsel van territoriale effectbeoordeling meer ingang te doen vinden in de wetgevingsprocedure. Met name het Europees Parlement wordt verzocht zijn directoraat Effectbeoordeling op te dragen om zich in de prelegislatieve fase toe te leggen op evaluaties ex ante. Het CvdR wijst er verder op dat ook de door het Europees Parlement of de Raad beoogde wijzigingen in wetgevingsvoorstellen een forse impact op de lokale en regionale overheden kunnen hebben en dat daarom de territoriale consequenties daarvan goed moeten worden bekeken. Dat zou een breder en beter gebruik van effectbeoordelingen in de besluitvormingsprocedure mogelijk maken.

68. Verder is het CvdR bereid op het vlak van territoriale effectbeoordeling nauw samen te werken met andere partners, bijvoorbeeld Europese verenigingen van lokale en regionale overheden, onderzoeksinstellingen en beroepsorganisaties.

69. De Commissie moet maatregelen nemen om de kennis van vertegenwoordigers van lokale en regionale overheden over methodes en toepassingsmogelijkheden voor territoriale effectbeoordeling te vergroten. Zulks via kanalen als het Burgemeestersconvenant en het Erasmus-programma voor burgemeesters. Het CvdR biedt aan om te helpen bij de uitvoering van dergelijke maatregelen.

70. Het CvdR vindt het belangrijk om bij de permanente monitoring van de Europa 2020-strategie t.b.v. de lokale en regionale overheden meer aandacht te schenken aan de territoriale effecten van deze strategie. In dit verband wordt voorgesteld om een indicator voor regionale vooruitgang te ontwikkelen, zodat het mogelijk wordt om aan de hand van regionale statistieken een meer nauwkeurige territoriale effectbeoordeling van de Europa 2020-strategie te maken. Daarnaast wordt de Commissie verzocht territoriale effectbeoordeling als instrument te gebruiken, met name met het oog op de tussentijdse evaluatie van de Europa 2020-strategie.

71. Het CvdR is ten slotte voornemens een eigen strategie voor territoriale effectbeoordeling te ontwikkelen (eventueel als onderdeel van een algemene strategie voor effectbeoordeling en zo nodig met inachtneming van de ter beschikking staande resultaten van strategische milieuevaluaties) om een uitvoeringskader te creëren voor de in dit advies voorgestelde maatregelen.

Brussel, 3 juli 2013

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO

Advies van het Comité van de Regio's — Strategie voor cyberbeveiliging

(2013/C 280/05)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

- is ingenomen met de strategie van de Europese Commissie inzake cyberbeveiliging en haar richtlijn over netwerk- en informatiebeveiliging (NIB), en is het eens met de doelstelling van de strategie: zorgen voor een open en veilige cyberspace en de online omgeving van de EU tot de veiligste ter wereld maken;
- is van mening dat een beleidspakket dat bestaande en voorgestelde maatregelen op dit gebied bundelt, hoognodig is en zal bijdragen aan een gecoördineerde strategische visie voor Europa. Zo'n pakket is van belang om voor coördinatie te zorgen, samenwerking te stimuleren, duidelijke daadkrachtige maatregelen te kunnen nemen, een gemeenschappelijk niveau van cyberbeveiliging te bereiken, de weerbaarheid van IT-systemen en -netwerken tegen nieuwe gevaren te vergroten, en versnippering in de EU tegen te gaan;
- vindt dat de Commissie een actieplan zou moeten publiceren waarin zij uitlegt hoe de ambitieuze doelstellingen van het beleidspakket verwezenlijkt moeten worden. Dat actieplan moet ook als richtsnoer dienen voor het beoordelen en meten van het effect van de strategie, zodat kan worden nagegaan of er sprake is van samenwerking en vooruitgang;
- benadrukt dat het nieuwe beleidspakket zou moeten bijdragen aan de verbetering van de preventie, opsporing en aanpak van cyberincidenten en zou moeten leiden tot betere informatie-uitwisseling en coördinatie tussen lidstaten en de Commissie ter voorkoming van grote cyberincidenten. Onmisbaar in dit verband zijn echte partnerschappen tussen lidstaten, EU-instellingen, lokale en regionale overheden, bedrijfsleven en maatschappelijk middenveld.

Rapporteur	Robert BRIGHT (UK/PSE), lid van de gemeenteraad van Newport
Referentiedocumenten	Gezamenlijke mededeling — Strategie inzake cyberbeveiliging van de Europese Unie (JOIN(2013) 1 final) Voorstel voor een richtlijn houdende maatregelen om een hoog gemeenschappelijk niveau van netwerk- en informatiebeveiliging in de Unie te waarborgen (COM(2013) 48 final)

I. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

1. is ingenomen met de strategie van de Europese Commissie inzake cyberbeveiliging en haar richtlijn over netwerk- en informatiebeveiliging (NIB), en is het eens met de doelstelling van de strategie: zorgen voor een open en veilige cyberspace en de online omgeving van de EU tot de veiligste ter wereld maken.
2. Het nieuwe cyberbeveiligingspakket (met onder meer de strategie en de richtlijn) zal, zo verwacht het Comité van de Regio's (CvdR), de lat hoger leggen en een grote bijdrage leveren aan de ontwikkeling van EU-normen voor cyberbeveiliging. Dat leidt tot minder rechtsonzekerheid, meer vertrouwen in online diensten en minder onnodige kosten en rompslomp, en ondersteunt aldus de digitale interne markt en de Europa 2020-strategie.
3. Een beleidspakket dat bestaande en voorgestelde maatregelen op dit gebied bundelt is hoognodig en zal bijdragen aan een gecoördineerde strategische visie voor Europa. Zo'n pakket is van belang om voor coördinatie te zorgen, samenwerking te stimuleren, duidelijke daadkrachtige maatregelen te kunnen nemen, een gemeenschappelijk niveau van cyberbeveiliging te bereiken, de weerbaarheid van IT-systemen en -netwerken tegen nieuwe gevaren te vergroten, en versnippering in de EU tegen te gaan.
4. Organisaties, waaronder overheidsinstanties, moeten inzien dat de bestrijding van cybercriminaliteit een zaak van lange adem is. Zij dienen kwetsbare punten in kaart te brengen en organisatorische capaciteit voor de aanpak van beveiligingslekken te ontwikkelen en aldus prioritaire aandacht te besteden aan het gevaar van verstoringen van het internetverkeer of cyberaanvallen. Aangezien internet niet meer is weg te denken uit ons dagelijks leven, kan cybercriminaliteit des te meer schade aanrichten. In al haar verschijningsvormen vormt cybercriminaliteit in de 21^e eeuw een zich razendsnel ontwikkelend en geraffineerd nieuw gevaar voor lidstaten, organisaties en EU-burgers, dat steeds vaker de kop opsteekt, steeds complexer wordt en zich niets van grenzen aantrekt.
5. Wat de bescherming van burgers tegen online criminaliteit betreft, heeft de EU al grote vooruitgang geboekt. Zo heeft zij wetsvoorstellen gedaan voor de aanpak van aanvallen op informatiesystemen en de aanzet gegeven tot een wereldwijde alliantie tegen seksuele uitbuiting van kinderen via het internet. Het beleidspakket zou moeten voortbouwen op eerdere maatregelen, waaronder die uit de Digitale Agenda voor Europa van 2010 ⁽¹⁾, en de weg moeten banen naar een krachtig beleid voor cyberdefensie. De medewetgevers die zich momenteel buigen over het voorstel van de Commissie voor een richtlijn over aanvallen op informatiesystemen ⁽²⁾ zouden hierover wat dit betreft snel tot overeenstemming moeten komen.
6. De strategie verdient bijval omdat het doel ervan niet alleen is om de cyberbeveiligingscapaciteiten van de lidstaten te harmoniseren en de diverse bestaande en voorgestelde maatregelen te bundelen, zodat voor gemeenschappelijke normen en gelijke voorwaarden kan worden gezorgd, maar ook om van drie beleidsterreinen — wetshandhaving, de Digitale Agenda en defensie-, veiligheids- en extern beleid, die tot nu toe elk hun eigen bevoegdheden kennen — een gecoördineerd en samenhangend geheel te maken.
7. Het beleidspakket zou baat kunnen hebben bij door nationale overheden ingezamelde gegevens en zou voorstellen voor geharmoniseerde normen voor NIB moeten bevatten.
8. Het is een goede zaak dat er bij de beleidsvorming in het kader van het pakket een groot aantal partijen wordt betrokken. In het pakket wordt erkend hoe belangrijk publiek-private samenwerking en echte, van adequate middelen voorziene partnerschappen zijn. Het pakket heeft ook de voltooiing van de digitale interne EU-markt ten doel, teneinde voor bedrijven, overheden en burgers een veilige en gezonde digitale omgeving creëren.

⁽¹⁾ COM(2010) 245, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0245:FIN:NL:HTML>

⁽²⁾ COM(2010) 517, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0245:FIN:NL:HTML>

9. De in de richtlijn voorgestelde maatregelen verdienen bijval. Zo wordt aanbevolen dat de lidstaten een nationale NIB-strategie vaststellen, computercalamiteitenteams (CERT's) opzetten die moeten samenwerken met het Europees Agentschap voor netwerk- en informatiebeveiliging (ENISA), en dat er een duidelijk mechanisme voor samenwerking tussen de lidstaten en de Commissie in het leven wordt geroepen voor vroegtijdige waarschuwing over risico's en incidenten via een beveiligde infrastructuur. Deze maatregelen en de voorgestelde regelgevings-aanpak zijn een grote stap in de richting van meer samenhang, een gemeenschappelijk minimumniveau van paraatheid van de lidstaten en een betere cyberdefensie in de hele EU.

10. Het Europees Parlement en de Raad doen er goed aan het voorstel voor een richtlijn inzake een hoog gemeenschappelijk niveau van netwerk- en informatiebeveiliging in de EU zonder dralen goed te keuren.

11. Het beleidspakket zou nog kunnen worden uitgebreid met nadere informatie over de manier waarop lidstaten gegevens over cybercriminaliteit verzamelen en doorgeven en over methoden voor het uitvoeren van maatregelen. Om onzekerheid en een gebrek aan samenhang te vermijden als het aankomt op de manier waarop nationale met NIB belaste instanties cyberincidenten met een "aanzienlijke impact" omschrijven en meten, zijn gemeenschappelijke verslagleggingssystemen en meer duidelijkheid over kennisgevingseisen van cruciaal belang. Bij het opzetten van nationale, voor NIB verantwoordelijke instanties moet bovendien rekening worden gehouden met de verdeling van bevoegdheden in de lidstaten, vooral als deze een sterk federale of decentrale bestuursstructuur hebben.

12. Bepaalde regelgevings- en juridische aspecten van het pakket baren het CvdR dan ook zorgen. Het gaat hierbij met name om de onduidelijke definitie van de criteria waaraan de lidstaten moeten voldoen om te mogen deelnemen aan het systeem voor veilige informatie-uitwisseling, de nadere specificatie van incidenten die het systeem van vroegtijdige waarschuwing in werking stellen, en de omschrijving van de omstandigheden waarin marktdeelnemers en overheden incidenten dienen te melden. Het ontbreken van duidelijke regels voor deze zaken ondermijnt de rechtszekerheid.

13. Door de richtlijn zou de regeldruk op bedrijven en overheden wel eensodeloos kunnen toenemen. Uit alle macht moeten overlappingen in regelgeving worden voorkomen en dient ervoor te worden gezorgd dat aanvullende regels stroken met het evenredigheidsbeginsel. Dit is met name belangrijk voor organisaties voor wie al een kennisgevingsplicht geldt die grotendeels overeenkomt met wat nu wordt voorgesteld.

14. De Commissie zou een actieplan moeten publiceren waarin zij uitlegt hoe de ambitieuze doelstellingen van het beleidspakket verwezenlijkt moeten worden. Dat actieplan moet ook als richtsnoer dienen voor het beoordelen en meten van het

effect van de strategie, zodat kan worden nagegaan of er sprake is van samenwerking en vooruitgang.

15. In aanvulling op de nieuwe EU-strategie moeten alle lidstaten ook eigen cyberbeveiligingsstrategieën opzetten (slechts tien lidstaten hadden zich in 2012 al van deze taak gekweten). Omwille van de samenhang is complementariteit tussen nationale strategieën en de EU-strategie van groot belang. Verder dienen EU-maatregelen bestaande structuren en goede praktijken in de lidstaten aan te vullen.

16. De maatregelen die de Commissie van plan is te nemen om de cyberbeveiligingscapaciteit van de EU te vergroten zijn een goede zaak. Zo staat er een proefproject ter bestrijding van botnets en malware op stapel, wordt de samenwerking tussen nationale CERT's, ENISA en het Europees centrum voor de bestrijding van cybercriminaliteit opgevoerd, wordt een netwerk van nationale topcentra voor de bestrijding van cybercriminaliteit opgezet, en komt er een publiek privaat platform voor NIB-oplossingen dat een stimulans moet vormen voor veilige ICT-praktijken. Ook het doel van de strategie om alle betrokken partijen ter evaluatie van de geboekte vooruitgang na twaalf maanden bijeen te brengen, verdient bijval.

17. Voor een succesvolle strategie voor cyberbeveiliging is nauwe samenwerking tussen NIB-instanties en wetshandhavingsautoriteiten een voorwaarde. Wat dit betreft is het van cruciaal belang dat incidenten waarvan wordt vermoed dat ze van ernstig criminele aard zijn, systematisch aan wetshandhavingsautoriteiten worden gemeld.

Betrokkenheid van de lokale en regionale overheden

18. De in het beleidspakket geschetste prioriteiten zijn evenwichtig en passend. Die prioriteiten — zoals bescherming van de grondrechten, persoonsgegevens en privacy, efficiënte multistakeholder governance en een gedeelde verantwoordelijkheid om beveiliging te garanderen — zijn allemaal gebieden waarop steden en regio's, als bezitters van overheidsinformatie, een sleutelrol zouden moeten spelen.

19. Naast de lidstaten zouden ook de regio's moeten worden erkend als belangrijke voortrekkers van nauwere samenwerking tussen gebruikers en producenten van ICT-innovaties op uiteenlopende gebieden van overheid en openbaar bestuur, waaronder cyberbeveiliging en gegevensbescherming.

20. Het nieuwe beleidspakket zou moeten bijdragen aan de verbetering van de preventie, opsporing en aanpak van cyberincidenten en moeten leiden tot betere informatie-uitwisseling en coördinatie tussen lidstaten en de Commissie ter voorkoming van grote cyberincidenten. Onmisbaar in dit verband zijn echte partnerschappen tussen lidstaten, EU-instellingen, lokale en regionale overheden, bedrijfsleven en maatschappelijk middenveld.

21. Om cyberbedreigingen het hoofd te bieden, moeten meer middelen worden ingezet, moet er een groter besef komen van de risico's van cybercriminaliteit en is er een efficiënte en adequate cyberbeveiliging nodig. Vanuit het oogpunt van multilevel governance vereist een krachtige cyberbeveiliging deelname van de lokale en regionale overheden, die volledig en adequaat bij het beheer van ICT-initiatieven moeten worden betrokken.

22. Aangezien inbreuken op de beveiliging een bedreiging vormen voor nutsvoorzieningen (zoals de lokale water- en energievoorziening) en de lokale en regionale overheden veel digitale informatieproducten en -diensten gebruiken en bezitten, dienen deze overheden een sleutelrol te spelen bij de aanpak van cybercriminaliteit, de verzameling van cybergerelateerde data en gegevensbeveiliging. Lokale en regionale overheden worden in steeds grotere mate verantwoordelijk voor de levering van digitale diensten aan burgers en gemeenschappen en voor het geven van trainingen in netwerk- en informatiebeveiliging op scholen. Het openbaar bestuur, waaronder dat op lokaal en regionaal niveau, is verantwoordelijk voor de waarborging van toegang en openheid, de naleving en bescherming van de grondrechten en de instandhouding van de betrouwbaarheid en interoperabiliteit van het internet.

23. Om de regelgeving te verbeteren en gelet op de bevoegdheden van de lokale en regionale overheden en de sleutelrol die zij spelen bij de planning en implementatie van maatregelen op ICT-gebied (met name m.b.t. privacy, gegevensbescherming en cyberbeveiliging), zouden deze overheden stelselmatig door de EU-instellingen en lidstaten moeten worden geraadpleegd over zowel de uitwerking als uitvoering van de maatregelen waarmee aan de Digitale Agenda concreet vorm wordt gegeven. Daarom valt te betreuren dat tijdens de voorbereiding van het richtlijnvoorstel niet specifiek actie is ondernomen om de standpunten van de lokale en regionale overheden te inventariseren. Het CvdR heeft duidelijk aangegeven bereid te zijn om de Commissie te helpen met prelegislatieve raadplegingen, zoals vermeld in zijn samenwerkingsprotocol met de Commissie.⁽³⁾

24. In artikel 14, lid 1, van de Richtlijn, zouden maatregelen moeten worden opgenomen die bestemd zijn voor de lokale en regionale overheden. Hierbij moet bijvoorbeeld worden gedacht aan de instelling van een procedure voor risicobeoordeling en -beheer, maatregelen voor de handhaving van informatiebeveiligingsbeleid, vergroting van het besef van cyberbeveiligingskwesaties en verbetering van digitale geletterdheid en vaardigheden.

25. Op subnationaal niveau zouden alle betrokkenen moeten worden aangemoedigd partnerschappen te vormen, teneinde gecoördineerd actie op het vlak van cyberbeveiliging te ondernemen en zo bij te dragen aan nationale en Europese cyberbeveiligingsmaatregelen. Doel hiervan is misdaad — financiële diefstal of diefstal van intellectuele eigendom, verstoring van de communicatie of schade aan gegevens die cruciaal zijn voor bedrijven — te bestrijden.

⁽³⁾ Protocol betreffende de samenwerking tussen de Europese Commissie en het Comité van de Regio's, ondertekend op 16 februari 2012, R/CdR 39/2012 pt 7.

Subsidiariteit en evenredigheid

26. In het algemeen lijkt te worden voldaan aan de twee voorwaarden voor naleving van het subsidiariteitsbeginsel, hetgeen vereist is voor EU-maatregelen en bijkomende maatregelen op EU-niveau. De voorgestelde maatregelen zijn noodzakelijk omdat ze transnationale aspecten betreffen die niet naar behoren door de lidstaten en/of de lokale en regionale overheden alleen kunnen worden geregeld. De voorgestelde maatregelen zullen waarschijnlijk ook duidelijke voordelen opleveren t.o.v. afzonderlijke maatregelen op nationaal, regionaal of lokaal niveau, bijvoorbeeld omdat persoonsgegevens steeds sneller over grenzen heen worden uitgewisseld (zowel binnen als tussen landen). Bovendien zullen verplichte EU-regels hier aanzienlijk bijdragen aan de totstandbrenging van gelijke randvoorwaarden voor iedereen en hiaten in de wetgeving afdichten.

27. Het CvdR is ermee ingenomen dat de Richtlijn in het algemeen voldoet aan het subsidiariteits- en het evenredigheidsbeginsel. Gelet op de grensoverschrijdende dimensie van incidenten en risico's op het gebied van netwerk- en informatiebeveiliging, kunnen de doelstellingen van de Richtlijn beter op EU-niveau worden gerealiseerd, overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel. Onderzoek toont aan dat de Europese burgers vertrouwen hebben in instellingen als de Commissie als het gaat over de bescherming van persoonsgegevens.⁽⁴⁾ De Richtlijn voldoet in het algemeen ook aan het evenredigheidsbeginsel, omdat de Commissie ervoor zorgt dat de maatregelen niet verder gaan dan nodig om de geformuleerde doelstellingen te halen. De voorstellen echter voor één verantwoordelijke instantie en één CERT per lidstaat druisen in tegen het evenredigheidsbeginsel en sluiten niet aan op de interne bestuursstructuren van de lidstaten.

28. De rechtsgrondslag voor het beleidspakket wordt gevormd door de artikelen 26 en 114 VWEU, maar de voorgestelde maatregelen gaan verder, omdat het voorstel betrekking heeft op alle overheidsinformatiesystemen, waaronder interne informatiesystemen zoals een intranet.

Handvest van de grondrechten

29. Het CvdR juicht toe dat de Richtlijn het Handvest van de grondrechten van de EU in acht neemt. De normen, beginselen en waarden die de EU er offline op na houdt, zouden ook online moeten gelden. In informatie- en communicatietechnologieën zouden de behoeften van alle groepen in de samenleving in aanmerking moeten worden genomen, ook die van mensen die buitengesloten dreigen te worden. Alle internetgebruikers zouden minimumnormen mogen verwachten voor zeer uiteenlopende aspecten als betrouwbaarheid, beveiliging, transparantie, eenvoud, interoperabiliteit en vermindering van risico's en aansprakelijkheid. Met het oog op een adequate bescherming van de grondrechten en de rechtszekerheid en met inachtname van het voorbehoud voor parlementaire behandeling dringt het CvdR erop aan in de Richtlijn zelf een concrete, materieelrechtelijke regeling inzake normen voor NIB op

⁽⁴⁾ http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_359_en.pdf

te nemen. Daarin zouden in het bijzonder eisen moeten worden gesteld aan NIB op het vlak van grondrechten en gegevensbescherming en -beveiliging.

30. De inspanningen om de belangen van burgers online te beschermen en te verdedigen moeten naar behoren in evenwicht zijn met de rechten, vrijheden en beginselen die de burgers in het Handvest van de grondrechten zijn toegekend. Positief is het belang dat wordt gehecht aan de verankering van het cyberbeleid binnen de kernwaarden van de EU. Zoals het CvdR in een eerder advies⁽⁵⁾ heeft opgemerkt, is het essentieel dat op elk niveau aan alle beveiligingseisen wordt voldaan om een optimaal privacyniveau en een optimale bescherming van persoonsgegevens te garanderen en ongeoorloofde informatievergaring over persoonlijke aangelegenheden en het aanmaken van profielen te voorkomen.

31. Ondanks dat particuliere exploitanten steeds verantwoordelijk worden voor kritieke infrastructuur en voor online dienstverlening en moet worden erkend dat het bedrijfsleven een cruciale rol speelt, dient uiteindelijk bij de overheid de verantwoordelijkheid te liggen voor de bescherming van de vrijheid en de waarborging van de veiligheid van haar burgers online.

Vereenvoudiging

32. Als overal in Europa het beginsel wordt toegepast dat persoons- en objectgegevens maar één keer hoeven te worden opgegeven, en het dus niet meer nodig is ze telkens opnieuw in te vullen, zou de onnodige bureaucratische rompslomp voor de burgers aanzienlijk worden verminderd en worden bespaard op de kosten van de overheid. Daarbij dient er wel op te worden gelet dat de wetgeving inzake gegevensbescherming wordt nageleefd.

Opleiding

33. Voor een doeltreffende cyberdefensie moet personeel worden bijgeschoold en opgeleid, ook binnen lokale en regionale overheden. Uitgebreide opleiding zou moeten worden verstrekt aan alle personeelsleden, in het bijzonder aan gespecialiseerde technici, personeelsleden die rechtstreeks worden geconfronteerd met beveiligingsprocedures waarin verschillende methodes worden gebruikt en personeelsleden die in het algemeen of indirect betrokken zijn bij innovatie en modernisering m.b.t. kwesties op het vlak van vertrouwen en beveiliging. Permanente opleiding is belangrijk voor het welslagen van e-overheidsdiensten op lokaal niveau, terwijl de lokale en regionale overheden ook een steeds belangrijker rol spelen in het verstrekken van informatie en richtsnoeren die burgers in staat stellen systemen op een behoorlijke manier te gebruiken en cyberbedreigingen te herkennen⁽⁶⁾.

34. Een uiterst belangrijke succesfactor is het "engagement van de leiding". Daarom moeten mensen met staffuncties en

leidende functies een gerichte opleiding krijgen, zodat zij inzicht verwerven en goed in staat zijn om in hun organisatie een beveiligingscultuur op te bouwen.

35. Het CvdR neemt nota van de verbetering van onderwijs en opleiding via de inrichting van NIB-scholingsprogramma's en de organisatie van een kampioenschap cyberbeveiliging in 2014. Daarbij moet rekening worden gehouden met bestaande evenementen in de lidstaten en moet de uitwisseling van goede praktijken worden aangemoedigd. Positief is de in de strategie doorklinkende ambitie om NIB-lessen op scholen in te voeren. Omdat onderwijs echter een bevoegdheid van de lidstaten is, zullen er aanzienlijke middelen en een belangrijke mate van planning nodig zijn om deze ambitie in 2014 te verwezenlijken.

Steun voor ondernemingen, innovatie en technische oplossingen

36. Voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zijn een aantal factoren van belang, onder meer de manier waarop overheidsinstanties zijn gestructureerd (de meeste hebben een lokaal karakter), de mate van convergentie van EU-wetgeving, de bevordering van een innovatiecultuur onder ambtenaren (bijvoorbeeld door een gemeenschappelijke gedragscode te gebruiken) en onder burgers (door hun digitale consumentenrechten vast te leggen en daaraan bekendheid te geven), evenals het beheer van op ICT gebaseerde toepassingen.

37. Er zouden nog meer initiatieven moeten worden ontplooid, enerzijds ter stimulering van de ontwikkeling en toepassing van technische oplossingen waarmee illegale inhoud en schadelijk online gedrag kunnen worden bestreden, en anderzijds ter bevordering van de samenwerking en uitwisseling van beste praktijken tussen tal van actoren op lokaal, regionaal, Europees en internationaal niveau. Uiterst belangrijk zijn in dit opzicht de helplijnen voor kinderen, ouders en verzorgers, de noodnummers voor het melden van misbruik en de software om misbruik van inhoud beter op te sporen en problemen eenvoudig en snel te melden.

38. Het CvdR raadt aan alles op alles te zetten om te komen tot een verhoging van het momenteel beperkte percentage (26 % in januari 2012) van EU-bedrijven die over een formeel ICT-beveiligingsbeleid beschikken⁽⁷⁾. Ongeacht hun omvang moeten ondernemingen worden aangemoedigd om te investeren in cyberbeveiliging, hetgeen naar potentiële klanten toe ook een marketinginstrument kan zijn en waarmee de catastrofale gevolgen van cybercriminaliteit kunnen worden afgezwakt. Ondernemingen moeten een bedrijfsgebaseerde en technologisch ondersteunde aanpak van cyberbeveiliging overwegen, waarin de bescherming van hun belangrijkste bedrijfsactiva en processen prioriteit krijgt.

⁽⁵⁾ CdR 104/2010 fin.

⁽⁶⁾ http://www.enisa.europa.eu/publications/archive/scandinavian_approaches-survey

⁽⁷⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/ICT_security_in_enterprises

Economisch potentieel van ICT

39. Gelet op het enorme economische potentieel van ICT voor de Europese economie (momenteel bijna 6 % van het bbp van de EU ⁽⁸⁾) zijn er nu concrete stappen vereist om het hoofd te bieden aan het toenemende fenomeen van cybercriminaliteit en zowel bij burgers als bedrijven het vertrouwen in de veiligheid van het internet te herstellen. Zo dient er een vermindering te worden bewerkstelligd van het aantal internetgebruikers die in de EU bezorgd zijn over, bijvoorbeeld, de veiligheid van online betalingen. ⁽⁹⁾

40. Op het vlak van de strijd tegen cybercriminaliteit zijn er dringend inspanningen nodig op lokaal/regionaal, nationaal en EU-niveau, zodat er een dalende tendens ontstaat in de reusachtige bedragen die door cybercriminaliteit verloren gaan en het vertrouwen van de consument groeit.

41. Het zou goed zijn als in de strategie meer details worden opgenomen over manieren om cloud computing, dat een enorm economisch potentieel biedt, te beschermen en te ontwikkelen. De snelle groei van het gebruik van elektronische mobiele apparaten lijkt niet te vertragen. Volgens Gartner zal tegen 2016 op zijn minst 50 % van de zakelijke e-mailgebruikers afhankelijk zijn van een mailprogramma op een mobiel apparaat ⁽¹⁰⁾. Er dient te worden onderzocht welke nieuwe kansen en problemen elektronische mobiele apparaten en cloud computing met zich meebrengen. Bovendien vereist cloud computing een aangepaste structuur om optimale beveiligingsniveaus te bereiken ⁽¹¹⁾. Het CvdR heeft zelfs zijn bezorgdheid uitgesproken over het feit dat de Commissie in haar recente mededeling over cloud computing te weinig aandacht besteedt aan de dwarsverbanden tussen de voorgestelde strategie en andere zaken, zoals beveiligde gegevensverwerking, auteursrechten en toegankelijkheid en portabiliteit van gegevens. ⁽¹²⁾

Internationale samenwerking

42. Aangezien cybercriminaliteit een wereldwijde, overal vertakte en grensoverschrijdende bedreiging is, worden ook internationale samenwerking en EU-overschrijdende dialoog aangemoedigd, teneinde te komen tot een aanpak waarin cyberbeveiliging echt mondiaal wordt gecoördineerd. Op dit vlak zouden alle lidstaten moeten worden aangemoedigd om het internationale verdrag inzake cybercriminaliteit (verdrag van Boedapest) ⁽¹³⁾ te eerbiedigen. Het is ook belangrijk dat samenwerking blijft bestaan op bilateraal vlak, met name met de Verenigde Staten, alsook in de multilaterale fora van verschillende internationale organisaties.

Verband met de financieringsprogramma's en het begrotingskader van de EU

43. Van belang is de samenhang te verbeteren met bestaande en toekomstige financieringsinstrumenten, zoals Horizon 2020, het Europese samenwerkingskader en het fonds voor interne veiligheid, teneinde een meer gecoördineerde aanpak inzake cybergerelateerde investeringen mogelijk te maken.

44. Het CvdR vraagt zich af of 1,25 miljoen euro zal volstaan om een stevige en degelijke NIB-infrastructuur tot stand te brengen. Te betreuren valt dat er in het akkoord van de Raad (8 februari) over het meerjarig financieel kader voor 2014-2020 slechts een beperkt bedrag wordt uitgetrokken voor de financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen. Er is een adequaat, uitgebreid budget nodig om te kunnen voorzien in voldoende ondersteuning voor sleutelinfrastructuur op ICT-gebied waarmee meer samenhang wordt gebracht in de NIB-capaciteiten van de lidstaten, zodat het eenvoudiger wordt om binnen de EU samen te werken.

II. AANBEVELINGEN VOOR WIJZIGINGEN

Wijzigingsvoorstel 1

Preambule (4)

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Op het niveau van de Unie moet een samenwerkingsmechanisme worden opgezet dat informatie-uitwisseling en gecoördineerde opsporing en reactie met betrekking tot netwerk- en informatiebeveiliging ("NIB") mogelijk maakt. Opdat dat mechanisme doeltreffend en inclusief zou zijn, is het essentieel dat alle lidstaten over minimumcapaciteit en een strategie beschikken om op hun grondgebied een hoog niveau van NIB te waarborgen. Om een cultuur van risicobeheer te bevorderen en ervoor te zorgen dat de ernstigste incidenten worden gemeld, moeten ook voor overheden en exploitanten van kritieke informatie-infrastructuur minimeisen inzake beveiliging gelden.	Op het niveau van de Unie moet een samenwerkingsmechanisme worden opgezet dat informatie-uitwisseling en gecoördineerde opsporing en reactie met betrekking tot netwerk- en informatiebeveiliging ("NIB") mogelijk maakt. Opdat dat mechanisme doeltreffend en inclusief zou zijn, is het essentieel dat alle lidstaten over minimumcapaciteit en een strategie beschikken om op hun grondgebied een hoog niveau van NIB te waarborgen. Om een cultuur van risicobeheer te bevorderen en ervoor te zorgen dat de ernstigste incidenten worden gemeld, moeten ook voor overheden, <u>inclusief lokale en regionale overheden</u> , en exploitanten van kritieke informatie-infrastructuur minimeisen inzake beveiliging gelden.

⁽⁸⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-71_en.htm

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_390_en.pdf

⁽¹⁰⁾ <http://www.sophos.com/medialibrary/PDFs/other/SophosSecurityThreatReport2012.pdf>

⁽¹¹⁾ <http://www.mcafee.com/hk/resources/reports/rp-sda-cyber-security.pdf>

⁽¹²⁾ CdR 1673/2012.

⁽¹³⁾ <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=185&CM=&DF=&CL=ENG%20>

Wijzigingsvoorstel 2

Preambule (9)

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Om een hoog gemeenschappelijk beveiligingsniveau van netwerk- en informatiesystemen te bereiken en te handhaven, moet elke lidstaat een nationale NIB-strategie hebben waarin de te verwezenlijken strategische doelstellingen en concrete beleidsmaatregelen zijn vastgesteld. Op nationaal niveau moeten aan essentiële eisen beantwoordende NIB-samenwerkingsplannen worden ontwikkeld om een niveau van reactiecapaciteit te bereiken dat in geval van incidenten doeltreffende en efficiënte samenwerking op nationaal niveau en op het niveau van de Unie mogelijk maakt.	Om een hoog gemeenschappelijk beveiligingsniveau van netwerk- en informatiesystemen te bereiken en te handhaven, moet elke lidstaat een nationale NIB-strategie hebben waarin de te verwezenlijken strategische doelstellingen en concrete beleidsmaatregelen zijn vastgesteld. Op nationaal niveau moeten, met een volwaardige inbreng van lokale en regionale overheden , aan essentiële eisen beantwoordende NIB-samenwerkingsplannen worden ontwikkeld om een niveau van reactiecapaciteit te bereiken dat in geval van incidenten doeltreffende en efficiënte samenwerking op nationaal niveau en op het niveau van de Unie mogelijk maakt.

Wijzigingsvoorstel 3

Preambule (35)

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Het is van bijzonder belang dat de Commissie bij haar voorbereidende werkzaamheden tot passende raadpleging overgaat, onder meer op deskundigenniveau. De Commissie moet er bij de voorbereiding en opstelling van de gedelegeerde handelingen voor zorgen dat de desbetreffende documenten tijdig en op gepaste wijze gelijktijdig worden toegezonden aan het Europees Parlement en aan de Raad.	Het is van bijzonder belang dat de Commissie bij haar voorbereidende werkzaamheden tot passende raadpleging overgaat, onder meer op deskundigenniveau. Ter aanvulling of wijziging van bepaalde niet-essentiële onderdelen van het basisbesluit moet De Commissie moet er bij de voorbereiding en opstelling van de gedelegeerde handelingen voor zorgen dat de desbetreffende documenten tijdig en op gepaste wijze gelijktijdig worden toegezonden aan het Europees Parlement en aan de Raad.

Wijzigingsvoorstel 4

Hoofdstuk 4

Artikel 14, lid 1

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Beveiligingseisen en melding van incidenten	Beveiligingseisen en melding van incidenten
1. De lidstaten zorgen ervoor dat overheden en marktdeelnemers passende technische en organisatorische maatregelen nemen ter beheersing van de risico's voor de beveiliging van de netwerken en informatiesystemen die zij controleren en bij hun activiteiten gebruiken. Deze maatregelen zorgen, rekening houdend met de meest recente technische mogelijkheden, voor een beveiligingsniveau dat is afgestemd op de risico's die zich voordoen. Overheden en marktdeelnemers nemen met name maatregelen om de impact te voorkomen en te minimaliseren van incidenten met betrekking tot hun netwerk- en informatiesysteem op de door hen verleende kerndiensten en aldus te zorgen voor de continuïteit van de op die netwerken en informatiesystemen gebaseerde diensten.	1. De lidstaten zorgen ervoor dat overheden en marktdeelnemers passende technische en organisatorische maatregelen nemen ter beheersing van de risico's voor de beveiliging van de netwerken en informatiesystemen die zij controleren en bij hun activiteiten gebruiken. Hierbij valt op lokaal en regionaal niveau te denken aan de instelling van een procedure voor risicobeoordeling en -beheer, maatregelen voor de handhaving van informatie-beveiligingsbeleid, vergroting van het besef van cyber-beveiligingskwesties en verbetering van digitale geleerdheid en vaardigheden. Deze maatregelen zorgen, rekening houdend met de meest recente technische mogelijkheden, voor een beveiligingsniveau dat is afgestemd op de risico's die zich voordoen. Overheden en marktdeelnemers nemen met name maatregelen om de impact te voorkomen en te minimaliseren van incidenten met betrekking tot hun netwerk- en informatiesysteem op de door hen verleende kerndiensten en aldus te zorgen voor de continuïteit van de op die netwerken en informatiesystemen gebaseerde diensten.

Motivering

De rol van lokale en regionale overheden in de bestrijding van cybercriminaliteit is cruciaal en moet ten volle worden onderkend.

Wijzigingsvoorstel 5

Hoofdstuk 4

Artikel 16

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Normalisatie	Normalisatie
1. Met het oog op de geharmoniseerde uitvoering van artikel 14, lid 1, moedigen de lidstaten het gebruik van normen en/of specificaties voor netwerk- en informatiebeveiliging aan.	1. Met het oog op de geharmoniseerde uitvoering van artikel 14, lid 1, moedigen de lidstaten het gebruik van geharmoniseerde normen en/of specificaties voor netwerk- en informatiebeveiliging aan.
2. De Commissie stelt, door middel van uitvoeringshandelingen, een lijst op van de in lid 1 bedoelde normen. De lijst wordt bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie.	2. De Commissie stelt, door middel van uitvoeringshandelingen, een lijst op van de in lid 1 bedoelde normen. De lijst wordt bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie.

Motivering

De Commissie geeft toe dat de toepassing van uiteenlopende normen door verschillende lidstaten een groot probleem is. Om te kunnen zorgen voor een gemeenschappelijk niveau van NIB is harmonisatie van normen dan ook van cruciaal belang.

Brussel, 3 juli 2013

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO

Advies van het Comité van de Regio's — Slimme steden en gemeenschappen — Europees innovatiepartnerschap

(2013/C 280/06)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

- benadrukt dat de lokale overheden niet alleen exploitatievoorwaarden voor de industrie scheppen of haar producten afnemen, maar ook erkenning verdienen voor hun fundamentele innoverende en leidinggevende rol;
- wijst erop dat de door de industrie geleide aanpak zoals de Commissie die voorstaat, dient uit te gaan van een welomschreven en concreet aangegeven bestaande behoefte onder de burgers. De lokale overheden spelen een doorslaggevende rol als het gaat om de behoeften en datgene wat er leeft bij de plaatselijke publieke en particuliere actoren, zoals ondernemingen, academici, maatschappelijke organisaties en bewoners van steden. Deze doorslaggevende rol bestaat o.a. uit consultaties en effectieve participatiemechanismen op lokaal niveau en verdient een prominente plaats;
- vindt dat de Commissie duidelijkheid dient te scheppen over de voorwaarden waaronder baanbrekende innovatieve oplossingen worden geïdentificeerd en geselecteerd, en zal moeten waarborgen dat een dergelijk proces transparant en open is en bij voorkeur wordt gecombineerd met een concrete aanbestedingsprocedure, en dat er toereikende financiële middelen ter beschikking worden gesteld;
- is van mening dat de Commissie er goed aan zou doen om een handzame gids samen te stellen met een overzicht van alle Europese programma's en initiatieven die mogelijkheden bieden voor de financiering van projecten in het kader van het SCC-partnerschap. Hierbij kan bijv. worden gedacht aan initiatieven als Green Digital Charter, het Burgemeestersconvenant, CIVITAS en Concerto. Deze gids zou een bron van waardevolle informatie zijn m.b.t. alle programma's die te maken hebben met slimme steden en gemeenschappen;
- wil er in het bijzonder op wijzen dat de ontwikkeling van slimme netwerken een centraal onderdeel van de werkzaamheden in het kader van het innovatiepartnerschap zal gaan vormen.

Rapporteur

Ilmar REEPALU (SE/PSE), lid van de gemeenteraad van Malmö

Referentiedocument

Mededeling van de Commissie over "Slimme steden en gemeenschappen – Europees innovatiepartnerschap"

C(2012) 4701 final

1. BELEIDSAANBEVELINGEN**HET COMITÉ VAN DE REGIO'S****Algemene opmerkingen**

1. stelt vast dat de Commissie in haar mededeling "Slimme steden en gemeenschappen – Europees innovatiepartnerschap" aankondigt een Europees innovatiepartnerschap te willen oprichten. Dit partnerschap is bedoeld om de krachten te bundelen met het oog op de ontwikkeling en verspreiding van innovatieve technische oplossingen in stedelijke gebieden, waarbij gebruik wordt gemaakt van zowel energie- en transporttechnologieën als ICT.

2. Het CvdR is het eens met de Commissie dat een van de grootste uitdagingen voor de EU erin bestaat om van de Europese steden in sociaal, economisch en ecologisch opzicht een slimme en duurzame leefomgeving te maken. Het heeft er reeds bij verschillende gelegenheden op gewezen dat er krachtige maatregelen en ingrijpende veranderingen nodig zijn om het streven naar een duurzame samenleving te ondersteunen en een en ander verder tot ontwikkeling te brengen. Dat zal een beter stadsmilieu, een betere volksgezondheid en meer welzijn met zich meebrengen. Tegelijkertijd wil het Comité benadrukken dat steden in economisch, sociaal en ecologisch opzicht nauw verbonden zijn met hun omgeving en het omringende platteland, en dat deze band een belangrijke rol speelt bij het realiseren van een evenwichtige en duurzame ontwikkeling van zowel stedelijke als landelijke gebieden. Het platteland raakt namelijk vervuild doordat steden verontreinigende stoffen uitstoten in de lucht en het water.

3. Het initiatief van de Commissie om te komen tot een innovatiepartnerschap valt toe te juichen. Het is verheugend dat zij met dit initiatief de doorslaggevende rol die steden en lokale overheden spelen bij de gezamenlijke inspanningen van de EU om een slimme, duurzame en inclusieve groei tot stand te brengen, onderstreept en erkent. Er zij aan herinnerd dat steden in veel gevallen vooroplopen bij het nemen van stappen in de richting van een uiteindelijk duurzame samenleving. Deze positieve ontwikkeling en het hoge ambitieniveau van steden dienen door de EU in haar beleid te worden gesteund en aangemoedigd.

4. Een van de voorwaarden voor de ontwikkeling van slimme steden is inachtneming van beginselen als systeemintegratie en interoperabiliteit. Het Comité van de Regio's staat dan ook achter de op geïntegreerde systeemoplossingen gebaseerde aanpak van de Commissie en is ervan overtuigd dat dergelijke geïntegreerde oplossingen een significante meerwaarde leveren in vergelijking met sectorspecifieke oplossingen. In een andere context kunnen sectorspecifieke projecten en oplossingen wel effectieve aanvullende maatregelen en opties bieden.

5. De drie technologie terreinen die typerend zijn voor het partnerschap tussen slimme steden en gemeenschappen (SCC), kunnen per project een andere nadruk en betekenis hebben, afhankelijk van de mate waarin de projecten bedoeld zijn om

voor bepaalde geïdentificeerde behoeften innovatieve systeemoplossingen te ontwikkelen. Daarnaast is het Comité van de Regio's van mening dat er nog meer terreinen die bijdragen tot een duurzame stadsontwikkeling, zoals waterbeheer, afvalbeheer, luchtbeheer, strategische planning en innovaties op het gebied van de dienstverlening waardoor mensen worden gestimuleerd om nieuwe oplossingen te gebruiken en te ontwikkelen, moeten worden betrokken bij het ontwikkelen en ten uitvoer brengen van projecten en oplossingen, indien ze in termen van groei een meerwaarde te bieden hebben.

6. De Commissie stelt voor dat ondernemingen en steden samen leiding geven aan het partnerschap. Van het initiatief wordt dan ook verwacht dat hierdoor in steden sneller baanbrekende innovatieve oplossingen op de markt zullen worden gebracht, waarbij gebruik wordt gemaakt van zowel energie- en transporttechnologie als ICT.

7. In dit verband dient speciale aandacht uit te gaan naar de centrale en veelal doorslaggevende rol die de lokale overheden bij de hierop volgende werkzaamheden spelen. De lokale overheden zullen – elk afzonderlijk of per groep en los van hun inwonertal – een sleutelrol moeten vervullen bij de strategieën (zoals het Strategische Uitvoeringsplan) en projecten die op stapel staan en waartoe in het kader van het beleid ter bevordering van het SCC-partnerschap wordt besloten, en hun stem zou de doorslag moeten geven bij besluiten waarmee publieke middelen zijn gemoeid.

8. De lokale overheden scheppen niet alleen exploitatievoorwaarden voor de industrie of nemen haar producten af, maar verdienen ook erkenning voor hun fundamentele innoverende en leidinggevende rol.

9. Verder zij erop gewezen dat de door de industrie geleide aanpak zoals de Commissie die voorstaat, dient uit te gaan van een welomschreven en concreet aangegeven bestaande behoefte onder de burgers. De lokale overheden zijn de organen die het dichtst bij de burger staan, en ze spelen een doorslaggevende rol als het gaat om de behoeften en datgene wat er leeft bij de plaatselijke publieke en particuliere actoren, zoals ondernemingen, academici, maatschappelijke organisaties en bewoners van steden. Deze doorslaggevende rol bestaat o.a. uit consultaties en effectieve participatiemechanismen op lokaal niveau en verdient een prominente plaats in de werkzaamheden. Dankzij een dergelijke werkwijze zal het gemakkelijker worden om oplossingen te ontwikkelen die gebaseerd zijn op een specifieke en concrete vraag bij de lokale overheden, bij andere actoren op lokaal niveau en bij de plaatselijke bewoners, waarbij deze oplossingen meer voordelen bieden dan het geval zou zijn als elke sector met eigen oplossingen komt, die wellicht niet optimaal zijn.

10. Het Comité van de Regio's staat achter de door de Commissie voorgestelde langetermijndoelstelling van het SCC-partnerschap om tegen 2020 ten minste twintig baanbrekende innovatieve oplossingen waarin energie-, vervoers- en ICT-technologieën worden gecombineerd, uit te werken en op grote schaal

te verspreiden. In dit verband wil het Comité benadrukken dat het van groot belang is dat de innovatieve oplossingen zonder veel moeite vermenigvuldigd, aangepast en in meerdere steden in de EU toegepast kunnen worden. Het valt te waarderen dat de Commissie oog heeft voor de noodzaak om maatregelen te treffen op het gebied van de vraag, zoals de ontwikkeling van nieuwe bedrijfsmodellen. Wil de Commissie in haar opzet slagen, dan dient als selectie criterium voor de projecten o.a. in de voorstellen duidelijk te worden aangetoond dat het baanbrekende innovatieve aspect wordt gekoppeld aan de omzetting en verspreiding van de resultaten, zodat regio's en gemeenten in alle delen van Europa hier gebruik van kunnen maken. Productieve synergie-effecten, te verwezenlijken via de onderlinge relaties van de bij het project betrokken actoren en met behulp van de ontwikkelings- en financieringsinstrumenten, dienen een centrale plaats in te nemen in de projecten. Tegelijkertijd moeten steden worden geholpen om hun impact op het milieu omlaag te brengen. Daarvoor dienen binnen een duurzaam stedelijk model oplossingen te worden ontwikkeld waarbij dankzij intensief gebruik van ICT een grotere energie-efficiëntie in steden wordt bereikt, meer duurzame energie wordt gebruikt, de mobiliteit een impuls krijgt en veel minder CO₂ en andere vervuilende gasen worden uitgestoten.

11. Naast het inschakelen en raadplegen van burgers is het voor het welslagen van SCC ook van cruciaal belang om op gemeentelijk niveau regelingen te treffen, zodat bij besluiten met lokale overheden ook alle nationale of regionale instanties, vrijwilligersorganisaties en bedrijven worden betrokken die daar actief zijn en rechtstreeks te maken hebben met de doelstellingen van het SCC-partnerschap. De belangrijke rol van bedrijven die energiediensten verlenen, moet hierbij worden benadrukt.

12. De Commissie zal duidelijkheid moeten scheppen over de voorwaarden waaronder baanbrekende innovatieve oplossingen worden geïdentificeerd en geselecteerd. Ze dient te waarborgen dat een dergelijk proces transparant en open is en bij voorkeur wordt gecombineerd met een concrete aanbestedingsprocedure, en dat er toereikende financiële middelen ter beschikking worden gesteld.

13. De stedelijke structuren in de EU tonen veel variatie. In tal van regio's vinden we een polycentrische stedelijke structuur, terwijl er in andere regio's één grote stad is die uitsteekt boven verschillende kleinere steden in de omgeving. Los van hun grootte fungeren steden als centra voor bijvoorbeeld openbare en particuliere dienstverlening en ook voor lokale en regionale kennisontwikkeling, innovatie en ondernemerschap. In uitzonderlijke gevallen heerst er in een regio zo'n gebrek aan demografisch en territoriaal evenwicht dat men niet kan spreken van een echt netwerk van steden. Wel zijn er dan soms lokale structuren die diverse plaatsen omvatten en in het partnerschap van slimme steden en gemeenschappen kunnen worden opgenomen.

14. Zowel grotere als kleinere steden worden veelal geconfronteerd met dezelfde soort uitdagingen en hebben vergelijkbare behoeften als het aankomt op het vinden van technische oplossingen voor het tot stand brengen van duurzame milieus. Het Comité van de Regio's is van mening dat het SCC-partnerschap deze situatie in aanmerking moet nemen, terwijl er ook gewerkt zal moeten worden aan innovatieve oplossingen die economische schaalvoordelen opleveren en veel effect sorteren voor de steden en hun inwoners.

15. De term "gemeenschappen" maakt deel uit van de naam van het SCC-initiatief om duidelijk te maken dat het begrip "stad" of "stedelijk gebied" in Europa weinig vastomlijnd is. In tal van lidstaten staan veel lokale overheden weliswaar niet te boek als steden, maar zijn zij wel veel groter en hebben zij ook veel meer middelen en capaciteit dan andere gemeenten die juridisch en geografisch als steden gelden. Bovendien delen groepen van lokale overheden vaak op een grotere schaal gemeenschappelijke middelen dan steden. In dergelijke groepen, waartoe eventueel ook stedelijke regio's of agglomeraties kunnen worden gerekend, kunnen regionale overheden van doorslaggevend belang zijn voor de coördinatie en uitvoering van geïntegreerde maatregelen.

De uitvoering van het SCC-partnerschap

16. Het is verheugend dat het 7e kaderprogramma O&O voor 2013 zodanig is opgezet dat wordt voorzien in aanvullende middelen voor projecten die aansluiten op het SCC-partnerschap.

17. Het is van wezenlijk belang dat er op EU-niveau binnen het kader van het toekomstige programma Horizon 2020 wordt voorzien in voldoende middelen voor slimme steden en gemeenschappen, zodat deze de kans krijgen om bij te dragen tot verwezenlijking van de door de Commissie geformuleerde doelstellingen.

18. De uitvoering van het SCC-partnerschap mag niet gepaard gaan met een vermindering van de financiering uit andere bestaande programma's die bedoeld zijn ter ondersteuning van de lokale en regionale overheden bij hun inspanningen op het gebied van slimme steden en gemeenschappen, zeker niet als deze programma's op lokaal niveau heel succesvol zijn gebleken. Het is ook gewenst dat de Commissie de in het kader van Horizon 2020 voorziene thematische gebieden en toe te kennen middelen nader specificeert.

19. Het regionale beleid en de structuurfondsen hebben een positieve bijdrage geleverd aan de uitvoering van strategieën inzake slimme steden en zouden ook een belangrijke rol kunnen spelen bij de ontwikkeling van het SCC-partnerschap. De voorstellen voor een nieuwe opzet van het cohesiebeleid vanaf 2014 hebben een duidelijke stedelijke dimensie (o.a. vrijmaking van middelen die specifiek bestemd zijn voor duurzame stadsontwikkeling in het kader van de regionale fondsen). Er moet worden gepreciseerd hoe deze middelen kunnen bijdragen tot de uitvoering van innovatiepartnerschappen tussen slimme steden, zodat er synergie-effecten kunnen worden gecreëerd en kan worden bijgedragen tot een omvattende aanpak van kwesties op het terrein van stadsontwikkeling, waarbij ook rekening wordt gehouden met de omliggende plattelandsgebieden.

20. De Commissie zou er goed aan doen om een handzame gids samen te stellen met een overzicht van alle Europese programma's en initiatieven die mogelijkheden bieden voor de financiering van projecten in het kader van het SCC-partnerschap. Hierbij kan bijv. worden gedacht aan initiatieven als Green Digital Charter, het Burgemeestersconvenant, CIVITAS en Concerto. Een dergelijke gids zou heel nuttig zijn voor o.a. de lokale overheden en de industrie, omdat hierin waardevolle informatie wordt gegeven over alle programma's die te maken hebben met slimme steden en gemeenschappen. De gids zou bijvoorbeeld kunnen worden gedownload via de website van het platform van belanghebbenden.

21. Het CvdR benadrukt het belang van een globale benadering betreffende de financiële EU-steun voor het SCC-initiatief en andere EU-fondsen, zoals het Europees investeringsfonds, de Connecting Europe Facility en met name LIFE 2014-2020, zodat er een duidelijke continuïteit is in de ondersteuning van de ontwikkeling van het initiatief en onnodige inconsistenties, overlappingsen en dubbel werk worden voorkomen.

22. Het stemt tot tevredenheid dat de Commissie de lidstaten adviseert om financiële middelen uit te trekken voor de bevordering van initiatieven ter ontwikkeling en verspreiding van innovatieve oplossingen in het kader van het SCC-partnerschap.

23. De vuurtorenprojecten vormen een centraal bestanddeel van het SCC-initiatief en behelzen een strategisch partnerschap tussen innoverende ondernemingen in de drie genoemde sectoren en krachtige, leidinggevende actoren en overheden op lokaal niveau.

24. In dit verband zij opgemerkt dat industriële ondernemingen en steden zich van elkaar onderscheiden door hun rol en hun invalshoek. De industrie heeft als belangrijke taak, technische specificaties en oplossingen te ontwikkelen die vermenigvuldigd en naar andere steden verspreid kunnen worden. Het zijn de lokale overheden die samen met de plaatselijke bewoners in de eerste plaats zorg kunnen dragen voor het vaststellen en doorgeven van de concrete behoeften op lokaal niveau en voor het identificeren van de gebieden waar technische oplossingen dienen te worden ontwikkeld om te voldoen aan de plaatselijke behoeften. Het is dus van groot belang dat de projecten opgezet en beheerd worden op basis van de reële behoeften en vraag en dat daarbij wordt gekeken naar de toegevoegde waarde die ze hebben voor technologie en innovatie.

25. De vuurtorenprojecten spelen een sleutelrol in het SCC-partnerschap. Omdat de lokale overheden in de beste positie verkeren om te beoordelen in hoeverre steden behoefte hebben aan duurzame oplossingen, dient deze overheden een centrale en leidinggevende rol te worden toegekend in de consortia en vuurtorenprojecten. Dit komt in de mededeling van de Commissie niet aan de orde, maar zal wel in de toekomstige werkzaamheden moeten worden meegenomen.

26. Ook de rol van de overige actoren in de consortia en projecten zal nader moeten worden omschreven om de juiste voorwaarden en een evenwicht in het partnerschap tot stand te brengen. De vorm waarin de vuurtorenprojecten en consortia worden gegoten, moet worden vastgelegd in het kader van openbare aanbestedingen, zodat er geen twijfel blijft bestaan over de invulling van de consortia en de taken van de verschillende actoren in de ontwikkeling van projecten. Ook kan zo de transparantie in het kader van het SCC-partnerschap worden verbeterd.

27. De Commissie toont zich in haar mededeling voorstander van regelgeving op dit terrein om de commerciële toepassing van toekomstige oplossingen te vergemakkelijken. Hoewel het Comité van de Regio's dergelijke maatregelen niet op voorhand wil uitsluiten, wil het er wel op wijzen dat eventuele regelgeving voldoende rekening moet houden met de beginselen van evenredigheid en subsidiariteit en met de behoefte aan oplossingen die op de lokale situatie zijn afgestemd.

28. De Commissie moet dan ook duidelijk maken wat het doel is van een eventuele toekomstige regulering, en dient voorbeelden te geven resp. terreinen te noemen waarop deze zal

worden ingevoerd. Dat zou waardevolle informatie opleveren voor de betrokken spelers in de consortia en projecten.

29. Het is zaak dat aan de activiteiten van ieder project een beperkt aantal indicatoren wordt gekoppeld, die overeenstemmen met de prioriteiten op EU-niveau en de voornaamste uitdagingen op het gebied van energie, vervoer en ICT, zoals milieuprestaties, energieprestaties van steden, aandeel van hernieuwbare energiebronnen in het energieverbruik, medegebruik van infrastructuur e.d.

30. Elke stad kent zijn eigen unieke situatie. Het is dan ook belangrijk dat steden de indicatoren kunnen aanpassen aan de lokale omstandigheden. Het exacte, door de indicatoren weer te geven ambitieniveau moet worden vastgesteld door de lokale overheden in samenwerking met de industriële consortia. Tegelijkertijd is het van essentieel belang dat de indicatoren als richtsnoer kunnen worden gebruikt door de industrie, waaronder kleine en middelgrote ondernemingen, zodat er succes kan worden geboekt bij het verwezenlijken van de overkoepelende doelstellingen en het aangaan van de belangrijkste uitdagingen op EU-niveau. In ieder geval passen de doelstellingen in de "20/20/20"-strategie die de EU met het oog op het jaar 2020 heeft opgesteld.

31. Het Comité stelt voor dat de Commissie de in heel Europa benodigde onderzoeks- en ontwikkelingswerkzaamheden op het gebied van regionale innovatie-ecosystemen financieel ondersteunt. Er is behoefte aan experimenten met slimme steden waarbij de fysieke en functionele eigenschappen van gebouwen en voorzieningen in het algemeen worden gekoppeld aan ontwikkelingsactiviteiten en diensten die door de stad en de actoren worden aangeboden en in stand worden gehouden. Zo'n regionale modelbenadering met behulp van van ICT biedt een betrouwbare basis voor een levenscyclusanalyse van verschillende investeringen, alsmede voor de ontwikkeling van gebruikersgestuurde bedrijfsactiviteiten, burgerinitiatieven en besluitvorming.

32. Het Comité van de Regio's stelt tot zijn tevredenheid vast dat de Commissie wil dat het monitoringsysteem uitgaat van bestaande methoden, bijv. de methoden die in het kader van het Burgemeestersconvenant en het Green Digital Charter worden gebruikt. Verder is het goed om te benadrukken dat de doelstellingen op EU-niveau minimumstreefwaarden zijn, en dat de steden zullen moeten worden aangemoedigd om naar hogere ambitieniveaus te streven en op deze gebieden een voorbeeldfunctie te vervullen.

33. Het Comité vindt net als de Commissie dat er wereldwijd ervaringen en voorbeelden van goede praktijken moeten worden uitgewisseld. Het is goed voor het Europese bedrijfsleven als er internationaal aandacht wordt besteed aan concrete en geslaagde Europese voorbeelden, en dat is vervolgens ook weer gunstig voor onze werkzaamheden in het kader van de Europa 2020-strategie. Er moeten aparte financieringsbronnen worden aangeboord om te bevorderen dat de doelstellingen betreffende internationale samenwerking in het kader van het SCC-partnerschap worden gehaald.

34. De Commissie geeft voorbeelden van een aantal transversale thema's die het onderwerp van een project zouden kunnen zijn, bijvoorbeeld slimme gebouwen, slimme vraag- en aanbodsystemen, duurzame stedelijke mobiliteit en groene IT. Hoewel dit belangrijke onderwerpen zijn, ziet het Comité van de

Regio's dit toch niet als een uitputtende lijst en vindt het dat er ook nog andere thema's aan toegevoegd moeten kunnen worden. Zo dient ICT te worden aangemerkt als een basisvoorwaarde voor de ontwikkeling van kosteneffectieve en gebruikersvriendelijke e-diensten op alle gebieden die door het initiatief worden bestreken. De coördinatie van energie- en afvalbeheer zou ook een van de projectonderwerpen moeten zijn.

35. Er zij in het bijzonder op gewezen dat de ontwikkeling van slimme netwerken een centraal onderdeel van de werkzaamheden in het kader van het innovatiepartnerschap zal gaan vormen. In dit verband verwijst het Comité naar zijn onlangs uitgebrachte advies "Hernieuwbare energie: een belangrijke speler op de Europese energiemarkt" en zou het hier nogmaals willen onderstrepen dat de ontwikkeling van slimme netwerken veel perspectief biedt.

36. Het feit dat de hernieuwbare energiedragers zijn aangesloten op netwerken die oorspronkelijk niet zijn bedoeld voor dergelijke energiebronnen, brengt aanzienlijke uitdagingen met zich mee. Een grootschalige toepassing van hernieuwbare energie vergt investeringen in de verbetering van de netwerken, die in hun huidige vorm de toename van hernieuwbare energie tegenwerken. In dit verband is er dus een belangrijke rol weggelegd voor de ontwikkeling van slimme netwerken.

37. Er is nog een ander gebied waarop veel mag worden verwacht van slimme netwerken, nl. de opslag van energieoverschotten. Hier kunnen deze netwerken zorgen voor een beter evenwicht tussen vraag en aanbod van energie. Slimme netwerken en de bijbehorende technische toepassingen maken het mogelijk om schommelingen in de productie en het verbruik van energie op te vangen en de energietoevoer gelijkmatiger te maken. Ze kunnen belangrijke economische voordelen opleveren, de kosten voor zowel producenten als consumenten drukken en in belangrijke mate bijdragen tot de ontwikkeling van slimme stadsmilieus.

38. Overigens kunnen er niet uitsluitend op basis van technische systemen en toepassingen duurzame en slimme stadsmilieus tot stand worden gebracht. De technische ontwikkeling zal gepaard moeten gaan met maatregelen die van invloed zijn op de gedragspatronen die particulieren en ondernemingen zich op het gebied van energieverbruik eigen hebben gemaakt.

39. Veel Europese steden hebben als het op energie-efficiëntie aankomt een sterk asymmetrische structuur. De ontwikkeling van een duurzame stedelijke leefomgeving vergt speciale inspanningen voor de renovatie en sanering van gebouwen, met de bijbehorende financiering, waarbij voor duurzame energie een grote rol is weggelegd.

De governance van het SCC-partnerschap

40. Een efficiënte en doelmatige, maar tegelijkertijd ook eenvoudige en transparante governancestructuur is noodzakelijk

voor het welslagen van het SCC-partnerschap. Het Comité van de Regio's betreurt het dat de Commissie niet voldoende nadruk heeft gelegd op de belangrijke rol die steden, ongeacht hun demografische omvang, dienen te krijgen in de governancestructuur. De lokale overheden moeten op alle niveaus hun stem kunnen laten horen, zowel in de groep op hoog niveau als op het platform van belanghebbenden, evenals in alle werkgroepen die later eventueel nog worden opgericht.

41. De Commissie zal duidelijk moeten maken aan de hand van welke criteria en volgens welke procedure de leden van de groep op hoog niveau zullen worden geselecteerd. Er zal voor gezorgd moeten worden dat de lokale overheden op adequate wijze vertegenwoordigd worden in deze groep.

42. Ook zullen de lokale overheden de kans moeten krijgen om goed te worden vertegenwoordigd in de verschillende groeperingen binnen het platform van belanghebbenden, zoals de "Roadmap group", want alleen op die manier kan ervoor gezorgd worden dat het lokale perspectief voldoende tot zijn recht komt.

43. Het is noodzakelijk dat steden zelf nauw betrokken zijn bij de governance, want dan zullen er projecten en oplossingen worden bedacht die zijn afgestemd op datgene wat sterk leeft in de steden en onder de bevolking. Zoals reeds eerder aangegeven, zijn het de lokale overheden die het beste weten waar hun inwoners behoefte aan hebben en hoe complex de plaatselijke situatie is; zonder die essentiële kennis en vaardigheden is de kans immers groot dat er geen optimale oplossingen worden bereikt.

44. Het Comité van de Regio's gaat ervan uit dat de governancestructuur controle- en follow-upmechanismen zal bevatten die garanderen dat alle beschikbare financiële middelen efficiënt en overeenkomstig het doel van het SCC-partnerschap worden ingezet. De controle- en follow-upmechanismen moeten transparant zijn en alle betrokken spelers dienen ervan op de hoogte te zijn.

45. Het is heel belangrijk dat alle relevante informatie over het initiatief op efficiënte wijze ter beschikking wordt gesteld aan alle belanghebbenden, zodat er vlotter innovatieve ideeën worden aangedragen en ontwikkeld en als uitgangspunt kunnen dienen voor projecten. De Commissie speelt hierbij een belangrijke rol, maar ook de inbreng van de lokale overheden is in dit verband onmisbaar, omdat deze het beste op de hoogte zijn van de lokale economie en bedrijvigheid. Ook verschillende soorten netwerken op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau kunnen hier van belang zijn. Verder mag niet worden voorbijgegaan aan het belang van het systeem van multilevel governance, dat erop neerkomt dat elke openbare bestuurslaag al naar gelang haar bevoegdheden en middelen aan de projecten bijdraagt.

46. Het is zaak dat er efficiënt gewerkt en vergaderd wordt en dat er doeltreffend wordt omgegaan met documenten, zodat de betrokken spelers niet worden gehinderd in hun werkzaamheden, maar veeleer worden gestimuleerd. De werkmethoden moeten in alle werkgroepen helder en duidelijk worden omschreven.

Brussel, 4 juli 2013

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO

Advies van het Comité van de Regio's — Actieplan e-gezondheidszorg 2012-2020 — Innovatieve gezondheidszorg voor de 21e eeuw

(2013/C 280/07)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

- benadrukt dat de ontwikkeling van e-gezondheidsdiensten ten goede moet komen aan alle EU-burgers door hun de kans te geven hun gezondheid in eigen handen te nemen, en niet mag leiden tot meer ongelijkheid op vlak van toegankelijkheid en gebruik van de gezondheidszorgdiensten;
- merkt op dat in veel van de EU-lidstaten de lokale en regionale overheden mee verantwoordelijk zijn voor de planning, de uitstippeling, uitvoering, toetsing en financiering van het gezondheids- en welzijnsbeleid. Het is dan ook evident dat de regionale overheden nauw moeten worden betrokken bij elke hervorming met een impact op de gezondheidszorg en welzijnszorg;
- pleit voor een niet aflatende inzet ten behoeve van onderwijs op gezondheidsgebied, innovatie en verandering, ingegeven door een streven naar excellentie en het bewustzijn dat de oplossingen van vandaag morgen al voorbijgestreefd kunnen zijn op het intens evoluerende terrein van de e-gezondheid;
- wijst erop dat thans grote hoeveelheden gegevens inzake gezondheid, welzijn en sociale zorg allemaal los van elkaar liggen opgeslagen. Door deze gegevens efficiënter in te zetten en door verschillende diensten te laten gebruiken, kunnen Europese zorgstelsels een ander aanzien krijgen en kan een sterker en doeltreffender zorgcontinuüm worden opgebouwd;
- stelt vast dat betrokkenheid van het lokale bestuur, decentrale gegevensopslag, goede informatieverstrekking aan burgers en patiënten en actieve samenwerking met gezondheidswerkers de belangrijkste factoren zijn voor de succesvolle ontwikkeling en invoering van e-gezondheidsoplossingen;
- onderstreept dat een grootschalige invoering van e-gezondheid niet alleen een kwestie van wettelijke en technische haalbaarheid is, maar op de eerste plaats staat of valt met het vertrouwen van burgers, patiënten en gezondheidswerkers. Het is dan ook zaak de problemen betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, vertrouwelijkheid, gegevensbescherming en aansprakelijkheid aan te pakken, zodat gevoelige gegevens worden beschermd tegen hacking, lekken, inbreuken op de privacy of andere vormen van misbruik.

Rapporteur	Johan SAUWENS (BE/EVP), Vlaams Volksvertegenwoordiger
Referentiedocument	Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's - Actieplan e-gezondheidszorg 2012-2020 – Innovatieve gezondheidszorg voor de 21 ^e eeuw COM(2012) 736 final

I. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

Algemene opmerkingen

1. kan zich vinden in deze mededeling van de Europese Commissie over het Actieplan e-gezondheidszorg 2012-2020, waarin zij een strategie voor e-gezondheidszorg in de EU uitstippelt en aangeeft welke hoofddoelstellingen moeten worden bereikt om het potentieel van e-gezondheidszorg te kunnen benutten. Met dit plan wordt alvast een belangrijke stap gezet om onze Europese gezondheidszorgstelsels klaar te stomen voor de uitdagingen op het vlak van de verbetering van de kwaliteit van de zorg, het efficiënter aanwenden van de schaarser wordende middelen die beschikbaar zijn voor gezondheidszorg, het verminderen van de administratieve lasten voor patiënten, zorgverstrekkers, zorgaanbieders en overheden en van de innovatie in het domein van de informatica en technologie, productie en diensten.

2. Het Comité kan zich aansluiten bij de vaststelling van de Commissie dat zelfs de beste e-gezondheidsoplossingen de EU-burgers geen voordeel zullen opleveren als de uitwerking en uitvoering ervan gefragmenteerd plaatsvinden in afgescheiden hokjes. Het feit dat de Commissie aandacht besteedt aan juridische, organisatorische, semantische en technische interoperabiliteitskaders, richtsnoeren en specificaties, verdient bijval.

3. Het Comité beklemtoont dat het gezondheids- en welzijnsbeleid in een groot aantal EU-lidstaten naar het decentrale niveau is overgeheveld en dat de stem van de regionale overheden luider moet klinken in het debat.

4. Het Comité wijst er op dat de ontwikkeling van e-gezondheidsdiensten ten goede moet komen aan alle EU-burgers en niet mag leiden tot (meer) ongelijkheid op vlak van toegankelijkheid en gebruik van de gezondheidszorgdiensten. In de omwenteling die e-gezondheidszorg teweeg brengt, moet het belang van de patiënt centraal staan. De patiënt heeft het recht te beslissen over de toegang tot zijn eigen gegevens en moet een begrijpelijke uitleg krijgen over de manier waarop en door wie van die toegang gebruik zal kunnen gemaakt worden. E-gezondheid moet de burgers en patiënten de kans geven om hun gezondheid meer in eigen handen te nemen.

5. Het Comité benadrukt dat nieuwe toepassingen laagdrempelig moeten zijn en de autonomie van de persoon met een beperking, van de oudere personen of van de kwetsbare burger moeten versterken. Daarom dient bij het op de markt brengen van alle producten en softwaretoepassingen toegankelijkheid verplicht als toelatingscriterium te worden gehanteerd.

II. BELANG VOOR HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

6. In veel van de EU-lidstaten zijn de lokale en regionale overheden mee verantwoordelijk voor de planning, de uitstippeling, uitvoering, toetsing en financiering van het gezondheids- en welzijnsbeleid. Het is dan ook evident dat de regionale overheden nauw moeten worden betrokken bij elke hervorming met een impact op de gezondheidszorg en welzijnszorg.

7. In dit kader kan verwezen worden naar het eHealth Strategies-rapport 2011 over ehealth-infrastructuur, waarin de auteurs verklaren dat het beheer van de elektronische patiëntendossiers in grote landen al te complex is. De ervaring in Europa leert dat landen met meer dan tien miljoen inwoners – en dan vooral diegene die niet over een top-down gezondheidszorgstelsel beschikken – hun streefdoelen niet halen. Een tussenweg waarbij gekozen wordt voor een lokaal of regionaal systeem, op basis van de nationale infrastructuur, lijkt dan ook de oplossing te zijn.

8. Bovendien blijkt uit de recente CvdR-studie over "Dynamic health systems and new technologies: eHealth solutions at local and regional levels" dat e-gezondheid bovenaan op de agenda staat van lokale en regionale overheden in Europa.

9. Meer interregionale samenwerking en uitwisseling van beleids- en praktijkervaring is nodig, zodat de koplopers op het gebied van e-gezondheid hun kennis kunnen overdragen op de nieuwkomers. De Commissie kan een rol spelen in dezen door het samenbrengen en bundelen van kennis en best practices. Er is een diepgaande analyse nodig om na te gaan welke initiatieven en modellen op het vlak van e-gezondheid op de meest vlotte manier op EU-schaal kunnen worden toegepast.

Over geletterdheid op het gebied van gezondheidszorg

10. Een betere kennis op het gebied van gezondheid is een belangrijke schakel in de strategieën om de ongelijkheid op gezondheidsgebied uit de wereld te helpen. Samen met

digitale geletterdheid en breedbandtoegang kan de verhoging van het kennisniveau op het vlak van gezondheid meer mensen helpen in afgelegen, dunbevolkte of anderszins benadeelde regio's toegang te krijgen tot correcte informatie, preventieve gezondheidsmaatregelen en medisch advies, maar ook tot laagdrempelige online hulp en therapie en medische follow-up.

11. Degelijke, betrouwbare en toegankelijke informatie op maat van de verschillende maatschappelijke groepen is een voorwaarde voor digitale geletterdheid op vlak van gezondheid. Dit houdt in dat de overheid en de particuliere sector heldere en relevante informatie verschaffen en dat in het bijzonder de gezondheidswerkers meer inzicht verwerven in de geletterdheid van hun patiënten op gezondheidsgebied.

Over de uitdagingen

12. E-gezondheid is een intens evoluerend gebeuren en voortdurend in ontwikkeling. De inzichten en verworvenheden van vandaag kunnen morgen al voorbijgestreefd zijn. De overstap van de traditionele gezondheidszorg naar e-gezondheidszorg vereist niet alleen de nodige IT-infrastructuur en digitale geletterdheid, maar ook en op de eerste plaats een verandering in de relatie tussen medisch personeel, personeel uit de sociale dienstverlening, onderzoekers, zorgverzekeraars, patiënten en overheid. Het vergt ook een niet aflatende inzet ten behoeve van innovatie en verandering, vorming en expertise.

13. Hierbij kan verwezen worden naar de conclusies van de workshop Monitoring National eHealth Strategies (Brussel, 2010), waaruit dit citaat komt: Gebleken is dat de uitvoering van e-gezondheidsstrategieën in Europa veel complexer en tijdrovender is dan verwacht. Bovendien is ook de complexiteit van e-gezondheid als uitdaging op bestuursvlak zwaar onderschat.

14. In bepaalde regio's laten de IT-vaardigheden van het gezondheidspersoneel en het personeel uit de sociale dienstverlening, en de inzichten in de mogelijkheden van e-gezondheidszorg heel wat te wensen over. Dat geldt evenzeer voor de kwaliteit, de gebruiksvriendelijkheid en de mogelijkheden van sommige softwareprogramma's die ter beschikking staan of op de markt beschikbaar zijn voor het medisch personeel en het personeel uit de sociale dienstverlening. Deze situaties zijn betreurenswaardig en belemmeren een gunstige evolutie van e-gezondheid. De voorwaarden waaraan de beschikbare medische software en in het bijzonder een elektronisch medisch dossier moeten voldoen, kunnen sterker geëxpliciteerd worden zodat de

kwaliteit hieraan kan afgetoetst worden en labelingsprocedures mogelijk worden. Momenteel kan er een gebrek aan doeltreffende communicatie tussen de gezondheidssector en de informaticasector worden vastgesteld.

Over interoperabiliteit

15. Er liggen thans grote hoeveelheden gegevens inzake gezondheid, welzijn en sociale zorg allemaal los van elkaar opgeslagen. Door deze gegevens efficiënter in te zetten kan de zorg een ander aanzien krijgen en kan een sterker en doeltreffender zorgcontinuüm worden opgebouwd. Een en ander houdt in dat IT-infrastructuur niet mag beperkt worden tot de medisch curatieve diensten maar moet worden uitgebreid tot de sociale zorg, begeleid wonen, preventie en welzijn. Dit is de consequentie van het principe dat de zorggebruiker centraal moet staan in een systeem van gezondheids- en welzijnszorg en dat de onderscheiden diensten van dit systeem hun manier van werken hierop moeten afstemmen. E-gezondheidszorg kan bijdragen tot ontkoking van de zorg en een holistische benadering van de persoon die zorg nodig heeft.

16. Cruciaal voor een betere kwaliteit van zorg (meer doelmatigheid, betere continuïteit, versterking van de positie van de patiënt enz.) is de elektronische gegevensdeling tussen actoren in de zorg. Momenteel is het nog in vele landen en regio's zo dat medische gegevens verspreid liggen opgeslagen (in bestanden opgeslagen op de pc van de zelfstandige huisarts of specialist tot op de ziekenhuisserver) zonder de mogelijkheid tot het delen van deze gegevens tussen de actoren die in een therapeutische relatie staan tot een bepaalde patiënt. Een huisarts van wacht of een urgentiearts in een spoedgevallendienst van een ziekenhuis kan geconfronteerd worden met een noodsituatie zonder te kunnen beschikken over een samenvatting van de belangrijkste medische gegevens of het actuele medicatieschema van een patiënt. Dit probleem stelt zich nog scherper wanneer de patiënt in het buitenland verblijft en de taalbarrière grote problemen stelt voor de communicatie tussen patiënt en zorgverstrekker. Deze uitdaging zal zich nog scherper stellen zodra de impact van de EU-richtlijn van 9 maart 2011 betreffende de toepassing van de rechten van patiënten bij grensoverschrijdende gezondheidszorg en het grensoverschrijdend zorggebruik in de praktijk duidelijker wordt. Onderzoeken op vlak van klinische biologie of medische beeldvorming worden nodeloos overgedaan omdat men geen toegang heeft tot recente medische gegevens van een patiënt.

17. Het actieplan e-gezondheidszorg besteedt ruim aandacht aan het probleem van de interoperabiliteitskaders en dit kan enkel toegejuicht worden. De e-gezondheidsmarkt in de EU is zeer versnipperd en de geboden ICT-oplossingen voor soms

erg lokale situaties hebben tot gevolg dat deze systemen duurder, ontoegankelijk voor anderen, onbetrouwbaar en ongeschikt voor andere doeleinden of voor nieuwe toepassingen zijn. Deze situatie vormt ook een hinderpaal voor het IT-bedrijfsleven dat geconfronteerd wordt met een zeer beperkte toegang tot de markt en een ondergraven van de rendabiliteit van hun product-ontwikkeling, wat fnuikend is voor broodnodige innovatie. Het actieplan biedt kansen voor economische initiatieven van grote en kleine bedrijven in alle Europese landen.

18. Het aanbieden aan het e-gezondheidsnetwerk van een interoperabiliteitskader in de loop van dit kalenderjaar is een belangrijk gegeven. Bij de studie van de nationale wetgeving inzake elektronische patiëntendossiers moet ook de regionale regelgeving worden onderzocht.

19. De nadruk die wordt gelegd op een nauwere samenwerking met internationale en mondiale organisaties zoals de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) is een goede zaak. Er is nood aan afspraken over het coderen van medische gegevens en het uniform gebruik van internationale classificatiesystemen voor ziekten en aandoeningen om medische beslissingsondersteuning via informaticaprogramma's mogelijk te maken.

Over vertrouwen

20. Een grootschalige invoering van e-gezondheid is niet alleen een kwestie van wettelijke en technische haalbaarheid, maar op de eerste plaats staat of valt dit met het vertrouwen van burgers, patiënten en gezondheidswerkers. Het is dan ook zaak eerst de problemen betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, vertrouwelijkheid, gegevensbescherming en aansprakelijkheid aan te pakken en te zorgen voor voortdurend toezicht, zodat gevoelige gegevens worden beschermd tegen hacking, lekken, inbreuken op de privacy of andere vormen van misbruik.

21. Eén van de belangrijkste constatering door KPMG (Internationaal onderzoek EPD, Utrecht 6 februari 2012) na onderzoek en vergelijking met zes andere Europese landen was dat er een trend was van grootschalige en landelijke programma's naar een meer regionale regie om de complexiteit te kunnen beheersen en de lokale betrokkenheid te kunnen vergroten. Door het gebruik van uniforme standaarden groeit volgens KPMG bovendien het besef dat er geen nood is aan landelijke databases maar dat een decentrale gegevensopslag bij de bron goed kan beheerd worden. Lokale betrokkenheid, decentrale gegevensopslag, goede informatieverstrekking aan burgers en patiënten en een stap-voor-stap benadering met pilootprojecten met actieve betrokkenheid van de gezondheidswerkers lijken kritische succesfactoren te zijn voor de graduele ontwikkeling en invoering van e-gezondheid.

Over relaties

22. De relatie tussen gezondheidswerkers en patiënten is persoonlijk en uniek en moet dat ook blijven. Dankzij de ontwikkeling van e-gezondheid kan deze relatie worden versterkt

en verbeterd, maar het is een illusie en zelfs niet wenselijk dat persoonlijke face to face-contacten volledig zouden worden vervangen door virtuele interactie. Daarom moet het gebruik van e-gezondheidstoepassingen worden beperkt tot de geregelde medische en verplegende beroepsgroepen.

23. Er ontstaat ook een toenemend spanningsveld rond het eigenaarschap van en de verantwoordelijkheid over gedeelde persoonsgegevens in een elektronisch patiëntendossier. Patiënten beschikken idealiter ook over een eigen patiëntenluik in hun elektronisch medisch dossier waarin zij, bijvoorbeeld, de resultaten kunnen invoeren die verkregen worden via zelfmonitoring (voorbeelden: zelf gemeten bloedsuikerwaarden, bloeddrukmetingen, gemoedsstemmingen enz.).

24. Naarmate chronische aandoeningen een steeds dominantere plaats opeisen in de medische praktijk ten aanzien van een ouder wordende bevolking, in de gezondheidsstatistiek en in de lijst van kostendrijvers van onze gezondheidszorg treedt het belang van een multidisciplinaire benadering van de chronisch zieke patiënt meer en meer op de voorgrond. Vele oudere patiënten kampen met meerdere aandoeningen tegelijkertijd en vergen zorg uit de handen van verschillende zorgverstrekkers met aanvullende competenties. Dit geldt zowel voor de intramurale gezondheidszorg als de thuiszorg. E-gezondheidszorg en het elektronisch delen van gegevens tussen patiënt, zijn mantelzorger en de zorgverstrekkers die in een therapeutische relatie staan tot de patiënt, kan een bijzonder waardevolle bijdrage leveren tot goede en tijdige zorg op maat voor de patiënt.

Over financiering

25. De verregaande inkrimping van het budget voor de Financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen, dat van 50 miljard euro – waarvan 9,2 miljard euro bestemd was voor breedband en digitale diensten – is teruggebracht tot 29,3 miljard euro, waarvan nog maar krap 1 miljard euro naar breedband en digitale diensten zal gaan, stelt het Comité teleur.

26. De vraag kan gesteld worden of de invoering van grootschalige, interoperabele, grensoverschrijdende e-gezondheidsdiensten, die volgens de Commissie tegen 2014 zou plaatsvinden in het kader van de Financieringsfaciliteit voor Europese verbindingen, ook op de agenda zal kunnen blijven staan als het Parlement groen licht geeft voor het kortwieken van deze Financieringsfaciliteit.

27. Het Comité hoopt dat niet zal worden gesnoeid in het budget voor de activiteiten op het gebied van onderzoek en innovatie die voor 2014-2020 op de agenda staan als onderdeel

van de pijler "Gezondheid, demografische veranderingen en welvaart" van Horizon 2020, en dat in studies de nadruk zal gelegd worden op de kostenefficiëntie van e-gezondheidstechnologieën, alsook op de waarborgen inzake de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, de betrokkenheid van de gebruikers en de integratie van patiëntgerichte oplossingen in de Europese gezondheidszorgstelsels.

Over de subsidiariteit

28. Het zijn de lidstaten die bevoegd zijn voor de organisatie en verstrekking van gezondheidsdiensten en geneeskundige verzorging. In veel van de EU-lidstaten zijn de regionale en lokale overheden verantwoordelijk voor het gehele of belangrijke delen van het gezondheids- en welzijnsbeleid.

29. Vooral in de minder welvarende gebieden blijft het technisch, logistiek en financieel moeilijk om de IT-infrastructuur tot stand te brengen en het potentieel van de e-gezondheidszorg te kunnen ontsluiten en te ontwikkelen. Vooral wanneer er behoefte is aan coördinatie en aanmoediging, kan EU-optreden nuttig zijn. Dat geldt voornamelijk voor een aantal kwesties die het best op het niveau van de EU kunnen worden aangepakt, zoals grensoverschrijdende gezondheidszorg, erkenning van kwalificaties, gemeenschappelijke barrières, standaarden en onderzoeksmethodes om na te gaan in hoeverre e-gezondheidstoepassingen efficiënt zijn. Ook financiële steun kan nuttig zijn om de hoge opstartkosten te helpen overlappen.

30. Het actieplan 2014-2020 is gericht op onderzoek, innovatie en interoperabiliteit en geeft aan hoe het technisch en juridisch kader er zou moeten uitzien. Zowel het bedrijfsleven als de lokale en regionale overheden en de gezondheidswerkers, de burgers en de patiënten zouden hier wel bij varen. Aangezien het actieplan vrij uitgebreid is, zou de Commissie wat meer focus kunnen leggen in de prioritering van haar activiteiten.

31. Het optreden op EU-niveau zal naar verwachting een meerwaarde kunnen betekenen voor het regionale gezondheidsbeleid en de regionale gezondheidszorg en een Europese ruimte van e-gezondheid en e-welzijn mee tot stand kunnen brengen.

32. De verwachting leeft dat er bij de uitvoering van het actieplan niet alleen rekening wordt gehouden met de lidstaten, maar ook met de regionale en lokale overheden die een belangrijke rol kunnen opnemen op vlak van communicatie en voorlichting van de burger en de patiënt, van vorming en opleiding van zorgprofessionals, van het creëren van een voldoende hoog niveau van lokale betrokkenheid bij de ontwikkeling van e-gezondheid, van initiatie van pilootprojecten in het kader van e-gezondheid, van beheersing van de complexiteit van e-gezondheid en in sommige regio's ook van regelgevend werk dat hierop betrekking heeft.

Brussel, 3 juli 2013

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO

Advies van het Comité van de Regio's — De interne energiemarkt doen werken

(2013/C 280/08)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

- is er vast van overtuigd dat kleinschalige energieproducenten gemakkelijk toegang tot energienetwerken/slimme netwerken moet worden geboden. Voor de toegang van deze nieuwe energieleveranciers tot die netwerken moeten solide regels worden uitgewerkt, die huishoudens en kleinere producenten stimuleren om in kleinschalige energieproductie te investeren;
- betwijfelt of de voorgestelde maatregelen van de Commissie wel goed genoeg zijn om consumenten zelf het heft in handen te laten nemen en energiearmoede te bestrijden en pleit ervoor dat consumenten speciaal in bescherming worden genomen. In verband daarmee moet aandacht worden geschonken aan de asymmetrische positie van energieverbruikers tegenover grote ondernemingen;
- doet een beroep op de overheden die zich zouden moeten bezinnen op maatregelen om te stimuleren dat naar behoren in de opwekking, transmissie en opslag van energie en voorzieningen voor de balancerings van vraag en aanbod wordt geïnvesteerd, en adviseert om, naast bestaande programma's (EEPR, *Connecting Europe Facility*, cohesiebeleid, TEN-T-programma, Horizon 2020), op zoek te gaan naar nieuwe financieringsinstrumenten voor de totstandbrenging van infrastructuur;
- stemt ermee in dat de bestaande netwerken dringend toe zijn aan modernisering en dat het hoog tijd is voor de verwezenlijking van slimme netwerken, en is voorstander van samenwerking om Europese, nationale en regionale slimme netwerken tot stand te brengen en voor die netwerken Europese normen uit te werken;
- benadrukt het belang van transparantie en participatie van burgers en gemeenschappen bij de planning, ontwikkeling en tenuitvoerlegging van netwerken.

Rapporteur	P.G. (Piet) DE VEY MESTDAGH (NL/ALDE), lid van gedeputeerde staten van de provincie Groningen
Referentiedocument	Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — De interne energiemarkt doen werken COM(2012) 663 final

I. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

A. *Openstelling van de markten en totstandbrenging van gelijke concurrentievoorwaarden*

1. stelt vast dat regionale en lokale overheden een doorslaggevende rol spelen op de energiemarkt van de EU en benadrukt hun bijdrage aan de verwezenlijking van de interne energiemarkt en de verkleining van de verschillen tussen de lidstaten. Bovendien doen lokale en regionale overheden — die als bestuurlijke overheid het dichtst bij de burgers staan en in die hoedanigheid een breed scala aan communicatiemogelijkheden bieden — regelrecht ervaring op met een groot aantal van de problemen inzake concurrentievermogen, transparantie en algemene regelgeving voor de energiesector, waarop nog steeds wordt gestuit op de energiemarkten in de EU.

2. Het CvdR staat zonder meer achter de onverkorte verwezenlijking van een interne energiemarkt waardoor regio's hun eigen troeven kunnen uitspelen. Op die manier kan een op de regio zelf afgestemde, gedecentraliseerde sector voor hernieuwbare energie worden opgebouwd waarvan lokale en regionale kennisinfrastructuur, economie en arbeidsmarkt de voordelen zullen trekken. Het CvdR suggereert om een strategie uit te stippelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van regionale clusters (specialisering) en partnerschappen. Ook pleit het voor een grotere rol voor regio's in de voorhoede — ofwel regio's die over kennis beschikken op het gebied van innovatiesystemen, werkende markten voor hernieuwbare energie, slimme distributienetwerken enz. — als het gaat om de invulling van de leemten die er momenteel nog zijn in het Europese energielandchap.

3. Er zouden regionale energieplannen moeten worden opgesteld die projecten behelzen voor opwekking, transport, opslag en distributie van energie en de totstandbrenging van noodzakelijke infrastructuur en regionale systemen voor de verbetering van de energie-efficiëntie en -besparing. Hiervoor heeft het CvdR al gepleit in zijn advies over het derde wetgevingspakket voor de Europese elektriciteits- en gasmarkt (CdR 21/2008 fin). Zulke regiospecifieke energieplannen, die kunnen worden opgesteld door de regionale overheid of door meer dan één regio en die ook meerdere regio's in aangrenzende landen kunnen omvatten, moeten zowel op het niveau van de lidstaten als in EU-verband naar behoren worden gecoördineerd en geïntegreerd.

4. Er moet krachtadiger worden opgetreden voor de handhaving van het derde wetgevingspakket en de opstarting van inbreukprocedures. Ook de naleving van de mededingingsregels moet slagvaardig worden afgedwongen om alle marktspelers, met inbegrip van nieuwkomers, gelijke concurrentievoorwaarden te garanderen. Lidstaten die altijd nog met één leverancier werken, zouden moeten worden gedwongen om een einde te maken aan belemmeringen voor de toegang tot de markt. Ook zouden die lidstaten moeten worden geholpen om (grensover-

schrijdende) infrastructuur te ontwikkelen waardoor consumenten vrij kunnen kiezen voor een leverancier, waar dan ook in de EU. De liberalisering van productie en prijsvorming kunnen bij adequate coördinatie op Europees niveau bevorderlijk zijn voor een evenwichtige verdeling van middelen tussen de regio's in Europa, de stabilisering en verbetering van de randvoorwaarden voor de Europese energiesector en de stimulering van een duurzame energievoorziening en kunnen ervoor zorgen dat de met de energieomschakeling gemoeide kosten binnen de perken blijven.

5. Overeenkomsten inzake de ontkoppeling van transmissienetwerken en productie en levering moeten beslist overal in de EU worden nageleefd, evenals overeenkomsten die gaan over de onafhankelijkheid van energieregulators en de eisen die aan de bescherming van consumenten worden gesteld. De rol van het Agentschap voor de samenwerking tussen energieregulators (ACER) moet met voorrang worden ondersteund en verder uitgewerkt, met vooral aandacht voor het vermogen van het ACER om regelgevende besluiten van lidstaten in detail te onderzoeken en geschillen te beslechten.

6. Het CvdR is voorstander van maatregelen om gelijke concurrentievoorwaarden te bewerkstelligen waardoor modellen voor meer decentrale en concurrentiekrachtige markten ontstaan, omdat lokale energieproducenten en energieverwerkende bedrijven door die gelijke concurrentievoorwaarden meer kansen krijgen. Wel wijst het erop dat gelijke concurrentievoorwaarden óók met zich meebrengen dat de nodige netwerkinfrastructuur moeten worden geleverd om perifere regio's, met inbegrip van perifere eilanden, ook van die kansen te laten profiteren. Onontbeerlijk voor de totstandbrenging van de interne energiemarkt is dan ook dat infrastructuur wordt ontwikkeld, zelfs voor de meer geïsoleerde regio's, en dat op regionaal niveau wordt gewerkt aan internationale verbindingen, verbindingen met eilanden en vervoerscapaciteit.

7. Het CvdR constateert dat inconsistenties in heffingen en belastingen tussen lidstaten de concurrentiekracht van de elektriciteitsmarkt schaden en dat deze daarnaast aanwijsbare negatieve effecten hebben op andere delen van de economie. Dit heeft zowel negatieve gevolgen voor de consument als voor energie-intensieve industrieën, die naar gelang hun ligging aanzienlijke concurrentievoordelen of -nadeelen ondervinden. Voor een gelijk speelveld is het noodzakelijk dat directe en/of verborgen subsidies aan fossiele brandstoffen en nucleaire energie stapsgewijs worden uitgefaseerd.

B. *Een centrale rol voor consumenten*

8. Energiebeleid moet draaien om consumenten (zie ook het al in par. 3 aangehaalde advies CdR 21/2008). Consumenten moeten het voornaamste aandachtspunt zijn en op den duur — als enkeling of als groep, samenwerkingsverbanden of organisatie — rechtstreeks toegang hebben tot de energiemarkt. Dit laatste kan middels uiteenlopende energiebronnen van verschillende producenten of rechtstreeks op de spotmarkt.

9. Om consumenten in de gelegenheid te stellen om optimale keuzen te maken (waarbij "optimaal" moet worden gelezen in de zin van duurzaamheid, waarde voor je geld en energie-efficiëntie) en de meest geschikte leveranciers uit te kiezen, moet beslist voorrang worden gegeven aan voorlichting en transparantie over energievraagstukken en dienen consumenten gemakkelijk informatie te kunnen verkrijgen over de mogelijkheden die de interne energiemarkt en nieuwe technologie bieden voor de verlaging van de energierekening. Ook zouden de consumenten op de hoogte moeten worden gebracht van methoden om de energieconsumptie in de hand te houden en van mogelijkheden om energie te besparen, efficiënter met energie om te gaan en op kleine schaal energie op te wekken (microgeneratie). Daarom adviseert het CvdR de Commissie en de lidstaten om consumentenvriendelijke voorlichtingscampagnes te voeren waarin lokale en regionale overheden en andere relevante regionale maatschappelijke organisaties een actieve rol spelen.

10. Naast die voorlichtingscampagnes over energieleveranciers en -prijzen moeten er beslist ook technisch verantwoorde slimme- realtime-metersystemen voor energieproductie- en -verbruik, en meetdistributie-netwerken worden ingevoerd om ervoor te zorgen dat consumenten alle informatie krijgen die zij nodig hebben om een beslissing te nemen. Door die systemen krijgen consumenten meer inzicht in de prijsvorming voor energie, in de energieconsumptie (patronen) en in het verband tussen die twee. Als gevolg daarvan gaan consumenten energie op een beter overdachte manier en duurzamer gebruiken, wat de voorwaarden creëert voor het gebruik van slimme elektrische (huishoud)toestellen en weer leidt tot energiebesparingen. Het CvdR dringt er bij de Commissie op aan om vast te houden aan haar in eerdere Mededelingen uiteengezette beleid om het gebruik van slimme meters te stimuleren. Dit beleid zou moeten bijdragen aan de invoering van slimme distributienetwerken, waarin het beheer van het verbruik en van de flexibele opslag-, productie- en consumptiecapaciteiten en van de samenwerking daartussen is verwerkt. Daarbij moet rekening worden gehouden met aspecten als nauwgezetheid, vertrouwelijkheid, bescherming van de persoonlijke levenssfeer en fraude en dienen er normen te worden uitgewerkt.

11. Het CvdR betwijfelt of de voorgestelde maatregelen van de Commissie wel goed genoeg zijn om consumenten zelf het heft in handen te laten nemen en energiearmoede te bestrijden en pleit ervoor dat consumenten speciaal in bescherming worden genomen. In verband daarmee moet aandacht worden geschonken aan de asymmetrische positie van energieverbruikers tegenover grote ondernemingen. Zo niet, dan blijft de markt een nergens op reagerend contactpunt dat een rem zet op terugkoppeling tussen verbruikers en beleidsmakers/regulators. Er zouden over aan consumenten gerelateerde vraagstukken, met hulp van de Raad van Europese energieregulators (CEER), voorbeelden van geslaagde methoden (*best practices*) moeten worden uitgewisseld. Daarbij wordt gedacht aan vraagstukken als de toegang tot informatie, mogelijkheden om prijzen met elkaar te vergelijken, de overzichtelijkheid van energierekeningen en de speciale positie van kwetsbare consumenten.

12. De systemen die er al zijn om tot energie-efficiëntie aan te zetten, moeten verder worden ontwikkeld en zowel klassieke als moderne technologische oplossingen en energiediensten die gericht zijn op energiebesparing moeten worden ondersteund. Om energiearmoede aan te pakken moet gebruik worden gemaakt van systemen waarbij de tarieven voor elektriciteit wor-

den verlaagd of kortingen op de gepubliceerde leveranciersprijzen worden toegekend aan sociaal kwetsbare groepen (sociaal woonhuistarief). Tegelijk moet er op regionaal en lokaal niveau in het bijzonder worden gekeken naar mogelijkheden om de huishoudens van deze groepen op te nemen in specifieke programma's voor energie-efficiëntie. Voor de overige gebruikers moet er één tarief gelden en moeten gedifferentieerde energietarieven worden vermeden. Een maatregel als het toepassen van gedifferentieerde tarieven zet immers vaak een rem op de ontwikkeling van andere positieve acties als bv. het gebruik van een warmtepomp als alternatief verwarmingssysteem. Ten slotte moeten er op regionaal en lokaal niveau voorlichtingscampagnes worden opgezet over de methoden ter verbetering van de energie-efficiëntie en de objectieve en comparatieve voordelen daarvan. Een en ander kan ook worden ondersteund middels programma's voor energie-efficiëntie.

C. Het belang van microgeneratie

13. Zowel lidstaten als lokale en regionale overheden hebben er belang bij om lokale energieoplossingen (samenwerkingsverbanden, microgeneratie, de ontwikkeling van slimme netwerken en deelneming aan de vraagzijde e.d.) te vergemakkelijken, omdat dergelijke initiatieven uitgroeien tot een belangrijke pijler van inspanningen om de energiemarkten van de EU te vernieuwen. Het CvdR is voorstander van een integrale benadering, ofwel van een benadering waarin niet alleen consumenten tot bewustere keuzen worden aangezet, maar waarvan ook stimulanzen uitgaan voor microgeneratie, slimme netwerken en een sterke vraagresponso in distributienetwerken.

14. Steeds meer consumenten zullen (als "prosumen", ofwel als consument van energie die zelf ook — voor eigen gebruik of voor gebruik door burens — energie produceert) liever investeren in eigen productie dan afhankelijk zijn van anderen. Vanuit het oogpunt van de "mondige consument" en duurzaamheid is dit een gunstige ontwikkeling. Kleinschalige productie-eenheden en initiatieven (gezinshuishoudingen, lokale leefgemeenschappen, buurtorganisaties, samenwerkingsverbanden) zullen een steeds grotere rol gaan spelen in de lokale/regionale energievoorziening, met alle voordelen van dien voor de lokale/regionale economie en de arbeidsmarkt. Kleinschalige energieproducenten moet daarom gemakkelijk toegang tot energienetwerken/slimme netwerken worden geboden. Voor de toegang van deze nieuwe energieleveranciers tot die netwerken moeten solide regels worden uitgewerkt, die huishoudens en kleinere producenten stimuleren om te investeren in kleinschalige energieproductie. De Commissie zou speciale aandacht moeten schenken aan het groeiende belang van microgeneratie en de daaraan verbonden specifieke vereisten. Ook zou de Commissie de uitwisseling op lokaal en regionaal niveau van voorbeelden van geslaagde methoden moeten stimuleren, teneinde deze ontwikkeling te vergemakkelijken.

15. Het streven naar mondige consumenten en het groeiende belang van microgeneratie impliceren niet alleen dat de totstandbrenging van slimme-metersystemen moet worden gestimuleerd, maar ook dat de betekenis die de EU aan het begrip "slimme netwerken" geeft, moet worden herzien. De Commissie stelt weliswaar dat een "vlot werkend en slim netwerk" zal bijdragen aan de concurrentie op de interne energiemarkt, maar verzuimt daarbij te wijzen op het groeiende belang van microgeneratie en de potentiële rol van consumenten als energieproducenten en facilitatoren van kleinschalige energieopslag.

Daarom is het CvdR ervan overtuigd dat de zienswijze van de EU op slimme netwerken moet worden bijgesteld. Ook is de uitwisseling van alle beschikbare kennis en innovaties geboden om de weg vrij te maken voor daadwerkelijke ondersteuning van microgeneratie.

D. Concurrerende groothandelsmarkten en markttransparantie

16. Markten voor groothandel in energie geven prijssignalen af die van invloed zijn op de keuzen van producenten en consumenten en besluiten om al dan niet in productie-installaties en transmissie-infrastructuur te investeren. Deze prijssignalen moeten een weergave zijn van de reële energiemarktvoorwaarden van vraag en aanbod. Meer transparantie op de groothandelsmarkten verkleint het risico op marktmanipulatie en scheeftrekking van prijssignalen. Daarom is toepassing van de Verordening betreffende de integriteit en transparantie van de energiemarkt (REMIT) een probaat middel om de tekortkomingen van de energiemarkt ter verhelpen binnen een kader dat de hele EU bestrijkt.

17. De Europese interne markt kan alleen echt van de grond komen als er netwerkcodes worden uitgewerkt, als nog hangende regelgevingvraagstukken m.b.t. de netwerkcode voor Europese balanceringsmarkten worden behandeld en als een initiatief wordt genomen om de behandeling van opkomende regelgevingende en technische vraagstukken te coördineren. Het CvdR steunt deze maatregelen, omdat het daarin een middel ziet om in Europa een flexibele en veilige energiemarkt tot stand te brengen. De toepassing van Europese netwerkcodes zou, met inachtneming van de verschillen in ontwikkeling tussen regio's, voortdurend onder toezicht van de Commissie moeten worden gehouden. Daarbij moet de Commissie niet alleen toezien op een snelle en doeltreffende toepassing van die netwerkcodes, maar ook op hun doelmatigheid en effectieve marktwerking.

18. Het CvdR vindt net als de Commissie dat een overal in Europa geharmoniseerd systeem mogelijkheden in zich bergt. Bij de uitwerking van de netwerkcode is duidelijk geworden dat er een sterker verband moet worden aangebracht tussen gelijk opgaande regelingen in EU-verband en in de lidstaten. Het ACER stelt dan ook terecht dat netwerkcodes vooral gericht moeten blijven op betere onderlinge verbindingen tussen nationale energienetwerken.

19. Het CvdR heeft oog voor de mogelijkheden van gas, vooral vanwege het balanceringseffect ervan en als back-upcapaciteit, maar maakt zich net als de Commissie zorgen over de verschillen tussen Europa's regio's qua beschikbaarheid van aardgasinfrastructuur. De interne energiemarkt zou baat hebben bij de spreiding van infrastructuur voor transport en opslag van (vloeibaar) gas naar alle regio's van Europa en de integratie van gas- en stroomnetten. De Commissie en ACER stellen dan ook terecht dat Regionale Initiatieven moeten helpen om aanvullende regionale gashubs en elektriciteitsbeurzen op te zetten, waarvan het uiteindelijke doel volledige EU-wijde marktkoppeling voor elektriciteit is. Daartoe is het noodzakelijk dat ook de perifere regio's en eilandgebieden op de gas- en elektriciteitsverbindingen worden aangesloten. Er zouden lokale en regionale proefprojecten voor "stroom naar gas"- en "gas naar stroom"-concepten moeten worden opgestart en aan de bevindingen daaruit moet bekendheid worden gegeven.

E. Hernieuwbare energie

20. Door de verwezenlijking van doelstellingen inzake hernieuwbare energie wordt bijgedragen aan de totstandbrenging van de interne elektriciteitsmarkt. Liberalisering op basis van prijs alleen zal evenwel niet noodzakelijkerwijs leiden tot een koolstofvrij Europees energiesysteem. Niettemin leidt een geïntegreerde interne elektriciteitsmarkt tot minder prijsvolatiliteit op specifieke regionale markten waardoor hernieuwbare energie doeltreffender kan worden ingezet en in de netwerken kan worden geïntegreerd. Investerings in de energiesector zouden idealiter voorrang moeten geven aan hernieuwbare energiebronnen. De besluiten die de lidstaten over hernieuwbare energie nemen, zijn echter vooralsnog onsamenhangend. Daarom dringt het CvdR aan op een gemeenschappelijke strategie voor de ontwikkeling van zowel marktgebaseerde als regelgevende systemen (zie het advies van het CvdR over hernieuwbare energie, CdR 2182/2012 fin).

21. Er zou een helder regelgevend kader moeten worden uitgewerkt waarin is vastgelegd wie wat doet en op grond waarvan kan worden gezocht naar marktgebaseerde oplossingen die de juiste prijssignalen opleveren op de energiemarkt. Op die manier kan het steeds groter wordende aandeel van wind- en zonne-energie gemakkelijker worden opgenomen en kan worden gezorgd voor een stabiel evenwicht tussen vraag en aanbod. Aan de vraagzijde zullen duidelijke prijssignalen resulteren in energiebesparingen. Aan de aanbodzijde zorgen duidelijke prijssignalen voor de noodzakelijke flexibiliteit. Daartoe behoort een goed werkend systeem voor de handel in emissierechten waarvan adequate prikkels uitgaan voor investeringen in hernieuwbare energie en flexibiliteit. Om er zeker van te zijn dat dit emissiehandelssysteem voldoende stimulansen geeft voor investeringen in koolstofarme technologie roept het CvdR op tot een structurele oplossing voor het dringende probleem van het overaanbod aan emissierechten.

22. Gebrek aan coördinatie in EU-verband en het feit dat de lidstaten verschillende en vaak onverenigbare subsidiëeringsregelingen en systemen hanteren om opwekkingscapaciteiten te belonen, leiden er jammer genoeg toe dat besluiten om in Europa in stroomvoorziening te investeren, steeds vaker worden voorafgegaan door een zoektocht naar de lidstaat met de gunstigste regelgeving. De ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen kan niet los van de rest worden gezien en mag niet ten koste gaan van de werking van de energiemarkt. Als lidstaten staatssteun verlenen, dan moet die steun doelgericht en voorspelbaar zijn, een toepassingsgebied hebben dat niet verder gaat dan de nagestreefde doelstellingen, evenredig zijn en bepalingen omvatten voor de geleidelijke opheffing ervan (waardoor kan worden ingespeeld op veranderingen in de economische levensvatbaarheid van het soort productie dat wordt gesteund). Steunmaatregelen moeten altijd in overeenstemming zijn met de EU-regelgeving betreffende interne markt en staatssteun. Voordat overheden, vooral in grensgebieden, besluiten om nieuwe stimulerende maatregelen te nemen, moeten zij altijd eerst nagaan wat de gevolgen daarvan zullen zijn voor de stroomvoorziening in naburige regio's/landen. Het CvdR staat achter het voornemen van de Commissie om richtsnoeren uit te vaardigen voor de beste regelingen om de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen te steunen.

23. Er zijn momenteel in Europa grote verschillen in lokale en nationale energiebelastingen. Daarom staat het CvdR achter de initiatieven van de Commissie om overal in Europa uniforme en slimmere energiebelastingen te promoten. Verdergaande harmonisering van het belastingkader, ofwel de objectivering van belastingen op hernieuwbare en fossiele energie waarbij voor ieder product energie-inhoud en CO₂-emissies in aanmerking worden genomen, zou bijdragen aan de verwezenlijking van de 20/20/20-doelstellingen, de terugdringing van de uitstoot van CO₂ en de verwezenlijking van de doelstellingen van Stapplan 2050. In deze kaders moet er ook een billijke methodologie worden overeengekomen voor de toekenning van CO₂-uitstootrechten voor transregionale en transnationale energie-opwekking en -verbruik in een geliberaliseerd pan-Europees transmissie- en distributiesysteem.

24. Behalve het gebruik van hernieuwbare energie is ook van belang dat energie efficiënt wordt gebruikt en dat zuinig wordt omgegaan met energie. Lokale en regionale overheden die beleid voeren op het gebied van urbanisme en ruimtelijke ordening, maatregelen nemen ter bevordering van energie-efficiëntie en stimulansen geven voor energie-efficiënte woningen en gebouwen, helpen mee om energie te besparen en lokale energie-oplossingen te promoten waaronder warmtekachtkoppeling. Het CvdR pleit ervoor dat dergelijk beleid op de voet wordt gevolgd en suggereert dat methoden die op lokaal en regionaal niveau succesvol zijn gebleken, worden toegepast om het EU beleid en het beleid van de lidstaten op dit gebied kracht bij te zetten.

F. Capaciteitsmechanismen, vraagrespons en energievoorzieningszekerheid

25. Te vroeg ingevoerde en slecht opgezette capaciteitsmechanismen kunnen leiden tot de versnippering van de interne markt en een rem zetten op investeringen. Het CvdR plaatst vraagtekens bij de capaciteitsmechanismen van veel lidstaten, die tot doel hebben om stroomproducenten hun opwekkingscapaciteit beschikbaar te helpen houden, zodat er altijd voldoende vermogen is, óók als verscheidene energiebronnen (bv. zonne- of windenergie) verstek laten gaan. Andersom zouden energie-overschotten (bv. vanwege windenergie) niet moeten worden omgesluisd via netwerken van buurlanden zonder voorafgaande coördinatie van zulke maatregelen, omdat de energiemarkt van die landen anders kan worden verstoord (*loop-flows*). In andere gevallen kan een overschot in één gebied juist helpen om het tekort in een ander gebied op te heffen. Het is een goede zaak dat de Commissie een lans breekt voor grensoverschrijdende oplossingen. Voordat regionale of nationale maatregelen worden genomen, moet een behoorlijke analyse uitwijzen of wel echt sprake is van een capaciteitsprobleem en of er geen alternatieve oplossingen zijn. Ook moet steeds eerst worden nagegaan of bij de voorgestelde maatregelen rekening is gehouden met mogelijke grensoverschrijdende effecten. Voorzieningszekerheid vraagt hoe dan ook om een gecoördineerde benadering.

26. De Europese energiemarkt van de toekomst mag niet langer alleen afhangen van het aanbod: beheersing van de vraag, vooral bij consumptiepieken, moet net zo bepalend worden. Er moet worden gestreefd naar een vermindering van het stroomverbruik van bedrijven en gezinshuishoudingen en passende voorwaarden moeten worden gecreëerd om profijt te trekken

van de vernieuwende werking van slimme netwerken en meters. Het CvdR pleit daarom voor de ontwikkeling van gecoördineerde capaciteitsmechanismen in EU-verband waardoor energieverbruikspieken kunnen worden afgetopt. Daarmee kan de werking van Europese elektriciteitssystemen worden gegarandeerd (vooral tijdens verbruikspieken) en kan de aanzet worden gegeven tot minder stroomverbruik.

27. In het licht van de vormgeving aan de globale Europese visie op infrastructuur moet evenveel belang worden gehecht aan de ontwikkeling van infrastructuur voor distributiesysteembeheerders (DSB) als aan de ontwikkeling van infrastructuur voor transmissiesysteembeheerders (TSB). De opbouw van distributie-infrastructuur is een *conditio sine qua non* voor de verwezenlijking van de 2020-doelstellingen. Slimme distributie-infrastructuur is hoognodig om hernieuwbare energie op de netwerken aan te sluiten en gedecentraliseerde energieproducten in het systeem te verwerken. Dit streven is tot mislukken gedoemd als de planning van infrastructuur ophoudt bij transmissie.

G. Infrastructuurnetwerken

28. De energiemarkt wordt steeds internationaler. Daarom zijn onderlinge verbindingen en back-up-, opslag- en infrastructuurvoorzieningen onontbeerlijk voor de totstandbrenging van de interne energiemarkt. Het CvdR is dan ook ingenomen met de op 27 november 2012 gesloten overeenkomst over het Europese infrastructuurpakket, maar dringt er op aan dat er, naast alle grootschalige (internationale) investeringen, ook in regionale of zelfs lokale netwerken, onderlinge verbindingen met (gedeeltelijk) geïsoleerde eilandsystemen, wordt geïnvesteerd. Immers, de opwekking van energie is steeds meer een lokale/regionale aangelegenheid aan het worden.

29. Overheden zouden zich moeten bezinnen op maatregelen om te stimuleren dat naar behoren in de opwekking, transmissie en opslag van energie en voorzieningen voor de balanceren van vraag en aanbod wordt geïnvesteerd. Het CvdR adviseert om, naast bestaande programma's (EEPR, Connecting Europe Facility, cohesiebeleid, TEN-T-programma, Horizon 2020), op zoek te gaan naar nieuwe financieringsinstrumenten voor de totstandbrenging van infrastructuur. Zo zijn er tal van andere mogelijkheden om daar extra middelen voor vrij te maken, zoals publiek-private partnerschappen, de mobilisering van particuliere middelen, innoverende financieringsovereenkomsten of belastingmaatregelen. Voorwaarde voor de toestroom van particuliere investeringen is dat meer zekerheid wordt geboden over het soort investeringen dat op de lange termijn winst oplevert. Daarom is volgens het CvdR een Europese investeringsagenda (voor de lange termijn) zo belangrijk. Lokale/regionale overheden moeten vereenvoudigde toegang tot de Europese Investeringsbank (EIB) voor de financiering van duurzame-energieprojecten blijven genieten. Daarenboven moeten energieregulators verbeteringen van de infrastructuur en de totstandbrenging van back-up- en opslagvoorzieningen in de energietarieven kunnen verwerken.

30. De ontwikkeling van infrastructuurnetwerken en het losmaken van investeringen is vast ook gebaat bij stroomlijning van de procedures die in de EU voor de afgifte van vergunningen moeten worden gevolgd en verbetering van de kostentoe-rekening bij grensoverschrijdende projecten. Een en ander kan ook gunstig uitwerken voor de voorzieningszekerheid in Europa

en de integratie van hernieuwbare energie, omdat de mogelijkheden voor het vervoer van energie worden verbeterd. Lokale en regionale overheden zouden daarin een belangrijke rol moeten spelen, en wel door planningprocedures te vereenvoudigen en energie-infrastructuur in hun lokale en regionale planningschema's op te nemen.

31. Het CvdR is van mening dat de kosten voor het energienetwerk en de uitbreiding ervan, die in het belang van zowel het milieu als de consument in de gehele EU worden gemaakt, op een solidaire manier moeten worden gedeeld en niet eenzijdig voor rekening mogen komen van het land waar het net wordt uitgebreid. Het CvdR ondersteunt daarom de verdere ontwikkeling en implementatie van robuuste 'kostenallocatiemechanismen' in de Verordening betreffende het energie-infrastructuurpakket, en de werkzaamheden die op dit moment door de toezichthouders ACER en ENTSOG worden verricht om dit beleid verder vorm te geven.

H. Slimme netwerken

32. Het staat als een paal boven water dat de bestaande netwerken dringend toe zijn aan modernisering en dat het hoog tijd is voor de verwezenlijking van slimme netwerken. Het CvdR is voorstander van samenwerking om Europese, nationale en regionale slimme netwerken tot stand te brengen en voor die netwerken Europese normen uit te werken. De bestaande plannen moeten noodzakelijkerwijs worden aangevuld met nationale en regionale plannen om netwerken te moderniseren. Het bedrijfsleven zou in dit opzicht moeten worden geholpen door O&O-programma's (kaderprogramma, Intelligent Energy Europe). Zo zou met name aan de hand van lokale en/of regionale proefprojecten duidelijk kunnen worden gemaakt welke mogelijkheden er zijn voor slimme netwerken. Dergelijke projecten kunnen ook helpen om overal in Europa netwerken tot stand te brengen. Het CvdR dringt er dan ook bij de Com-

missie op aan om samen met lokale en regionale overheden actieplannen voor de totstandbrenging van slimme netwerken uit te werken.

33. Bovenop de investeringen in nieuwe infrastructuur vergt deze overschakeling van het netwerk op slimme netwerken nog andere financieringsmiddelen. Onderzocht dient te worden of energieregulators marktspelers de mogelijkheid zouden moeten bieden om die financiële opgave in hun tariefstructuur te verwerken, wat nu niet geoorloofd is. Ook zouden de energieregulators methoden moeten vastleggen voor de *benchmarking* van tarieven en de met de netwerktoegang gemoeide kosten aan de aanbodzijde. Zo kunnen niet alleen kwantitatieve aspecten (kosten), maar ook kwalitatieve aspecten (zoals betrouwbaarheidscriteria voor de kwaliteit van netwerken) worden meegenomen en kan ervoor worden gezorgd dat de huidige netwerkqualiteit overeind blijft.

34. Voor een snelle modernisering en "verslimming" van netwerken is het volstrekt noodzakelijk dat het regelgevingskader investeringen aanmoedigt doordat uitzicht wordt geboden op een billijke tegenprestatie. Ook moet dit regelgevingskader onverwijld duidelijkheid scheppen over wie wat doet en wie waar verantwoordelijk voor is. Er is behoefte aan een langetermijnvisie, omdat netwerkondernemingen een regelgevingskader nodig hebben dat voorspelbaar is en voor de lange termijn ondersteuning biedt en dat stimulansen geeft voor de noodzakelijk innovaties en die innovaties vergemakkelijkt.

35. Transparantie en participatie van burgers en gemeenschappen bij de planning, ontwikkeling en tenuitvoerlegging van netwerken zijn cruciale voorwaarden voor publieke aanvaarding. Het proces van netwerkplanning moet opnieuw worden bekeken zodat het doeltreffend wordt afgestemd op dit nieuwe tijdperk van energie-efficiëntie, hernieuwbare energie en beheer van de vraag, en om maximale flexibiliteit en veerkracht binnen het systeem te waarborgen. Het proces van netwerkplanning moet inclusief, transparant en democratisch zijn.

Brussel, 4 juli 2013

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO

Advies van het Comité van de Regio's — Herziening van de hoofddoelstellingen van de Europese Unie inzake afval

(2013/C 280/09)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

- wijst erop dat efficiëntere afvalpreventie en de onverkorte toepassing van het beginsel dat de vervuiler betaalt, de financiële lasten en organisatiedruk zou verlichten die afvalbeheer met zich meebrengt voor lokale en regionale overheden. Er zouden ambitieuze en dwingende doelstellingen moeten worden vastgesteld aan de hand van de tot op heden behaalde beste resultaten. In 2020 zou de per persoon geproduceerde hoeveelheid afval met 10% moeten zijn verminderd in vergelijking met 2010;
- dringt erop aan dat er voor iedere lidstaat aparte, bindende doelstellingen met minimale hoeveelheden worden vastgelegd voor elk van de als herbruikbaar aangemerkte afvalcategorieën, waarbij rekening wordt gehouden met de mate waarin momenteel overal in de EU aan de huidige doelstellingen wordt voldaan;
- is er voorstander van om na te gaan of er mogelijkheden zijn om de huidige verplichte doelstelling inzake recycling van vast stedelijk afval te verhogen tot 70% in 2025, waarbij rekening wordt gehouden met de mate waarin momenteel overal in de EU aan de huidige doelstelling wordt voldaan en de noodzaak om over tussenliggende doelstellingen en overgangperiodes te onderhandelen;
- pleit voor de goedkeuring van recyclingdoelstellingen voor industrieafval. Deze doelstellingen zouden kunnen worden geformuleerd naar het soort materiaal en niet naar het soort afval en zouden net zo ambitieus moeten zijn als de doelstellingen voor huishoudelijk afval;
- wijst op de noodzaak om zo stringent mogelijke gemeenschappelijke normen voor de gescheiden inzameling en het schoonmaken van afval vast te stellen. In 2020 moet afval voor 100% daadwerkelijk gescheiden worden ingezameld;
- pleit voor een verbod vóór 2020 op het storten van organisch of biologisch afbreekbaar afval dat kan worden hergebruikt, geheel of gedeeltelijk gerecycleerd of een waarde heeft als bron van teruggewonnen energie. De algemene doelstelling zou kunnen zijn dat niet meer dan 5% van al het afval, van welke oorsprong of aard dan ook, op de stort terecht komt;
- is er voorstander van om na te gaan of er mogelijkheden zijn om het streefcijfer voor de recycling van plastic verpakkingen – ongeacht het soort plastic – te verhogen tot 70% en voor de recycling van glas, metaal, papier, karton en hout tot 80%, waarbij rekening wordt gehouden met de mate waarin momenteel overal in de EU aan de huidige doelstellingen wordt voldaan en met de noodzaak om over tussenliggende doelstellingen en overgangperiodes te onderhandelen.

Rapporteur: Michel LEBRUN (BE/EVP), lid van het Parlement van de Franstalige Gemeenschap

Referentiedocument: Brief van de Commissie van 14 december 2012

I. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

1. is van mening dat een verantwoord en duurzaam beleid inzake afvalpreventie en -beheer zich moet richten op een maximale beperking van de negatieve gevolgen van afvalproductie en -beheer voor de volksgezondheid en het milieu, evenals op het behoud van de natuurlijke hulpbronnen en op het terugbrengen van stoffen in het economisch circuit, voordat het afvalstoffen worden.

2. Het neemt nota van de dankzij een voortvarend Europees regelgevingskader geboekte resultaten op het gebied van afvalpreventie en -behandeling. Het is ingenomen met het feit dat een aantal lidstaten en lokale en regionale overheden verdergaat dan de door de EU geformuleerde doelstellingen. Toekomstige wetgeving zou de minst gevorderde lidstaten en lokale en regionale overheden moeten aanmoedigen om hun inspanningen voor nog betere prestaties voort te zetten.

3. Het neemt kennis van het feit dat er tussen de lidstaten grote verschillen bestaan op het vlak van afvalbeheer. Er dient steun te worden gegeven aan de ontwikkeling van infrastructuur, methodes en capaciteiten voor een goed beheer van de afvalstroom door en voor de minst gevorderde lidstaten, met name door de nationale en regionale samenwerking op lokaal en internationaal niveau te versterken.

4. Het benadrukt het belang van Europese afvalstatistieken, waarmee de beschikbare gegevens ook voor het regionale niveau verder tot ontwikkeling kunnen worden gebracht. In dit verband is het een verheugende zaak dat het databestand van Eurostat inmiddels al voor een aantal lidstaten gegevens bevat over de recyclage van stedelijk afval in regio's. Het heeft zin om te kijken naar de regionale verschillen op het gebied van afvalbeheer, omdat aanzienlijke verschillen een indicatie zijn van het belang en het relatieve succes van het regionale beleid.⁽¹⁾

5. Het is er zich van bewust dat onderhavig advies aan de vooravond komt van de beoordeling en herziening van de huidige wetgeving. De daaruit voortkomende nieuwe doelstellingen worden geacht bij te dragen tot verwezenlijking van de "ambitieuze doelen", zoals geformuleerd in de EU-routekaart voor een efficiënt gebruik van hulpbronnen⁽²⁾, en worden normaliter onderdeel van het 7e Milieuactieprogramma⁽³⁾ – dat zal bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van de Europa 2020-strategie voor een slimme, duurzame en inclusieve groei – en zullen de maatregelen ondersteunen die in het kader van het EU-initiatief voor de instandhouding van de grondstoffen⁽⁴⁾ worden genomen.

6. Het CvdR is ingenomen met de uitnodiging van de Commissie om zich uit te spreken over de herziening van de EU-doelstellingen op het gebied van afvalbeheer in het kader van de herziening van de Kaderrichtlijn afvalstoffen⁽⁵⁾, de Richtlijn betreffende het storten van afvalstoffen⁽⁶⁾ en de Richtlijn betreffende verpakking en verpakkingsafval⁽⁷⁾.

7. Het is van mening dat, zelfs al worden er voor de minst vergevorderde lidstaten en decentrale overheden overgangspriodes en tussentijdse doelstellingen ingevoerd, er bij het streven naar ambitieuzere doelstellingen in de EU in het algemeen, voorafgaand moet worden gekeken naar de redenen waarom bepaalde landen of regio's er niet in slagen de huidige doelstellingen te verwezenlijken.

8. Het wijst op de grote rol die lokale en regionale overheden spelen bij de tenuitvoerlegging van Europese wetgeving op dit gebied, de financiering en totstandbrenging van infrastructuur voor de behandeling en verwijdering van afval en het operationele beheer van afvalstromen. Een optimaal beheer van afval vormt momenteel één van de grootste uitdagingen waarmee de lokale en regionale overheden worden geconfronteerd. In dit verband dringt het CvdR erop aan om bij elke fase van de formulering van de op dit terrein te nemen beleidsmaatregelen te worden betrokken.

9. Het benadrukt verder dat het met zijn beslissing om de evaluatie van het Europees afvalbeleid tot één van de vijf prioriteiten van zijn werkprogramma voor subsidiariteit in 2013 te maken, blijk heeft gegeven van zijn wil om de deelname van de lokale en regionale overheden aan de formulering van nieuwe doelstellingen terzake te versterken. De EU zou er derhalve op moeten toezien dat lokale en regionale overheden voldoende armslag en samenwerkingsmogelijkheden hebben in dezen en dat het subsidiariteitsprincipe volledig wordt gerespecteerd. Het CvdR heeft een raadpleging over de herziening van de EU-afvalwetgeving gehouden onder zijn deskundigengroep subsidiariteit en onder de partners van het monitoringnetwerk subsidiariteit.

10. Bij de goedkeuring van nieuwe doelstellingen dient ook het proportionaliteitsbeginsel te worden nageleefd. Het CvdR dringt er bij de EU op aan om, met inachtneming van het voorzorgsbeginsel, stil te staan bij de impact van de nieuwe maatregelen op de begrotingen en administratieve en operationele capaciteiten van lokale en regionale overheden. Er dient speciaal te worden nagegaan of de toekomstige beleidsmaatregelen haalbaar zijn voor de minst vergevorderde lidstaten en lokale en regionale overheden. Om de einddoelstellingen te kunnen realiseren, dient gekozen te worden voor ontkoppelde tussentijdse doelstellingen en voor een zekere flexibiliteit voor de

⁽¹⁾ EMA-verslag nr. 2/2013

⁽²⁾ COM 2011(571) final, CdR 140/2011 fin

⁽³⁾ COM(2012) 710 final

⁽⁴⁾ COM (2011) 25 final

⁽⁵⁾ 2008/98/EG

⁽⁶⁾ 99/31/EG

⁽⁷⁾ 94/62/EG

lokale en regionale overheden. In dit verband moeten geografische, demografische en sociaaleconomische kenmerken in aanmerking worden genomen.

11. Het CvdR pleit ervoor dat de doelstellingen worden gebaseerd op het nabijheidsbeginsel. Dit beginsel dient zowel in lokaal als in internationaal opzicht te worden opgevat: de toekomstige wetgeving dient voornamelijk te zijn gericht op het behoud en de ontwikkeling van afvalbeheersactiviteiten op het Europese grondgebied. Bij de herziening van de doelstellingen mogen het mededingingsvermogen van de in deze sector actieve publieke en private actoren en het beginsel van een gelijk speelveld niet worden aangetast en dient te worden gezorgd voor ondersteuning van deze bedrijfstak binnen de EU.

Naar een gemeenschappelijk taalgebruik op het gebied van afvalbeheer

12. Het CvdR is voorstander van één goede en transparante afvalberekeningsmethode, zodat de doelstellingen kunnen worden gestroomlijnd en de verschillende situaties en geboekte resultaten kunnen worden vergeleken. Als deze methode wordt goedgekeurd, zal rekening moeten worden gehouden met de plaatselijke omstandigheden in de verschillende lidstaten. Het zou er in het bijzonder op willen aandringen om de huidige vier berekeningsmethoden voor huishoudelijk en soortgelijk afval die in de Kaderrichtlijn afvalstoffen⁽⁸⁾ staan vermeld, te vervangen door één enkele transparante, betrouwbare en ambitieuze methode.

13. Het ziet verder veel heil in het opstellen van een Europees afvallexicon, met alle precieze terminologie inzake behandelingsmethodes, structuren en infrastructuur voor afval, hergebruik, recyclage of nuttige toepassing, evenals de in deze sector actieve actoren.

14. Ook een Europese afvalnomenclatuur voor alle afvalstromen zou welkom zijn, zodat binnen de bestaande hiërarchie een onweerlegbare indeling kan worden aangebracht.

Over de Kaderrichtlijn afvalstoffen: voor de versterking en formulering van nieuwe doelstellingen

15. Het CvdR pleit voor de ontkoppeling van de doelstellingen en voor de goedkeuring van verschillende doelstellingen naar gelang het soort te verwerken afvalstromen en materialen, binnen het kader van de algemene doelstellingen die voor elk niveau van de afvalhiërarchie worden vastgesteld.

16. Er moeten specifieke doelstellingen worden opgesteld voor kritieke grondstoffen, die belangrijk zijn voor de economie maar niet kunnen worden teruggewonnen door aan de afvalstromen gerelateerde doelstellingen alleen.

17. Het CvdR pleit voor de goedkeuring van het beginsel van automatische overschakeling van verschillende soorten afval naar het hoogst bereikbare niveau van de afvalhiërarchie. De aard van het in de producten verwerkte materiaal dient op het moment van de afvalindeling in de afvalhiërarchie zwaarder te wegen dan het soort afval.

18. Het zou een goede zaak zijn als de EU prioriteit verleent aan de financiering van werkzaamheden die op de hoogste niveaus van de afvalhiërarchie plaatsvinden. De toekenning

van subsidies voor de lagere niveaus zou moeten worden gekoppeld aan de voorwaarde dat alle maatregelen die noodzakelijk zijn voor de verwezenlijking van de doelstellingen voor de hogere niveaus, ten uitvoer zijn gelegd.

Preventie

19. Het CvdR stelt vast dat afvalbeheer maar deels de gevolgen van afval voor het milieu kan voorkomen. Reden waarom rationeel afvalbeheer dus dient te worden aangemoedigd, zodat natuurlijke hulpbronnen kunnen worden vervangen door materialen vervaardigd uit afval. Afvalpreventie is de eerste en belangrijkste manier om het milieu te vrijwaren van de schadelijke gevolgen van afval.

20. Het wijst erop dat afvalpreventieverbetering, evenals een volledige toepassing van het beginsel dat de verbruiker betaalt, de financiële lasten en organisatiedruk kan verlichten die afvalbeheer met zich meebrengt voor de lokale en regionale overheden.

21. Het dringt erop aan dat hogere eisen worden gesteld aan afvalpreventie. Er dienen ambitieuze en dwingende doelstellingen te worden vastgesteld aan de hand van de tot op heden behaalde beste resultaten. Zo dient de totale hoeveelheid afval per persoon in 2020 met 10% te zijn verminderd in vergelijking met 2010. Als er echter een tegenspraak is tussen de algehele doelstelling ter vermindering van afval in de nieuwe richtlijn en de doelstelling per persoon, dan zal de eerste voorrang moeten hebben.

22. Het verzoekt om maatregelen tegen voedselverspilling en verpakkingsafval en zou graag zien dat nieuwe manieren worden gezocht om arme noodlijdende gezinnen voedselhulp te verstrekken in de vorm van levensmiddelen die nog goed zijn voor consumptie. Door deze maatregelen zouden consumenten beter moeten worden voorgelicht over de uiterste gebruiksdatum van producten, evenals over de ecologische voetafdruk ervan en de milieuvoordelen van herbruikbare verpakkingen. Ook zijn er inspanningen nodig om burgers zich bewust te maken van de noodzaak om niet meer te kopen dan ze werkelijk nodig hebben en bij aankoopbesluiten ook het soort verpakking in aanmerking te nemen. Bovendien moet de bestrijding van voedselverspilling onderdeel worden van opleidingen voor productie, verwerking, gastronomie en handel.

Verruimde verantwoordelijkheid van producenten of importeurs – ecologisch ontwerp

23. Het CvdR constateert dat het principe van de verruimde verantwoordelijkheid van producenten of importeurs in sommige gevallen een efficiënte hefboom is voor het beleid inzake afvalpreventie. Naast een meer systematische inzameling van gebruikte voorwerpen, zet dit principe de producenten en importeurs ertoe aan om het ontwerp van hun producten te wijzigen ter verbetering van de ecologische prestaties en het ecologisch ontwerp ervan.

24. Het beseft dat de door het principe van de verruimde verantwoordelijkheid van producenten en importeurs veroorzaakte kosten op het bord van de eindconsumenten terechtkomen, zonder dat de vrijkomende middelen worden geïnvesteerd in het afvalbeheerproces. Het pleit ervoor dat de middelen die worden vrijgemaakt door de tenuitvoerlegging van en de

⁽⁸⁾ Besluit van de Commissie 2011/753 EU

controle op de krachtens dit principe goedgekeurde maatregelen worden besteed aan de financiering van infrastructuur voor gescheiden inzameling, de voorbereiding voor hergebruiken of recycling van afval.

25. Het dringt erop aan het beginsel van "product stewardship" ingang te doen vinden in de afvalwetgeving van de EU om de detailhandel meer verantwoordelijkheid te geven t.a.v. het verzamelen van producten en het terugbezorgen ervan aan de fabrikant.

26. Verder moet van de lidstaten worden gevraagd dat ze vergelijkende analyses maken van gewone producten waarbij een ingecalculeerd slijtageproces aan de orde van de dag is. Daarbij moet worden gekeken naar levensduur, reparatiemogelijkheden en eventueel hergebruik. De verkregen gegevens moeten dan worden gebruikt om binnen een termijn van vijf jaar minimumnormen uit te vaardigen. Van de fabrikanten moet worden gevraagd dat ze hun producten verkopen tegen langer durende garantievoorwaarden en bepaalde productonderdelen geschikt maken voor reparatie. Er zal steun moeten worden gegeven aan bedrijven die bepaalde consumentengoederen zoals grote huishoudelijke apparaten eerder als serviceverlening dan als koopwaar aanbieden, want hierdoor zal de vraag naar producten die lang meegaan en gemakkelijk te repareren zijn, toenemen.

27. Er dient krachtigere wetgeving inzake ecologisch ontwerp te komen, zodat dat ontwerp alléén al een garantie is voor optimale procedures voor het afbreken, schoonmaken, recycleren en terugwinnen van afval. Door zo hoog mogelijke eisen te stellen op dit terrein, ontstaan prikkels om bepaalde soorten afval hoger te plaatsen in de afvalhiërarchie.

28. Het zou een goede zaak zijn als de EU via de structuurfondsen, het cohesiefonds en de Europese investeringsbank meer steun zou geven aan O&O op het gebied van ecologisch ontwerp. Dat dient gepaard te gaan met meer waakzaamheid wat eventuele concurrentieschefftrekkende effecten betreft van de goedkeuring van nieuwe normen.

Hergebruik en de voorbereiding daarop

29. Het CvdR dringt erop aan dat er voor iedere lidstaat aparte bindende doelstellingen met minimale hoeveelheden worden vastgelegd voor elk van de als herbruikbaar aangemerkte afvalcategorieën, waarbij rekening wordt gehouden met de mate waarin momenteel overal in de EU aan de huidige doelstellingen wordt voldaan

30. Het wijst op het potentieel van het hergebruik van afval en de voorbereiding daarop bij de ontwikkeling van de kringlooeconomie. Er zouden steunmaatregelen voor actoren die activiteiten ontwikkelen op dit terrein, moeten worden goedgekeurd. Gedacht wordt aan het faciliteren van toegang tot afvalstromen en financiële of andere steun om hun economisch en commercieel project op gang te helpen brengen.

31. Het pleit voor het betrekken van actoren uit de sociale economie bij het formuleren van de toekomstige Europese wetgeving inzake hergebruik van afval en de voorbereiding daarop.

Recycling

32. Het CvdR betreurt dat er nog altijd grote hoeveelheden recycleerbaar of nuttig toepasbaar afval op de afvalbelten te

rechtkomen of worden verbrand in verbrandingsinstallaties met beperkt energierendement, ondanks een geleidelijke verbetering van de recyclingcijfers en van de energierugwinning. Bij de toekomstige wetgeving dient te worden gestreefd naar hergebruik van de in afval aanwezige grondstoffen.

33. Het CvdR is er voorstander van om na te gaan of er mogelijkheden zijn om de huidige verplichte doelstelling inzake recycling van vast stedelijk afval te verhogen tot 70% in 2025, waarbij rekening wordt gehouden met de mate waarin momenteel overal in de EU aan de huidige doelstelling wordt voldaan.⁽⁹⁾ Binnen het raamwerk van de algemene gemiddelde doelstelling voor de EU zou er met de lidstaten en lokale en regionale overheden, en dan vooral met de op dit terrein minst gevorderde, moeten worden onderhandeld over tussenliggende doelstellingen en overgangperiodes.

34. Het aanscherpen van de algemene doelstellingen leidt er waarschijnlijk toe dat een deel van de voor verbranding of afvalstort bestemde afvalstromen zal worden herbestemd voor recycling. De toename van de hoeveelheid te recycleren afval zal vragen om nieuwe infrastructuur en nieuwe investeringen in deze sector. De lokale en regionale overheden, die meestal in de praktijk bevoegd zijn voor het afvalbeheer, zouden wanneer nodig op logistieke en financiële steun moeten kunnen rekenen. Tegelijkertijd moeten het behoud van grondstoffen en het hergebruik van stoffen worden gesteund.

35. Het herhaalt zijn oproep aan de EU om een EU-wetskader in te voeren inzake de recycling van biologische afvalstoffen binnen het raamwerk van de Kaderrichtlijn afvalstoffen. Dit zou een aanmoediging betekenen voor deze sector en helpen om streefcijfers vast te stellen, zonder afbreuk te doen aan de vrijheid van de lidstaten en de lokale en regionale overheden om samen te werken en om deze recycling op de voor hen beste manier te organiseren.

36. Er zou speciale aandacht moeten worden gegeven aan het gebruik van biologisch afval. De lokale en regionale overheden zouden moeten worden aangemoedigd om maatregelen door te voeren die aanzetten tot ecologisch tuinieren en composteren en zouden zich zelf moeten voorzien van voorzieningen om biologisch afval op te slaan en te behandelen.

37. Het CvdR is voorstander van de optimalisering van de recycling van biologische afvalstoffen en pleit voor een verbod op het storten ervan, evenals voor een beperking op de verbranding ervan. Verder is van belang dat de kwaliteitsvoorwaarden voor compost op EU-niveau worden geharmoniseerd en dat er regelingen worden getroffen die de kwaliteit en de milieuvriendelijkheid van de eindproducten garanderen.

38. Het pleit voor de goedkeuring van recyclingdoelstellingen voor industrieafval. Deze doelstellingen zouden kunnen worden geformuleerd naar het soort materiaal en niet naar het soort afval. Deze doelstellingen zouden net zo ambitieus moeten zijn als de doelstellingen voor huishoudelijk afval.

39. Het vestigt de aandacht op het feit dat het voor lokale en regionale overheden veel extra lasten betekent als industrieafval deel gaat uitmaken van de voor recycling bestemde afvalstroom.

⁽⁹⁾ Dit is de uitkomst van de op subsidiariteit gerichte raadpleging inzake de herziening van de EU-afvalwetgeving.

Er moet voor worden gezorgd dat deze overheden de beschikking krijgen over de middelen die zij nodig hebben om zich van deze taak te kunnen kwijten. Het beginsel dat de vervuiler betaalt, dient derhalve in alle lidstaten volledig ten uitvoer te worden gelegd.

40. Het wijst op de noodzaak om zo stringent mogelijke gemeenschappelijke normen voor de gescheiden inzameling en het schoonmaken van afval vast te stellen, niet alleen voor de huishoudens en de industrie, maar ook voor de afvalsorteringscentra zelf. In 2020 moet afval voor 100% daadwerkelijk gescheiden worden ingezameld. Het CvdR is verder van mening dat er in onderling overleg met de lidstaten en lokale en regionale overheden die het minst gevorderd zijn op het vlak van recycling, tussenliggende doelstellingen en overgangsperiodes moeten worden vastgesteld. Daarnaast pleit het ervoor dat de doelstellingen inzake afvalinzameling en -sortering aangescherpt worden en dat dit gepaard gaat met de adequate financiële middelen en met scherpere controles op de naleving ervan.

Energieterugwinning

41. Het CvdR staat achter het verzoek van het Europees Parlement⁽¹⁰⁾ aan de Commissie om voor te stellen dat vóór 2020 een verbod wordt ingevoerd op de verbranding van recycleerbare en biologische afvalstoffen, waarbij een uitzondering zal moeten worden gemaakt voor installaties die efficiënt te werk gaan dankzij een systeem van warmte-krachtkoppeling, warmteproductie of gecombineerde energieproductie, waarbij rekening wordt gehouden met de fysisch-chemische eigenschappen van het afval.

42. Het is bezorgd over het feit dat er in bepaalde lidstaten verbrandingsovens worden gebruikt die een hoeveelheid niet-recycleerbare afvalstoffen kunnen verbranden die groter is dan de totale productie binnen die lidstaten. Deze situatie kan het risico in de hand werken dat afval naar deze ovens worden gebracht dat had kunnen worden gerecycleerd of hergebruikt.

43. Het betreurt dat bepaalde lidstaten te weinig hebben geïnvesteerd in preventie, gescheiden inzameling en recycling, gewoon om ervoor te zorgen dat bepaalde overtollige verbrandingsovens of verbrandingsovens met overcapaciteit in werking kunnen blijven.

44. Het dringt erop aan dat speciale aandacht wordt gegeven aan onderzoek naar toekomstige investeringen of financiering van verbrandingsinfrastructuur of energierugwinning uit afval. De middelen uit de structuurfondsen en het cohesiefonds zouden niet aan dergelijke projecten moeten worden toegekend, tenzij die projecten deel uitmaken van een samenhang vertonend afvalbeheer dat kan bogen op voldoende infrastructuur om te zorgen voor de gescheiden inzameling, het schoonmaken en het recycleren van afval vooraf.

45. Het is zaak dat de voor de energierugwinning uit afval bestemde infrastructuur beantwoordt aan de hoogste normen inzake warmte-terugwinning, energieproductie en beperking van CO₂-uitstoot en het terugwinnen en gebruik van slakken. Deze dynamische en gemeenschappelijke normen moeten op Europees niveau worden vastgesteld.

De Richtlijn betreffende het storten van afvalstoffen

46. Het CvdR pleit voor een verbod vóór 2020 op het storten van organisch of biologisch afbreekbaar afval dat kan worden hergebruikt, geheel of gedeeltelijk gerecycleerd of waarde heeft als bron van teruggewonnen energie. De algemene doelstelling zou kunnen zijn dat niet meer dan 5% van al het afval, van welke oorsprong of aard dan ook, op de stort terecht komt.

47. Het wijst erop dat een verhoging van de tarieven per ton gestort afval een efficiënte hefboom zou kunnen zijn om de hoeveelheid afval te beperken en de afvalstromen naar hogere niveaus in de afvalhiërarchie te tillen. Het niveau waarop de tarieven worden vastgesteld, moet afhangen van de doelmatigheid daarvan. Die tarifiering zou kunnen worden geharmoniseerd door op EU-niveau de invoering van minimumnormen te overwegen, teneinde concurrentievervalsingen binnen deze sector te voorkomen.

Over de Richtlijn betreffende verpakking en verpakkingsafval

48. Het CvdR is er voorstander van om na te gaan of er mogelijkheden zijn om de streefcijfers voor de recycling van plastic verpakkingen – ongeacht het soort plastic – te verhogen tot 70%, en voor de recycling van glas, metaal, papier, karton en hout tot 80%, waarbij rekening wordt gehouden met de mate waarin momenteel overal in de EU aan de huidige doelstellingen wordt voldaan.⁽¹¹⁾ Binnen dit algemene raamwerk van gemiddelde doelstellingen voor de EU zou er met bepaalde lidstaten en lokale en regionale overheden, en dan vooral met de op dit terrein minst gevorderde, moeten worden onderhandeld over tussenliggende doelstellingen en overgangsperiodes.

49. Het constateert dat het principe van de verantwoordelijkheid van producenten of importeurs een efficiënte hefboom is voor het beleid inzake preventie van verpakkingsafval. Wil dit verantwoordelijkheidsprincipe werken, dan is het waarschijnlijk noodzakelijk om producenten te verplichten zelf, of met behulp van afvalbeheersinstanties, zorg te dragen voor de terugwinning.

Op weg naar territoriale cohesie op het gebied van afvalbeheer

50. Het CvdR dringt erop aan dat toekomstige wetgeving wordt gebaseerd op gemeenschappelijke principes, te weten: het beheer van de afvalstromen in hun integraliteit, de tenuitvoerlegging van de afvalhiërarchie en de transparantie inzake het operationele beheer, de financiering, de kosten, de van kracht zijnde belastingmaatregelen, de controle, de traceerbaarheid en de inachtneming van de door de lokale en regionale overheden en hun samenwerkingsorganen gespeelde rol. Door de wijze van tenuitvoerlegging van de Europese wetgeving transparant te maken, kunnen situaties worden vergeleken, verschillende praktijken worden beoordeeld en kan geleidelijk een gemeenschappelijke basis van gedeelde goede praktijken ontstaan.

51. Het pleit ervoor dat de formulering van ambitieuze doelstellingen voor 2020 gepaard gaat met overleg, te voeren met elke afzonderlijke lidstaat en, indien van toepassing, ter zake bevoegde lokale of regionale overheden, over de goedkeuring van een specifieke routekaart per lidstaat, met een voorlopig tijdschema en tussentijdse doelstellingen voor elk type afval

⁽¹⁰⁾ Resolutie van het Europees Parlement van 24 mei 2012 over Efficiënt gebruik van hulpbronnen (2011/2068 (INI))

⁽¹¹⁾ Dit is de uitkomst van de op subsidiariteit gerichte raadpleging inzake de herziening van de EU-afvalwetgeving.

en elk hiërarchisch niveau, waarbij een lidstaat eventueel de ruimte zou moeten kunnen krijgen om langer over zijn route-kaart te doen dan wordt voorgeschreven op grond van de algemene gemiddelde doelstelling voor de EU. Dankzij een dergelijke maatregel zouden de minst gevorderde overheden een inhaalslag kunnen maken en de verst gevorderde overheden kunnen worden ondersteund in hun inspanningen.

52. Het is er voorstander van dat alle beleidsmaatregelen van de EU inzake afvalbeheer en -verwerking worden getoetst aan het universele nabijheidsbeginsel. Dit beginsel wil dat bij alle plannen voor afvalbeheer wordt nagegaan hoe de plek voor afvalverwerking zo dicht mogelijk bij de plaats van productie kan worden gekozen, al valt te verwachten dat het binnen het huidige raamwerk van de EU nodig zal blijven om afval over bepaalde afstanden te vervoeren indien een oplossing ter plaatse niet haalbaar blijkt. In dit verband zouden de jaarlijks toegestane capaciteit voor de verwerking of opslag van afval in de eerste plaats moeten worden gereserveerd voor de lokale en regionale productie. Verder stelt het voor om het afvalbeheer in de handen van lokale publieke en particuliere actoren te leggen. Op die manier worden de met verwerking en vervoer gepaard gaande milieu-effecten namelijk gereduceerd en kan er voor lokale arbeidsplaatsen worden gezorgd. Deze overgang naar een meer circulaire economie zou gekoppeld moeten worden aan realistische tijdschema's, zodat er voldoende tijd overblijft om te nodige infrastructuur te ontwikkelen en plannen op te stellen.

53. Het CvdR breekt een lans voor het opzetten van overleg- en samenwerkingsmechanismen tussen lokale en regionale overheden aan weerszijden van grenzen. De EU zou de oprichting

van regionale centra voor afvalbeheer en -verwerking moeten bevorderen en ondersteunen, zodat de afvalstromen kunnen worden gestroomlijnd en de in deze sector beschikbare infrastructuur en hulpbronnen optimaal kunnen worden benut.

54. Het benadrukt dat de EU, alvorens Europese subsidies toe te kennen aan de lidstaten, eerst hun beheersplannen moet goedkeuren, teneinde te zorgen voor een samenhangend beleid en te voorkomen dat er onnodige of zelfs contraproductieve investeringen worden gedaan. De investeringen moeten in overeenstemming zijn met de doelstellingen in de afvalbeheersplannen.

55. Het dringt erop aan dat de actoren en infrastructuur die deel uitmaken van een grensoverschrijdend regionaal centrum in aanmerking kunnen worden genomen bij de toepassing en beoordeling van het nationale afvalbeheerplan van de lidstaat op wiens grondgebied sommige van deze actoren en infrastructuurvoorzieningen zich bevinden.

56. Het steunt de oprichting van een Europees voorlichtingsplatform dat de meest succesvolle praktijken op het gebied van afvalpreventie en -beheer in de EU, of zelfs daarbuiten, in kaart brengt. Dit platform zou vertrouwd moeten zijn met het principe van regionale samenwerking, waardoor lokale en regionale overheden die dat wensen synergie kunnen creëren met partners, ook aan de andere kant van de grens. Dankzij een dergelijk platform kan de uitwisseling van informatie worden bevorderd, evenals de geleidelijke invoering van de beste gemeenschappelijke praktijken op Europees niveau.

Brussel, 4 juli 2013

*De voorzitter
van het Comité van de Regio's*
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO

III

(Vorbereidende handelingen)

COMITÉ VAN DE REGIO'S

102e ZITTING, 3-4 JULI 2013

Advies van het Comité van de Regio's — De kosten van de uitrol van breedband verlagen

(2013/C 280/10)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

- neemt kennis van het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad met betrekking tot maatregelen om de kosten van de aanleg van elektronische hogesnelheidscommunicatienetwerken te verlagen, dat de Europese Commissie op 26 maart 2013 heeft gepresenteerd als onderdeel van een tienpuntenplan dat is aangekondigd in het kader van de tussentijdse herziening van de Digitale strategie voor Europa;
- is zeer te spreken over de in het voorstel voor een verordening genoemde prioriteiten — hogesnelheidsnetwerken, civieltechnische werken, gezamenlijk gebruik van bestaande infrastructuur, doeltreffender uitrol van fysieke infrastructuur, en terugdringing van de administratieve lasten en de bureaucratie — omdat dit stuk voor stuk gebieden zijn waarop de steden en regio's zowel dienstverleners als begunstigden zijn;
- heeft er al eerder op gewezen dat maatregelen op het vlak van rationalisering, modernisering en vermindering van de administratieve lasten als een prioritaire strategie om kosten te besparen en de dienstverlening en administratieve procedures effectiever te maken en te vereenvoudigen, tot een dynamischere economie en minder bureaucratische lasten en besommeringen zouden leiden. Bovendien zou de relatie tussen de burgers en de overheid er eenvoudiger op worden en zouden deze maatregelen er ook toe bijdragen dat de administratieve kosten voor ondernemingen worden verlaagd (zeker bij de ontwikkeling van infrastructuur voor snelle internetverbindingen), hun concurrentiepositie wordt verbeterd en hun ontwikkeling wordt gestimuleerd;
- is van mening dat lokale en regionale overheden moeten bijdragen aan de financiering van digitale infrastructuur in gebieden die door particuliere exploitanten weinig rendabel worden geacht, bv. plattlandsgebieden. Om alle burgers en alle gebieden gelijke toegang tot de nieuwe technologieën te garanderen wordt de Commissie verzocht de financieringsinspanningen van territoriale overheden te ondersteunen door enerzijds ermee in te stemmen dat de Europese structuurfondsen kunnen worden gebruikt voor financiering van digitale infrastructuur in alle Europese regio's en anderzijds te erkennen dat het bij projecten inzake digitale uitrusting van plattlands- en dunbevolkte gebieden gaat om een dienst van economisch en algemeen belang.

Rapporteur	Gábor BIHARY (HU/PSE), lid van de Algemene Vergadering van Boedapest
Referentiedocument	Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad met betrekking tot maatregelen om de kosten van de aanleg van elektronische hogesnelheidscommunicatienetwerken te verlagen
	COM(2013) 147 final

I. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S,

1. neemt kennis van het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad met betrekking tot maatregelen om de kosten van de aanleg van elektronische hogesnelheidscommunicatienetwerken te verlagen, dat de Europese Commissie op 26 maart 2013 heeft gepresenteerd als onderdeel van een tienpuntenplan dat is aangekondigd in het kader van de tussentijdse herziening van de Digitale strategie voor Europa.

2. Het CvdR stelt met voldoening vast dat het voorstel voor een verordening is gebaseerd op de beste praktijken van de lidstaten, waarbij de organisatorische aspecten aan de discretionaire bevoegdheid van de lidstaten worden overgelaten en de nieuwe cultuur van breedbandtoegang wordt bevorderd.

3. Het is zeer te spreken over de in het voorstel voor een verordening genoemde prioriteiten — hogesnelheidsnetwerken, civieltechnische werken, gezamenlijk gebruik van bestaande infrastructuur, doeltreffender uitrol van fysieke infrastructuur, en terugdringing van de administratieve lasten en de bureaucratie — omdat dit stuk voor stuk gebieden zijn waarop de steden en regio's zowel dienstverleners als begunstigen zijn.

4. De breedbandinfrastructuur vormt een pijler van de digitale eengemaakte markt en is een absolute voorwaarde voor de internationale concurrentiepositie, bijvoorbeeld op het gebied van elektronische handel. Zoals uiteengezet in de mededeling "Akte voor de interne markt II" ⁽¹⁾, kan een toename met 10 % van de breedbandpenetratie leiden tot een jaarlijkse stijging met 1-1,5 % van het BBP en een stijging van de arbeidsproductiviteit met 1,5 % ⁽²⁾. Innovatie in ondernemingen door de invoering van breedband kan in 2020 tot 2 miljoen extra banen opleveren. ⁽³⁾

5. Het CvdR hamert erop dat de EU het zich niet kan veroorloven om de ontwikkeling van dergelijke infrastructuur voorbij te laten gaan aan haar burgers en bedrijven, en dat de EU zich achter de ambitieuze doelstellingen van de Digitale agenda voor Europa heeft geschaard: alle Europeanen in 2013 hebben voorzien van basisbreedband en ervoor zorgen dat in 2020 i) iedereen toegang heeft tot veel sneller internet (30

Mbps of meer) en ii) dat ten minste 50 % van de Europese huishoudens over een internetverbinding van meer dan 100 Mbps beschikt. Deze doelstellingen kunnen echter alleen worden verwezenlijkt indien de aanlegkosten van infrastructuur in de hele EU omlaag worden gebracht.

6. Het is van het allergrootste belang dat, in het kader van het beheer van de procedures waarop het onderhavige voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad en de daarmee verband houdende beleidsmaatregelen betrekking hebben, de activiteiten van de Europese Unie, de lidstaten en de decentrale overheden worden gecoördineerd en dat het subsidiariteitsbeginsel volledig in acht wordt genomen, zoals het CvdR heeft aangegeven in zijn Witboek over multilevel governance ⁽⁴⁾.

7. Net als in eerdere adviezen wijst het CvdR erop dat Europa's potentieel om ICT-diensten in de openbare en de particuliere sector te ontwikkelen volledig moet worden benut, en dat ICT moet worden gebruikt als een middel om de dienstverlening van lokale en regionale overheden op gebieden als gezondheidszorg, onderwijs, het creëren van werkgelegenheid, openbare orde, veiligheid en sociale dienstverlening te verbeteren. Door de EU gesteunde publiek-private partnerschappen tussen lokale en regionale overheden en op het gebied van ICT-ontwikkeling actieve kleine en middelgrote ondernemingen, die gericht zijn op openbare ICT-diensten, kunnen als basis dienen om lokale vaardigheden en kennis in de hele EU uit te breiden ⁽⁵⁾.

8. Het CvdR heeft er al eerder op gewezen dat maatregelen op het vlak van rationalisering, modernisering en vermindering van de administratieve lasten als een prioritaire strategie om kosten te besparen en de dienstverlening en administratieve procedures effectiever te maken en te vereenvoudigen, tot een dynamischere economie en minder bureaucratische lasten en besommeringen zouden leiden. Bovendien zou de relatie tussen de burgers en de overheid er eenvoudiger op worden en zouden deze maatregelen er ook toe bijdragen dat de administratieve kosten voor ondernemingen worden verlaagd (zeker bij de ontwikkeling van infrastructuur voor snelle internetverbindingen), hun concurrentiepositie wordt verbeterd en hun ontwikkeling wordt gestimuleerd ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ COM(2012) 573 final.

⁽²⁾ Booz & Company (2012), Maximising the impact of Digitalisation [De impact van de digitalisering optimaliseren].

⁽³⁾ Ramingen van de Commissie op basis van nationale studies: Liebenau, J., Atkinson, R., Karrberg, P., Castro, D. en Ezell, S., 2009, The UK Digital Road to Recovery; Katz R.L. e.a., 2009, The Impact of Broadband on Jobs and the German Economy.

⁽⁴⁾ CdR 89/2009 fin.

⁽⁵⁾ CdR 156/2009 fin.

⁽⁶⁾ CdR 65/2011 fin.

9. Het CvdR benadrukt dat de Commissie en de lidstaten alles in het werk zouden moeten stellen om lokale en regionale overheden volledig en op een zinnige manier te betrekken bij initiatieven op het gebied van ICT ⁽⁷⁾.

10. Het CvdR neemt kennis van het voorstel voor een verordening om de kwaliteit van de informatiediensten en -producten voor de Europese consument te verbeteren en om nutteloze kosten en administratieve lasten terug te dringen, terwijl de digitale eengemaakte markt en de doelstellingen van de Europa 2020-strategie worden gesteund.

Breedbandtoegang

11. Lokale en regionale overheden behoren tot de belangrijkste doelgroepen van de aanbevelingen van de digitale strategie om met name breedband te verspreiden; zij kunnen dan ook een beslissende bijdrage leveren aan de verwezenlijking ervan. De prioriteiten die in de nieuwe strategie op lokaal en regionaal niveau zijn vastgesteld kunnen de levenskwaliteit verbeteren, de sociaaleconomische activiteit van de burgers ondersteunen, de regionale ontwikkeling stimuleren en zorgen voor doeltreffendere en meer specifiek gerichte openbare diensten en lokale ondernemingen. Regio's en steden beschikken over tal van middelen om dit potentieel optimaal te benutten.

12. Het Comité verheugt zich erover dat de ontwerpverordening de mogelijkheid biedt om ruimschoots bij te dragen aan het dichten van de digitale kloof en aan de verwezenlijking van de Europa 2020-doelstellingen. Tegelijk wordt tegemoet gekomen aan de belangrijkste behoeften van de Europese burgers op sociaal, cultureel en economisch gebied ⁽⁸⁾.

13. De informatiemaatschappij heeft voor een enorme versnelling van de economische en sociale ontwikkelingen gezorgd en een betere uitrol van de breedbandinfrastructuur zou deze tendens nog moeten versterken. Het Comité attendeert evenwel op het gemak waarmee inhoud die schadelijk is voor jongeren en voor de democratische grondwaarden, verspreid kan worden en onderstreept dat op waarden steunend onderwijs en uitgebreide mediaeducatie ⁽⁹⁾ voor deze dreiging een tegenwicht kunnen bieden.

14. De territoriale overheden spelen een cruciale rol omdat zij eerlijke en betaalbare breedbandtoegang mee kunnen helpen verzekeren, bijvoorbeeld in regio's waar het marktmechanisme niet in staat is dit te doen, omdat zij proefprojecten lanceren teneinde de bestaande kloof op het gebied van e-toegankelijkheid te dichten, en nieuwe manieren van aanpak ontwikkelen waarbij openbare online diensten worden afgestemd op de behoeften van de burgers ⁽¹⁰⁾.

15. Wat de financiering van breedbandinfrastructuur door territoriale overheden betreft, attendeert het Comité de Europese Commissie erop dat niet-terugvorderbare staatssteun noodzakelijk zou kunnen blijken en zou het graag zien dat reglementering in die zin wordt uitgewerkt.

16. Het herhaalt het voorstel dat het reeds in zijn advies over de digitale strategie voor Europa heeft geformuleerd, nl. dat met de toegekende financiering en de andere steunmaatregelen de uitrol moet worden bevorderd van open breedbandnetwerken, die gebaseerd zijn op een horizontale netwerkarchitectuur en een economisch model waarbij de fysieke toegangverlening en de dienstenlevering gescheiden blijven en waarbij de thans bestaande glasvezelnetwerken openstaan voor concurrentie ⁽¹¹⁾. Concreet betekent dit dat reserveglasvezelleidingen (in het Engels: dark fiber) deel dienen uit te maken van de passieve infrastructuur voor algemeen gebruik.

17. Het economisch belang van een en ander in dichtbevolkte regio's is duidelijk; om het geografische evenwicht te garanderen moet evenwel bijzonder belang worden gehecht aan het stimuleren van particuliere investeringen in rurale zones, dunbevolkte gebieden en ultraperifere regio's. Lokale en regionale overheden kunnen dan ook een eersterangsrol spelen door de vraag naar breedbandtoegang van overheidsdiensten, openbare veiligheidsinstellingen, lokale onderwijsinstellingen en gezondheidsdiensten te coördineren, alsook door op lokaal niveau ervoor te zorgen dat in groepen (van scholen, gemeenschappen, kmo's, enz.) en op andere plekken breedbandinfrastructuur aan gebruikers gedemonstreerd wordt en opleiding ter zake georganiseerd wordt.

18. Daar er in gebieden die weinig rendabel worden geacht, bv. plattelandsgebieden, te weinig particuliere exploitanten zijn, moeten lokale en regionale overheden bijdragen aan de financiering van digitale infrastructuur. Om alle burgers en alle gebieden gelijke toegang tot de nieuwe technologieën te garanderen wordt de Commissie verzocht de financieringsinspanningen van territoriale overheden te ondersteunen door enerzijds ermee in te stemmen dat de Europese structuurfondsen kunnen worden gebruikt voor financiering van digitale infrastructuur in alle Europese regio's en anderzijds te erkennen dat het bij projecten inzake digitale uitrusting van platteland- en dunbevolkte gebieden gaat om een dienst van economisch en algemeen belang.

Digitale diensten en e-overheid

19. Bij ICT die ten grondslag liggen aan een open informatiemaatschappij voor iedereen, zou rekening moeten worden gehouden met de behoeften van alle leden van de samenleving en met name met degenen die met sociale uitsluiting bedreigd worden.

⁽⁷⁾ CdR 283/2008 fin.

⁽⁸⁾ CdR 14/2010 fin.

⁽⁹⁾ CdR 133/2009 fin.

⁽¹⁰⁾ CdR 5/2008 fin.

⁽¹¹⁾ CdR 104/2010 fin.

20. Toegang tot kwaliteitsvolle en betaalbare breedbandverbindingen kan bijdragen aan een gemakkelijkere toegang tot diensten die door territoriale overheden worden verleend en aan de kwaliteit van die diensten, en kan het voor kleine en middelgrote ondernemingen eenvoudiger maken om hun producten op de markt te brengen. Er mag worden verwacht dat afgelegen regio's en gemeenschappen en met name ultraperifere gebieden veel baat zullen vinden bij deze mogelijkheid om meer en sneller toegang te krijgen tot breedbanddiensten ⁽¹²⁾.

21. De nieuwe toepassingen en digitale diensten zijn van vitaal belang voor de aantrekkelijkheid en evenwichtige ontwikkeling van de regio's. Toegang tot digitalisering voor allen is een voorwaarde om de EU-doelstellingen van economische, sociale en territoriale samenhang te verwezenlijken.

22. Net als in een eerder advies ⁽¹³⁾ wijst het CvdR erop dat ten volle gebruik moet worden gemaakt van de mogelijkheden die zullen worden geboden wanneer dankzij de onderhavige verordening het netwerk versneld zal kunnen worden uitgerold. Een en ander zal het immers mogelijk maken ICT-diensten in de openbare en de particuliere sector te ontwikkelen en ICT bijgevolg te gebruiken als een middel om de dienstverlening van lokale en regionale overheden op gebieden als gezondheidszorg, onderwijs, openbare aanbestedingen, veiligheid en sociale dienstverlening te verbeteren.

23. Zoals het eveneens in een eerder advies heeft uiteengezet ⁽¹⁴⁾, pleit het Comité voor een volledig gebruik van bovenvermelde mogelijkheden om voorts ook transnationale e-overheidsdiensten te ontwikkelen en ervoor te zorgen dat er bij de betreffende informatiseringsprojecten rekening wordt gehouden met aspecten als interoperabiliteit en identificatie van de burgers (STORK-project), de elektronische handtekening, online aanmelding en andere elementen van e-overheid, teneinde deze binnen een Europees kader aan te pakken.

24. Om voordeel te kunnen halen uit het potentieel dat cloud computing ⁽¹⁵⁾ biedt moet de daarvoor nodige basisinfrastructuur zo spoedig mogelijk tot stand worden gebracht.

Intelligente energienetwerken, digitalisering en creatieve inhoud: gebruik van ICT

25. De digitale interne markt is een hoeksteen van de Digitale Agenda voor Europa. Hierdoor kan een zich uitbreidende, succesvolle en dynamische pan-Europese markt voor de creatie en distributie van legale digitale inhoud en online-diensten ontstaan en wordt een gemakkelijke, veilige en flexibele toegang tot digitale inhoud en dienstenmarkten mogelijk gemaakt ⁽¹⁶⁾.

Zeer positief is dan ook dat de voorgestelde verordening dit proces zowel zal versnellen als de kosten ervan zal laten dalen.

26. Als hogesnelheidsnetten worden aangelegd, is het essentieel dat regionale en lokale overheidsinstellingen intern over de vereiste kennis en toereikende financiële middelen voor de digitalisering van dossiers beschikken ⁽¹⁷⁾.

27. De voorgestelde verordening zal een impact hebben op de maatregelen waarmee wordt beoogd om m.b.v. ICT uitdagingen op het vlak van energie-efficiëntie aan te gaan ⁽¹⁸⁾, en op de structuren voor de exploitatie van natuurlijke hulpbronnen.

Toegang tot bestaande fysieke infrastructuur en transparantie

28. Vanuit het streven naar optimale synergie tussen netwerken kan het CvdR zich vinden in de complexe aanpak die wordt gevolgd, op grond waarvan de verordening niet alleen is gericht tot exploitanten van elektronische communicatienetwerken, maar ook tot eigenaren van fysieke infrastructuur voor bijvoorbeeld elektriciteit, gas, drink- en afvalwater, verwarming en transportdiensten waarin elementen van elektronische communicatienetwerken kunnen worden ondergebracht. Het heeft echter bedenkingen bij de toepassing van de verordening op kritische infrastructuur zoals metrotunnels in grote steden, om veiligheidsredenen en vanwege de hoge kosten die hiermee gemoeid zullen zijn.

29. Helaas zijn telecommunicatiediensten en -infrastructuur thans nog steeds sterk verspreid over de verschillende lidstaten, hoewel breedband- en hogesnelheidsinfrastructuur de ruggengraat van de digitale interne markt vormen en een absolute voorwaarde voor het wereldwijde concurrentievermogen zijn.

30. Aangezien civieltechnische werken het leeuwendeel vertegenwoordigen van de totale kosten voor de aanleg van netwerken, is het een belangrijke vooruitgang in de regelgeving dat elke netwerkexploitant het recht heeft toegang te bieden tot fysieke infrastructuur (bijv. kabelgoten, leidingen, mangaten, straatkasten, palen, masten, antennes, torens en andere ondersteunende constructies) of daarvan te profiteren (tegen billijke prijzen en voorwaarden) met het oog op de aanleg van elementen van elektronische hogesnelheidscommunicatienetwerken. Ook de eis dat alle in dit verband benodigde informatie bij een centraal informatiepunt beschikbaar moet zijn, is een stap voorwaarts.

31. Als prijzen en tarieven worden vastgelegd, dienen echter sociale en cohesiedoelstellingen niet genegeerd te worden.

⁽¹²⁾ CdR 252/2005 fin.

⁽¹³⁾ CdR 156/2009 fin.

⁽¹⁴⁾ CdR 65/2011 fin.

⁽¹⁵⁾ CdR 1673/2012 fin.

⁽¹⁶⁾ CdR 104/2010 fin.

⁽¹⁷⁾ CdR 247/2009 fin.

⁽¹⁸⁾ CdR 254/2008 fin.

Coördinatie van civieltechnische werken

32. Tot tevredenheid van het CvdR komt in de verordening de coördinatie van civieltechnische werken aan de orde, aangezien vooral de investeringen daartoe geheel of gedeeltelijk met publiek geld worden gefinancierd. In de verordening wordt echter nergens gesproken over de gevolgen van de voorgestelde maatregelen voor overheidsopdrachten.

33. Helaas komt in de verordening de rol van de lokale overheden in dit verband evenmin ter sprake, terwijl de coördinatie van civieltechnische werken op hun grondgebied plaatsvindt. De Commissie zou daarom in de verordening de lokale overheden moeten noemen.

Vergunningsprocedure

34. Het CvdR kan zich vinden in de rol die het centrale informatiepunt krijgt bij de facilitering en coördinatie van vergunningsprocedures en vindt de maximale termijn van zes maanden voldoende.

35. Het betreft dat in de verordening niet wordt gesproken over de rol die decentrale overheden spelen in vergunningsprocedures, hoewel lokale overheden daarvoor meestal bevoegd zijn. Het is bezorgd over de aanzienlijke kosten die in dit verband vaak voor rekening van deze overheden komen.

Inpandige uitrusting en toegankelijkheid daarvan

36. Het is een grote stap voorwaarts dat voor het verkrijgen van een bouwvergunning voor nieuwe gebouwen als voorwaarde wordt gesteld dat deze uitgerust dienen te worden met een op hoge snelheden afgestemde inpandige fysieke infrastructuur tot de eindaansluitingspunten van het netwerk.

37. Het is een goede zaak dat nieuwe meergezinswoningen, maar ook oudere die uitgebreid gerenoveerd worden, moeten worden voorzien van een concentratiepunt dat de exploitant van de elektronische communicatienetwerken toegang verleent tot het netwerk. Deze verplichting zou echter ook moeten gelden voor investeringen in de sociale huisvesting, zodat bewoners die risico op digitale uitsluiting lopen van breedbanddiensten gebruik kunnen maken. In dat geval moeten maatregelen worden genomen om de verwezenlijking van deze doelstelling ten volle te ondersteunen.

Subsidiariteit, evenredigheid en betere regelgeving

38. De in het voorstel bepleite maatregelen lijken in overeenstemming te zijn met het subsidiariteitsbeginsel. De EU moet maatregelen nemen om de kosten van de aanleg van elektronische hogesnelheidscommunicatie-infrastructuur omlaag te brengen en zo de voorwaarden voor de totstandbrenging en

de werking van de interne markt te verbeteren. Het doel moet zijn om een einde te maken aan door de uiteenlopende nationale en subnationale regels en administratieve praktijken veroorzaakte belemmeringen voor de interne markt, die uitbreiding en groei van Europese bedrijven tegenhouden, het concurrentievermogen van Europa aantasten en grensoverschrijdende investeringen en activiteiten in de weg staan.

39. De voorgestelde maatregelen met een grensoverschrijdende dimensie zijn noodzakelijk, omdat de lidstaten en/of lokale en regionale overheden alleen niet in staat zijn om belangrijke transnationale zaken op een adequate manier te regelen, terwijl een complete breedbanddekking de territoriale cohesie ten goede zou komen.

40. De verordening beoogt in essentie de uitrol van fysieke infrastructuur die geschikt is om elektronische hogesnelheidscommunicatienetwerken te vergemakkelijken en aan te moedigen door het gezamenlijk gebruik van bestaande infrastructuur te bevorderen en de aanleg van nieuwe infrastructuur mogelijk te maken, zodat deze netwerken tegen lagere kosten kunnen worden uitgerold.

41. De voorgestelde maatregelen verdienen duidelijk de voorkeur boven de geïsoleerde activiteiten op lokaal, regionaal en nationaal niveau, vooral omdat de voornaamste maatregelen betrekking hebben op de volgende vier zaken: hogesnelheidsnetten, civieltechnische werkzaamheden, gezamenlijk gebruik van bestaande infrastructuur en efficiëntere aanleg van nieuwe materiële infrastructuur, en vermindering van administratieve lasten.

42. Een gezamenlijke Europese aanpak van de zaken in kwestie biedt een toegevoegde waarde, omdat op die manier onnodig dubbel werk wordt voorkomen en schaalvoordelen worden bereikt. Zo'n aanpak is van cruciaal belang, aangezien het alomtegenwoordige en grensoverschrijdende internet onontbeerlijk is om het economische en sociale potentieel van ICT te vergroten.

43. De in het voorstel bepleite maatregelen lijken in overeenstemming te zijn met het evenredigheidsbeginsel. Zij blijven beperkt tot wat nodig is om de doelstellingen te verwezenlijken: ze ruimen de obstakels voor toegang tot fysieke infrastructuur uit de weg.

44. De voorgestelde maatregelen om de kosten te verlagen zijn vooral gericht op een verbetering van de coördinatie en transparantie alsmede de harmonisering van minimuminstrumenten, zodat de belanghebbenden in kwestie synergieën kunnen benutten en de inefficiëntie bij de uitrol kunnen verminderen.

45. De voorgestelde maatregelen leggen geen specifieke zakelijke modellen op. De lidstaat behoudt bovendien de mogelijkheid meer gedetailleerde bepalingen vast te stellen. Op die manier vullen zij de nationale initiatieven aan in plaats van ze te beïnvloeden. Bovendien kunnen de lidstaten zich zo baseren op de maatregelen die momenteel op hun grondgebied worden uitgevoerd en nieuwe of bestaande maatregelen zo goed mogelijk op hun situatie af te stemmen, zonder dat daar per se extra kosten mee gemoeid zijn.

46. Met het oog op de rechtszekerheid zou in de verordening moeten worden aangegeven welke stappen de Europese Commissie zal nemen ten aanzien van een door een lidstaat aangemelde vrijstelling.

47. Hoewel een richtlijn de lidstaten meer manoeuvreerruimte zou laten, is de keuze voor een verordening te billijken. Als de verordening soepel genoeg wordt toegepast, kan zij er

voor zorgen dat er snel instrumenten voor kostenreductie voorhanden zijn en dat de uitvoering van de digitale strategie voor Europa, die in 2020 haar beslag moet hebben gekregen, niet aan dynamiek inboet.

48. Wat betere regelgeving betreft wordt in het verordeningssvoorstel diverse malen specifiek gewag gemaakt van het lokale en regionale niveau. Gezien de bevoegdheden van lokale en regionale overheden en de belangrijke rol die hun toekomt bij de ontwikkeling en uitvoering van maatregelen voor ICT-toepassingen (en met name voor de ontwikkeling van hogesnelheidsnetten), zouden de EU-instellingen hen regelmatig moeten raadplegen bij het uitstippelen en doorvoeren van maatregelen ter uitvoering van de digitale strategie voor Europa.

49. Het CvdR zou te zijner tijd graag door de Commissie worden geraadpleegd over het evaluatieverslag, dat drie jaar na de inwerkingtreding van de verordening wordt gepresenteerd.

II. AANBEVELINGEN VOOR WIJZIGINGEN

Wijzigingsvoorstel 1

Artikel 2, nieuwe paragraaf 11

Definities

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	<u>11. "nationale geschillenbeslechtsinstantie": de taak om geschillen te beslechten wordt toegewezen aan de nationale regelgevingsinstantie indien een lidstaat geen andere bevoegde instantie heeft aangewezen die juridisch en functioneel onafhankelijk is van alle netwerk-exploitanten.</u>

Motivering

Voor een beter begrip en een betere toepasbaarheid van de verordening is het verstandig om in de lijst van definities ook "nationale geschillenbeslechtsinstantie" op te nemen.

Wijzigingsvoorstel 2

Artikel 2, nieuwe paragraaf 12

Definities

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	<u>12. "centraal informatiepunt": indien een lidstaat geen andere bevoegde instantie heeft aangewezen, wordt in elke lidstaat de nationale regelgevingsinstantie met deze taak belast.</u>

Motivering

Voor een beter begrip en een betere toepasbaarheid van de verordening is het verstandig om in de lijst van definities ook "centraal informatiepunt" op te nemen.

Wijzigingsvoorstel 3

Artikel 7, lid 2

Inpandige uitrusting

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
2. Alle recent opgetrokken meergezinsgebouwen waarvoor aanvragen voor een bouwvergunning zijn ingediend na [Publicatiebureau: gelieve de exacte datum van de inwerkingtreding van deze verordening in te vullen] worden in of buiten het gebouw uitgerust met een concentratiepunt dat toegankelijk is voor exploitanten van elektronische communicatienetwerken, waarbij het netwerk kan worden aangesloten op de op hoge snelheden afgestemde inpandige infrastructuur. Dezelfde verplichting geldt in geval van belangrijke renovatiewerken voor meergezinswoningen waarvoor aanvragen voor een bouwvergunning zijn ingediend na [Publicatiebureau: gelieve de exacte datum van de inwerkingtreding van deze verordening in te vullen].	2. Alle recent opgetrokken meergezinsgebouwen, <u>inclusief sociale woningbouw</u> , waarvoor aanvragen voor een bouwvergunning zijn ingediend na [Publicatiebureau: gelieve de exacte datum van de inwerkingtreding van deze verordening in te vullen] worden in of buiten het gebouw uitgerust met een concentratiepunt dat toegankelijk is voor exploitanten van elektronische communicatienetwerken, waarbij het netwerk kan worden aangesloten op de op hoge snelheden afgestemde inpandige infrastructuur. Dezelfde verplichting geldt in geval van belangrijke renovatiewerken voor meergezinswoningen waarvoor aanvragen voor een bouwvergunning zijn ingediend na [Publicatiebureau: gelieve de exacte datum van de inwerkingtreding van deze verordening in te vullen].

Motivering

Duidelijk moet zijn dat het niet aangaat om de kosten voor de bouw van sociale woningen te drukken door deze niet te uit te rusten met voor breedbandaansluitingen noodzakelijke voorzieningen. Er dient voor gezorgd te worden dat de bewoners gelijke kansen hebben.

Wijzigingsvoorstel 4

Artikel 10

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
De Commissie dient uiterlijk op [Publicatiebureau: gelieve de exacte datum in te voegen: datum van inwerkingtreding van deze verordening + 3 jaar] een verslag in bij het Europees Parlement en de Raad over de uitvoering van deze verordening. Het verslag omvat een samenvatting van de gevolgen van de maatregelen van deze verordening en een evaluatie van de vooruitgang die is geboekt met het oog op de doelstellingen.	De Commissie dient uiterlijk op [Publicatiebureau: gelieve de exacte datum in te voegen: datum van inwerkingtreding van deze verordening + 3 jaar] een verslag in bij het Europees Parlement en de Raad over de uitvoering van deze verordening. Het verslag omvat een samenvatting van de gevolgen van de maatregelen van deze verordening en een evaluatie van de vooruitgang die is geboekt met het oog op de doelstellingen. <u>Dit verslag moet naar het Comité van de Regio's worden gestuurd, zodat het er een advies over kan opstellen.</u>

Motivering

Raadpleging van het CvdR moet verplicht worden gesteld, zodat het een advies kan opstellen.

Brussel, 3 juli 2013

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO

Advies van het Comité van de Regio's — Productie, presentatie en verkoop van tabaks- en aanverwante producten

(2013/C 280/11)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

- is van mening dat herziening van de Richtlijn noodzakelijk is — en dan ook geen uitstel duldt — om de Europese bevolking, en dan met name jongeren, te beschermen tegen de risico's van tabaksgebruik;
- dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan om een evenwichtige richtlijn goed te keuren die niet alleen de gezondheid van de consument beschermt, maar ook de productie en economische waarde van tabak in aanmerking neemt;
- vindt dat de vrije distributie van tabaksproducten (online of in openbare ruimtes) door de lidstaten zou moeten worden verboden vanwege het grote potentieel daarvan om nieuwe (en jonge) rokers over de streep te halen;
- roept de Europese Commissie op om samen met de lidstaten een regeling uit te werken om het banenverlies in de tabaksector en de verpakkingsindustrie te compenseren;
- is van mening dat de lidstaten de grensoverschrijdende verkoop van tabaksproducten moeten kunnen verbieden om hun jonge burgers beter te beschermen;
- vindt dat meer werk moet worden gemaakt van voorlichtings- en bewustwordingscampagnes waarbij op basis- en middelbare scholen regelmatig advies wordt gegeven over de schadelijkheid van tabak en de funeste gevolgen ervan voor gezondheid en welzijn;
- dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan om na te denken over steun voor regio's waar momenteel tabak wordt geteeld of geproduceerd, zodat deze kunnen omschakelen op duurzamere landbouwproducten;
- wijst erop dat momenteel van de gestandaardiseerde afmetingen afwijkende verpakkingen worden verkocht. Worden deze verpakkingen van de markt gehaald, dan kan dat slecht uitwerken voor de regio's waar zij worden geproduceerd.

Rapporteur: Dimitrios KALOGEROPOULOS (EL/EVP), gemeenteraadslid van Aigaleo

Referentiedocument Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten inzake de productie, de presentatie en de verkoop van tabaks- en aanverwante producten

COM(2012) 788 final

I. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

Inleiding

1. constateert dat 12 jaar na goedkeuring van de huidige Tabaksrichtlijn (die verscheidene controlemaatregelen bevat) roken de hoofdoorzaak van vermijdbare sterfte in de EU blijft, dat er jaarlijks bijna 700.000 mensen aan roken sterven en dat ruim 70% van de rokers voor zijn achttiende levensjaar met roken is begonnen. Het is het er dan ook mee eens dat snel striktere uitvoeringsmaatregelen in de richtlijn moeten worden opgenomen.

2. Het is een goede zaak dat de Commissie de lidstaten en de lokale en regionale overheden met aanvullende maatregelen wil bijstaan in hun bestrijding van tabaksverslaving. Tabak is een legaal gewas. Het is echter belangrijk om het effect van tabaksgebruik op de volksgezondheid nauwlettend in de gaten te houden.

3. Het Comité pleit voor artikel 114 VWEU als rechtsgrond van het richtlijnvoorstel, omdat de Commissie als doel heeft een goede werking van de interne markt te waarborgen door een harmonisatie van de nog altijd uiteenlopende wettelijke en bestuurlijke bepalingen die gelden voor het onderwerp van het richtlijnvoorstel. Deze benadering is ook bekrachtigd door het arrest van het Hof van Justitie in de zaak C-380-03 (*Duitsland/Europees Parlement en Raad van de Europese Unie*). Het voorstel voor een richtlijn geeft de lidstaten aan de andere kant de mogelijkheid om strengere maatregelen op dit terrein te nemen.

Bijdrage van het EU-beleid aan de volksgezondheid

4. Het Comité erkent de bijdrage die flankerend EU-beleid kan leveren overeenkomstig de in art. 114, lid 3 van het VWEU geformuleerde doelstelling en de bepaling in art. 35 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie dat "bij de vaststelling en uitvoering van het beleid en de maatregelen van de Unie (...) een hoog niveau van bescherming van de menselijke gezondheid wordt gewaarborgd".

5. Herziening van de Richtlijn is noodzakelijk — en duldt dan ook geen uitstel — om de Europese bevolking, en dan met name jongeren, te beschermen tegen de risico's van tabaksgebruik.

6. Wat de volksgezondheid betreft moet de Unie samen met de nationale, regionale en lokale autoriteiten nog meer doen aan de campagnes om het publiek voor te lichten en bewust te maken van de gevolgen van roken, die zich tot nu toe als het meest efficiënte middel bewezen hebben om het tabaksgebruik terug te dringen. Ook zijn restrictieve maatregelen nodig die effect hebben op het verbruik.

7. Het CvdR wijst erop dat de herziene Tabaksrichtlijn in lijn moet zijn met het "programma Gezondheid voor groei, het derde meerjarig actieprogramma van de EU op het gebied van gezondheid voor de periode 2014-2020". Doelstelling van dat programma is synergie te promoten en overlappingen met verwante EU-programma's en acties te vermijden.

Bescherming van de volksgezondheid en economische ontwikkeling op één lijn brengen

8. Het CvdR is het met de Commissie eens om overeenkomstig de artikelen 114, 168 en 169 van het VWEU uit te gaan van een hoog niveau van gezondheidsbescherming bij de keuze tussen de verschillende beleidsopties voor de herziening van de Tabaksrichtlijn. Met de volksgezondheid valt niet te marchanderen en daarom moet de aandacht uitgaan naar factoren die de gezondheid ten goede komen en ziekten helpen voorkomen, zoals sociaaleconomische omstandigheden, levensstijl, cultuur, onderwijs en milieuaspecten op alle maatschappelijk relevante gebieden, teneinde risicofactoren in kaart te brengen en hun negatieve effecten zo vroeg mogelijk tegen te gaan.

9. De Commissie en de lidstaten zouden wijziging van de voorgestelde bepalingen moeten overwegen, zodat er een evenwichtige richtlijn tot stand komt die niet alleen de gezondheid van de consument beschermt, maar ook de economische waarde van de tabaksteelt in aanmerking neemt.

10. Het CvdR kan zich vinden in de maatregelen om de verslavende werking en de toxiciteit van tabaksproducten met behulp van wetenschappelijke gegevens aan banden te leggen, en staat ook achter de maatregelen om op objectieve wijze te voorkomen dat consumenten in verwarring raken, bijvoorbeeld door additieven die de indruk kunnen wekken dat bepaalde tabaksproducten goed zijn voor de gezondheid of een therapeutische werking hebben.

Bescherming van werkgelegenheid en productie

11. In tal van regio's in de EU wordt tabak verbouwd op weinig vruchtbare grond. Met de tabaksteelt zijn grote hoeveelheden kunstmest en pesticiden gemoeid.

12. Overeenkomstig zijn advies over het gemeenschappelijk landbouwbeleid wijst het CvdR erop dat een geleidelijke ontwikkeling van duurzame productiemethoden voor Europa's landbouw en de aanpassing daarvan aan de klimaatverandering onontbeerlijk zijn. Rekening houdend met haar impact op het milieu zou de tabaksteelt dus moeten worden vervangen door de verbouw van meer duurzame gewassen.

13. De Commissie en de lidstaten zouden moeten nadenken over steun voor regio's waar momenteel tabak wordt geteeld of geproduceerd, zodat deze kunnen omschakelen op andere landbouwproducten.

14. De Europese Commissie zou samen met de lidstaten een regeling moeten uitwerken om het banenverlies in de tabakssector en de verpakkingsindustrie te compenseren.

Belastinginkomsten, veiligheidsmaatregelen, traceerbaarheid en smokkel

15. In de EU bedragen de jaarlijkse belastinginkomsten voor tabaksproducten bijna 100 miljard euro. Zo'n 10% van de handel is illegaal, waardoor de fiscus elk jaar circa 10 miljard euro misloopt. Hieruit blijkt dat de Europese markt beter beschermd moet worden tegen de gevaren van de illegale handel en dat het publiek beter moet worden voorgelicht over de risico's van de consumptie van tabaksproducten van onbekende of niet goedgekeurde herkomst die in geen enkel opzicht op kwaliteit zijn gecontroleerd en schadelijk kunnen zijn voor gebruikers.

16. De maatregelen die de Commissie voorstelt ten behoeve van de traceerbaarheid en de bestrijding van smokkel brengen voor (met name kleine) bedrijven en de lidstaten enorme kosten en veel administratieve rompslomp met zich mee, wat de doelmatigheid ervan ondermijnt en niet strookt met de kaderovereenkomst van de Wereldgezondheidsorganisatie voor de bestrijding van tabaksgebruik.

17. Op nationale of regionale markten in Europa worden momenteel van de gestandaardiseerde afmetingen afwijkende verpakkingen verkocht. Worden deze verpakkingen van de markt gehaald, dan kan dat slecht uitwerken voor de inkomsten van de regio's waar zij worden geproduceerd, en dan vooral voor de regio's die al lijden onder de economische crisis.

18. Overigens zullen deze controlemaatregelen maar weinig zoden aan de dijk zetten als de rest van het richtlijnvoorstel met name in grensregio's en -gemeenten tot meer smokkel leidt, en tot meer smokkel uit derde landen. Het CvdR vraagt de Commissie dan ook met klem om de strijd tegen smokkel nog verder op te voeren.

19. De nieuwe definitie van "cigarillo" die de Commissie voorstelt in de ontwerp-richtlijn is onnodig en schept verwarring, omdat deze haaks staat op Richtlijn 2011/64/EU van de Raad van 21 juni 2011 betreffende de structuur en de tarieven van de accijns op tabaksfabrikaten.

Subsidiariteit en gedelegeerde besluiten

20. De Europese Commissie eigent zich door middel van gedelegeerde en uitvoeringshandelingen ruime bevoegdheden toe om cruciale onderdelen van de richtlijn — zoals de maximale hoeveelheden van additieven, de aroma's en smaken die eventueel verboden kunnen worden en de redactie, plaatsing en grootte van gezondheidswaarschuwingen — a posteriori en eenzijdig verder uit te werken.

21. Door deze gedelegeerde handelingen krijgt de Commissie buitensporige discretionaire bevoegdheden die een inbreuk zouden kunnen vormen op het Verdrag van Lissabon. Daarin staat namelijk dat gedelegeerde handelingen alleen mogen worden vastgesteld om "niet-essentiële" elementen van een richtlijn uit te werken, iets wat hier niet het geval is.

22. In het geval van sigaren, cigarillo's en pijptabak kunnen op grond van de richtlijn bepaalde in de tekst genoemde uitzonderingen automatisch teniet worden gedaan indien zich een "aanzienlijke verandering in de omstandigheden" voordoet en deze verandering verband houdt met een omzetstijging van minstens 10% in minstens 10 lidstaten of een stijging van het aantal rokers jonger dan 25 jaar met 5%. De markt voor deze producten is in 10 van de huidige 27 lidstaten buitengewoon klein en een wijziging van 10% kan zich gemakkelijk voordoen. Deze maatregel heeft dan ook weinig zin en leidt tot grote rechtsonzekerheid in deze subsector. Deze bepaling is te algemeen en heeft een te grote reikwijdte, wat tot gevolg zou kunnen hebben dat de Commissie bij de toepassing ervan een grote discretionaire marge krijgt.

II AANBEVELINGEN VOOR WIJZIGINGEN

Wijziging 1

Overweging 8

Tekst van de Commissie	Wijzigingsvoorstel
Overeenkomstig artikel 114, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna "het Verdrag" genoemd) moet voor de volksgezondheid worden uitgegaan van een hoog beschermingsniveau, waarbij met name rekening wordt gehouden met nieuwe op wetenschappelijke feiten gebaseerde gegevens. Tabaksproducten zijn geen gewone producten, en gezien de buitengewoon schadelijke effecten van tabak moet groot belang worden gehecht aan de bescherming van de volksgezondheid, met name om het roken bij jongeren te verminderen.	Overeenkomstig artikel 114, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna "het Verdrag" genoemd) moet voor de volksgezondheid worden uitgegaan van een hoog beschermingsniveau, waarbij met name rekening wordt gehouden met nieuwe op wetenschappelijke feiten gebaseerde gegevens. Tabaksproducten zijn geen gewone producten, en gezien de buitengewoon schadelijke effecten van tabak moet groot belang worden gehecht aan de bescherming van de volksgezondheid, met name om het roken bij jongeren te verminderen. <u>Er moet meer werk worden gemaakt van voorlichtings- en bewustwordingscampagnes waarbij hierover op basis- en middelbare scholen regelmatig advies wordt gegeven.</u>

Motivering

Publieke voorlichtings- en bewustwordingscampagnes zijn met het oog op de volksgezondheid efficiënter dan op willekeur gebaseerde interventie- of verbodsmaatregelen.

Wijziging 2

Overweging 13

Tekst van de Commissie	Wijzigingsvoorstel
Het huidige gebruik van verschillende formaten voor de informatieverstrekking maakt het producenten en importeurs moeilijk om aan hun rapportageverplichtingen te voldoen en maakt het de lidstaten en de Commissie lastig om de ontvangen informatie te vergelijken en te analyseren en er conclusies uit te trekken. Derhalve zou er een gemeenschappelijk verplicht formaat voor de verstrekking van informatie over ingrediënten en emissies moeten bestaan. Er dient te worden gezorgd voor een zo groot mogelijke doorzichtigheid van de productinformatie voor het grote publiek, waarbij op passende wijze rekening moet worden gehouden met de commerciële en intellectuele eigendomsrechten van de producenten van tabaksproducten.	Het huidige gebruik van verschillende formaten voor de informatieverstrekking maakt het producenten en importeurs moeilijk om aan hun rapportageverplichtingen te voldoen en maakt het de lidstaten en de Commissie lastig om de ontvangen informatie te vergelijken en te analyseren en er conclusies uit te trekken. Derhalve zou er een gemeenschappelijk verplicht formaat voor de verstrekking van informatie over ingrediënten en emissies moeten bestaan. Er dient te worden gezorgd voor een zo groot mogelijke doorzichtigheid van de productinformatie voor het grote publiek, waarbij op passende wijze rekening moet worden gehouden met de commerciële en intellectuele eigendomsrechten van de producenten van tabaksproducten <u>en de afspraken van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) in acht worden genomen.</u>

Motivering

Op internationaal niveau heeft de Europese Commissie de Commissie technische handelsbelemmeringen (TBT) officieel in kennis moeten stellen van de voorgestelde richtlijn, omdat sommige voorstellen kunnen indruisen tegen internationale handelsovereenkomsten.

Wijziging 3

Overweging 18

Tekst van de Commissie	Wijzigingsvoorstel
Daar de richtlijn is toegespitst op jongeren, moeten andere tabaksproducten dan sigaretten, shagtabak en rookloze tabak, die hoofdzakelijk worden gebruikt door oudere consumenten, van bepaalde vereisten betreffende de ingrediënten worden vrijgesteld zolang er zich geen aanzienlijke	Daar de richtlijn is toegespitst op jongeren, moeten andere tabaksproducten dan sigaretten, <u>en</u> shagtabak <u>en rookloze tabak</u> , die hoofdzakelijk worden gebruikt door oudere consumenten, van bepaalde vereisten betreffende de ingrediënten worden vrijgesteld zolang er zich geen aanzienlijke

Tekst van de Commissie	Wijzigingsvoorstel
verandering voordoet in de omstandigheden wat het verkoopvolume of het consumptiepatroon bij jongeren betreft	verandering voordoet in de omstandigheden wat het verkoopvolume of het consumptiepatroon bij jongeren betreft.

Motivering

In dit wijzigingsvoorstel zijn de in wijzigingsvoorstel 5, 6 en 7 verwoorde meningen verwerkt en de algemene aanpak van de Richtlijn die de Raad Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken op 21/06/13 heeft afgesproken. Deze komt erop neer dat het verbod op kenmerkende aroma's ook moet gelden voor sigaretten en shagtabak en dat andere tabakssoorten van dit verbod worden vrijgesteld.

Wijziging 4

Overweging 24

Tekst van de Commissie	Wijzigingsvoorstel
Andere voor roken bestemde tabaksproducten dan sigaretten en shagtabaksproducten, die hoofdzakelijk worden gebruikt door oudere consumenten, moeten van sommige etiketteringsvereisten worden vrijgesteld zolang er zich geen aanzienlijke verandering voordoet in de omstandigheden wat het verkoopvolume of het consumptiepatroon bij jongeren betreft. Voor de etikettering van die andere tabaksproducten moeten specifieke regels gelden. De zichtbaarheid van de gezondheidswaarschuwingen op rookloze tabaksproducten moet worden gewaarborgd. Daarom moeten waarschuwingen worden aangebracht op de twee belangrijkste oppervlakken van de verpakkingen van rookloze tabaksproducten.	Andere voor roken bestemde tabaksproducten dan sigaretten en shagtabaksproducten, die hoofdzakelijk worden gebruikt door oudere consumenten, <u>behalve in specifieke lokale gemeenschappen</u> , moeten van sommige etiketteringsvereisten worden vrijgesteld zolang er zich geen aanzienlijke verandering voordoet in de omstandigheden wat het verkoopvolume of het consumptiepatroon bij jongeren betreft. Voor de etikettering van die andere tabaksproducten moeten specifieke regels gelden. De zichtbaarheid van de gezondheidswaarschuwingen op rookloze tabaksproducten moet worden gewaarborgd. Daarom moeten waarschuwingen worden aangebracht op de twee belangrijkste oppervlakken van de verpakkingen van rookloze tabaksproducten. <u>Speciale aandacht zal worden gegeven aan het toezicht op de consumptiepatronen van niche-tabaksproducten, zoals waterpijpproducten, onder etnische- minderheidsgroepen in lidstaten.</u>

Motivering

Idem als voor het wijzigingsvoorstel op overweging 18.

Wijziging 5

Overweging 30

Tekst van de Commissie	Wijzigingsvoorstel
De grensoverschrijdende verkoop van tabak op afstand geeft jongeren gemakkelijker toegang tot tabaksproducten en dreigt de naleving van de voorschriften van de wetgeving inzake bestrijding van het tabaksgebruik en met name in deze richtlijn te ondergraven. Gemeenschappelijke regels voor een kennisgevingssysteem zijn noodzakelijk om te waarborgen dat deze richtlijn haar volledige potentieel verwezenlijkt. De bepaling inzake de kennisgeving van grensoverschrijdende verkopen van tabak op afstand in deze richtlijn moet van toepassing zijn, onverminderd de kennisgevingsprocedure van Richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij ⁽¹⁾ . De verkoop van tabaksproducten op afstand door ondernemingen aan consumenten wordt verder gereguleerd door Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 1997 betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten	De grensoverschrijdende verkoop van tabak op afstand <u>kan door de lidstaten worden verboden omdat ze geeft</u> jongeren gemakkelijker toegang tot tabaksproducten <u>geeft</u> en <u>dreigt</u> de naleving van de voorschriften <u>van de wetgeving inzake bestrijding van het tabaksgebruik en met name</u> in deze richtlijn <u>dreigt</u> te ondergraven. Gemeenschappelijke regels voor een kennisgevingssysteem zijn noodzakelijk om te waarborgen dat deze richtlijn haar volledige potentieel verwezenlijkt. De bepaling inzake de kennisgeving van grensoverschrijdende verkopen van tabak op afstand in deze richtlijn moet van toepassing zijn, onverminderd de kennisgevingsprocedure van Richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij ⁽¹⁾ . De verkoop van tabaksproducten op afstand door ondernemingen aan consumenten wordt verder gereguleerd door Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 1997

Tekst van de Commissie	Wijzigingsvoorstel
overeenkomsten, die na 13 juni 2014 zal worden vervangen door Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende consumentenrechten ⁽²⁾ .	betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten, die na 13 juni 2014 zal worden vervangen door Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende consumentenrechten ⁽²⁾ .
⁽¹⁾ PB L 178, 17.7.2000, blz. 1-16. ⁽²⁾ PB L 144, 4.6.1997, blz. 19-27 en PB L 304, 22.11.2011, blz. 64-88.	⁽¹⁾ <u>PB L 178, 17.7.2000, blz. 1-16.</u> ⁽²⁾ <u>PB L 144, 4.6.1997, blz. 19-27 en PB L 304, 22.11.2011, blz. 64-88.</u>

Motivering

De verkoop van tabaksproducten op afstand vormt een klein gedeelte van de tabakshandel. Deze producten kunnen jongeren gemakkelijker in contact met tabak brengen. Daarom moeten lidstaten de mogelijkheid hebben om de verkoop van deze producten door bedrijven aan consumenten te verbieden als er op regionaal of nationaal niveau reden tot zorg is. Zonder een dergelijk verbod zijn er niettemin regels voor kennisgeving nodig om te waarborgen dat de regels van de richtlijn geheel en al worden nageleefd.

Wijziging 6

Overweging 30

Een als volgt luidende nieuwe overweging invoegen:

Tekst van de Commissie	Wijzigingsvoorstel
	<u>De vrije distributie van tabaksproducten (via online-verkooppunten in de kleinhandel of in openbare ruimtes) zou door de lidstaten moeten worden verboden vanwege het grote potentieel daarvan om nieuwe (en jonge) rokers over de streep te halen.</u>

Motivering

Dit richtlijnvoorstel houdt verband met par. 1 van het ontwerpadvies: er moet paal en perk worden gesteld aan het verschijnsel dat ruim 70% van alle rokers al voor zijn achttiende begint met roken.

Wijziging 7

Overweging 31

Tekst van de Commissie	Wijzigingsvoorstel
Alle tabaksproducten kunnen mortaliteit, morbiditeit en handicaps veroorzaken en de consumptie ervan moet worden ingedamd. Het is daarom van belang dat de ontwikkelingen inzake nieuwsoortige tabaksproducten worden gevolgd. De producenten en importeurs moeten worden verplicht om kennis te geven van nieuwsoortige tabaksproducten, onverminderd de bevoegdheid van de lidstaten om die producten te verbieden of toe te staan. De Commissie moet de ontwikkelingen volgen en moet vijf jaar na de uiterste datum voor de omzetting van deze richtlijn een verslag indienen om te beoordelen of wijzigingen van de richtlijn noodzakelijk zijn.	Alle tabaksproducten kunnen mortaliteit, morbiditeit en handicaps veroorzaken en de consumptie ervan moet worden ingedamd. Het is daarom van belang dat <u>er meer werk wordt gemaakt van voorlichtings- en bewustwordingsplannen en -campagnes over de ernstige gezondheidsgevolgen van roken en dat</u> de ontwikkelingen inzake nieuwsoortige tabaksproducten worden gevolgd. De producenten en importeurs moeten worden verplicht om kennis te geven van nieuwsoortige tabaksproducten, onverminderd de bevoegdheid van de lidstaten om die producten te verbieden of toe te staan. De Commissie moet de ontwikkelingen volgen en moet vijf jaar na de uiterste datum voor de omzetting van deze richtlijn een verslag indienen om te beoordelen of wijzigingen van de richtlijn noodzakelijk zijn.

Motivering

Publieke voorlichtings- en bewustwordingscampagnes zijn met het oog op de volksgezondheid efficiënter dan op willekeur gebaseerde interventie- of verbodsmaatregelen.

Wijziging 8

Artikel 2, punt 20

Een als volgt luidende nieuwe definitie invoegen:

Tekst van de Commissie	Wijzigingsvoorstel
	<u>"tabaksproducten in de nichemarkt": in de meeste gevallen rookloze en pijptabaksproducten als Guthka, Zarda, Nasal snuff en Sishaand Beedi, die traditiegetrouw worden gebruikt door Zuid-Aziaten en andere specifieke leefgemeenschappen.</u>

Motivering

Deze definitie ontbrak nog.

Wijziging 9

Artikel 5, lid 4

Een als volgt luidend nieuw lid invoegen:

Tekst van de Commissie	Wijzigingsvoorstel
	<u>De lidstaten moeten producenten en importeurs van tabaksproducten ertoe verplichten om voor iedere lidstaat informatie te verstrekken over hun uitgaven voor reclameboodschappen, verkoopbevordering en sponsoring. Die informatie moet op jaarbasis worden gegeven, met ingang van het volledige kalenderjaar dat volgt op de inwerking-treding van de Richtlijn.</u>

Motivering

Dit wijzigingsvoorstel vloeit voort uit de vereisten van artikel 13 van het kaderverdrag inzake tabaksproducten van de Wereldgezondheidsorganisatie. Het gaat hier om cijfers voor de EU die momenteel niet beschikbaar zijn.

Wijziging 10

Artikel 6, lid 4

Tekst van de Commissie	Wijzigingsvoorstel
De lidstaten verbieden het gebruik van de volgende additieven in tabaksproducten:	De lidstaten verbieden het gebruik van de volgende additieven in tabaksproducten:
a) vitaminen en andere additieven die de indruk wekken dat een tabaksproduct gezondheidsvoordelen biedt of minder gezondheidsrisico's oplevert, of	a) vitaminen en andere additieven die de indruk wekken dat een tabaksproduct gezondheidsvoordelen biedt of minder gezondheidsrisico's oplevert, of
b) cafeïne en taurine en andere additieven en stimulerende chemische verbindingen die in verband worden gebracht met energie en vitaliteit, of	b) cafeïne en taurine en andere additieven en stimulerende chemische verbindingen die in verband worden gebracht met energie en vitaliteit, of
c) additieven die emissies kleuren.	c) additieven die emissies kleuren,
	<u>d) additieven die de verslavende werking van nicotine versterken.</u>

Motivering

Spreekt voor zich. Ook de Bondsraad dringt in zijn besluit van 22 maart 2013 aan op deze toevoeging (<http://dipbt.bundestag.de/dip21/brd/2012/0820-12B.pdf>).

Wijziging 11

Artikel 6, lid 10

Tekst van de Commissie	Wijzigingsvoorstel
Andere tabaksproducten dan sigaretten, shagtabak en rookloze tabaksproducten zijn vrijgesteld van het verbod in de leden 1 en 5. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 22 gedelegeerde handelingen vast te stellen om die vrijstelling in te trekken als in een verslag van de Commissie wordt vastgesteld dat zich een aanzienlijke verandering in de omstandigheden heeft voorgedaan.	Andere tabaksproducten dan sigaretten en shagtabak en rookloze tabaksproducten zijn vrijgesteld van het verbod in de leden 1 en 5. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 22 gedelegeerde handelingen vast te stellen om die vrijstelling in te trekken als in een verslag van de Commissie wordt vastgesteld dat zich een aanzienlijke verandering in de omstandigheden heeft voorgedaan.

Motivering

In dit wijzigingsvoorstel is de algemene aanpak verwerkt van de Richtlijn die de Raad Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken op 21/06/13 heeft afgesproken.

Wijziging 12

Artikel 9, lid 1 (c)

Tekst van de Commissie	Wijzigingsvoorstel
(c) beslaan 75 % van de buitenvoorkant en -achterkant van de verpakkingseenheid en de buitenverpakking;	(c) beslaan 75 <u>65</u> % van de buitenvoorkant en -achterkant van de verpakkingseenheid en de buitenverpakking;

Motivering

Mogelijk compromis, uit de algemene aanpak van de Richtlijn die de Raad Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken op 21/06/13 heeft afgesproken.

Wijziging 13

Artikel 9, lid 1 (e)

Tekst van de Commissie	Wijzigingsvoorstel
(e) staan bovenaan de verpakkingseenheid en de buitenverpakking, in dezelfde richting als eventuele andere informatie op de verpakking;	(e) staan boven- of onderaan de verpakkingseenheid en de buitenverpakking, in dezelfde richting als eventuele andere informatie op de verpakking;

Motivering

Slappe verpakkingseenheden van "normale" grootte hebben geen klapdeksel en bovenaan bevindt zich de banderol, die ook als functie heeft om de verpakking af te sluiten. Als de gecombineerde gezondheids waarschuwing bovenaan de verpakking moet komen, wordt de banderol aan het zicht onttrokken. Zonder verslechterde zichtbaarheid zouden deze daarom ook onderaan de verpakking kunnen worden aangebracht.

Wijziging 14

Artikel 9, lid 1 (g)

Tekst van de Commissie	Wijzigingsvoorstel
g) hebben voor verpakkingseenheden van sigaretten de volgende afmetingen: i) hoogte: minimaal 64 mm; ii) breedte: minimaal 55 mm.	g) hebben voor verpakkingseenheden van sigaretten de volgende afmetingen: i) hoogte: minimaal 64 44 mm; ii) breedte: minimaal 55 52 mm.

Wijziging 15

Artikel 13, lid 1

Tekst van de Commissie	Wijzigingsvoorstel
Een verpakkingseenheid van sigaretten is balkvormig. Een verpakkingseenheid van shagtabak heeft de vorm van een buidel, d.w.z. een rechthoekige zak met een klep die de opening bedekt. De klep van de buidel bedekt ten minste 70 % van de voorkant van het pakje. Een verpakkingseenheid sigaretten bevat ten minste 20 sigaretten. Een verpakkingseenheid shagtabak bevat ten minste 40 g tabak.	Een verpakkingseenheid van sigaretten is balkvormig. Een verpakkingseenheid van shagtabak heeft de vorm van een buidel, d.w.z. een rechthoekige zak met een klep die de opening bedekt. De klep van de buidel bedekt ten minste 70 % van de voorkant van het pakje. Een verpakkingseenheid sigaretten en bevat ten minste 20 sigaretten. Een verpakkingseenheid shagtabak bevat ten minste 40 g tabak.

Motivering

Op grond van artikel 13, lid 1, van de ontwerprichtlijn moet een verpakkingseenheid van shagtabak de vorm van een buidel hebben. De aanscherpingen in de ontwerprichtlijn, bv. de grotere waarschuwingsaanduidingen voor sigaretten en shagtabak, zijn met het oog op de bescherming van de gezondheid over het algemeen een goede zaak. Het beoogde verbod op bv. cilindervormige bussen shagtabak door de bepaling dat voor deze productgroep alleen buidelverpakkingen zijn toegestaan, leidt echter niet tot een significante verbetering van de gezondheidsbescherming; bovendien kunnen de consumentenbeschermingsbelangen behartigd worden door op de verpakking een waarschuwing aan te brengen overeenkomstig de richtsnoeren voor de implementatie van artikel 11 van de *Framework Convention on Tobacco Control* van de WHO.

Brussel, 3 juli 2013

De voorzitter
van het Comité van de Regio's
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO

Advies van het Comité van de Regio's — Schone energie voor het vervoer

(2013/C 280/12)

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

- wijst erop dat veranderingen in de vervoerssystemen alleen niet volstaan om uitvoering te geven aan het Commissievoorstel: er is ook een rol weggelegd voor nationaal energiebeleid. Immers, de lidstaten moeten kiezen voor een beleid van langetermijninvesteringen in een infrastructuur voor alternatieve brandstoffen;
- dringt erop aan dat de Commissie bij de vaststelling van termijnen voor de totstandbrenging van plaatselijke infrastructuur niet alleen rekening houdt met de specifieke geografische en klimatologische kenmerken van een regio, maar ook met de meest recente technologische ontwikkelingen en investeringen in onderzoek en ontwikkeling. Ook moet de Commissie een op deze termijnen gebaseerd tijdschema opstellen voor de uitwerking van een gemeenschappelijke norm en het bereiken van overeenstemming hierover;
- benadrukt dat brandstoffen betaalbaar dienen te blijven voor de gewone burger en dat daarmee rekening moet worden gehouden bij besluiten over de te volgen beleidskoers, vooral ook omdat de inkomens van gezinshuishoudingen in veel lidstaten momenteel een voortdurend dalende lijn vertonen;
- dringt erop aan dat lokale en regionale overheden bij de uitwerking van het nationale kader voor een vervoerstrategie en van de desbetreffende administratieve en rechtsregels worden betrokken: door die betrokkenheid kan worden gegarandeerd dat deze strategie en regels ter plaatse doelmatig en met inachtneming van de lokale omstandigheden worden toegepast;
- doet een beroep op de lidstaten om een goed uitgebalanceerde energiemix op te nemen in hun nationale strategische kaders, omdat hoe dan ook moet worden voorkomen dat de EU van de ene afhankelijkheid (invoer van aardolie) in de andere vervalt (invoer van aardgas);
- dringt erop aan dat de normen voor de tot stand te brengen infrastructuur worden gebaseerd op EU-normen die regelrecht op de internationale normen zijn afgestemd: zo moet worden voorkomen dat ze achteraf weer moeten worden bijgewerkt;
- is ervan overtuigd dat verandering van consumentengedrag van groot belang is voor lokale en regionale overheden, omdat deze de middelen hebben om de voorkeuren en keuzes van consumenten te beïnvloeden en kortingen kunnen toekennen aan consumenten die voor duurzame vervoerswijzen kiezen;
- voert aan dat verplichtingen om in en rond steden infrastructuur tot stand te brengen, zouden moeten worden vervangen door verplichtingen die de lidstaten zichzelf opleggen, waar dan ook de lokale en regionale overheden bij dienen te worden betrokken.

Rapporteur:	Saima KALEV (EE/EA), lid van de gemeenteraad van Jõgeva
Referentiedocumenten:	Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — Schone energie voor het vervoer: een Europese strategie voor alternatieve brandstoffen (COM(2013) 17 final) Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen (COM(2013) 18 final)

I. BELEIDSAANBEVELINGEN

HET COMITÉ VAN DE REGIO'S

1. is ingenomen met onderhavige mededeling, omdat het de daarin vervatte voorstellen als een kans ziet om uitvoering te geven aan de doelstellingen van het vlaggenschipinitiatief "Efficiënt gebruik van hulpbronnen" van de Europa 2020-strategie ⁽¹⁾ en van het Witboek "Stappenplan voor een interne Europese vervoersruimte" ⁽²⁾. Wel benadrukt het dat die kans niet alleen moet worden aangegrepen door veranderingen aan te brengen in de vervoerssystemen, maar ook d.m.v. het nationale energiebeleid. Immers, de lidstaten moeten kiezen voor een beleid van langetermijninvesteringen met het oog op de totstandbrenging van een infrastructuur voor alternatieve brandstoffen.

2. Het CvdR deelt de mening van de Commissie dat de vraag of kan worden gegarandeerd dat er overal in de EU schaalvoordelen worden gerealiseerd en dat alternatieve brandstoffen overal in de EU ingang vinden, van doorslaggevend belang is voor het in de handel brengen daarvan. Een en ander vergt een uniforme, stabiele en alomvattende strategie en een — voorsnog ontbrekend — regelgevingskader dat gunstig is voor investeringen. Daarom moet de Commissie bij de vaststelling van termijnen voor de totstandbrenging van plaatselijke infrastructuur niet alleen rekening houden met de specifieke geografische en klimatologische kenmerken van een regio, maar ook met de meest recente technologische ontwikkelingen en investeringen in onderzoek en ontwikkeling. Ook moet de Commissie een op deze termijnen gebaseerd tijdschema opstellen voor de uitwerking van een gemeenschappelijke norm en het bereiken van overeenstemming hierover.

3. De termijnen die de Commissie in haar richtlijnvoorstel ⁽³⁾ noemt, zijn te kort, omdat de lidstaten geen besluit kunnen nemen over het kader voor een nationale strategie en de desbetreffende administratieve en rechtshandelingen zonder dat eerst is samengewerkt met de lokale en regionale overheden en zolang er geen diepgaande nationale analyse is uitgevoerd, een landelijk debat is gehouden en oplossingen voor de financiering ervan zijn gevonden.

4. Bij besluiten over de te volgen beleidskoers moet in aanmerking worden genomen dat brandstoffen betaalbaar dienen te

blijven voor de gewone burger, temeer daar de inkomens van gezinshuishoudingen in veel lidstaten een voortdurend dalende lijn vertonen. Idem dito voor de met infrastructuur en alternatieve brandstoffen gemoeide kosten.

Betekenis en rol van lokale en regionale overheden

5. Met de strategie voor alternatieve brandstoffen wordt tegemoetgekomen aan de doelstelling van het vervoerbeleid om in alle lidstaten alternatieve brandstoffen op de markt te brengen, wat ook vergaande gevolgen zal hebben voor de manier waarop het vervoer lokaal en regionaal wordt georganiseerd en benut. Met het oog hierop zal een grotere rol voor het regionale en lokale beleid van doorslaggevend belang zijn voor de ontwikkeling van alternatieve brandstoffen voor het vervoer.

6. Daarom moeten de lokale en regionale overheden worden betrokken bij de uitwerking van het nationale kader voor een vervoerstrategie en van de desbetreffende administratieve en rechtsregels. Door die betrokkenheid kan worden gegarandeerd dat deze strategie en regels ter plaatse doelmatig en met inachtneming van de lokale omstandigheden worden toegepast en dat ze, in overeenstemming met het project van de Commissie, ook een beleid voor alternatieve brandstoffen omvatten. Ook dient gebruik te worden gemaakt van bestaande Europese initiatieven in steden, zoals het Burgemeestersconvenant, die zijn opgezet om de afspraken in actieplannen voor duurzame energie op het gebied van lokale systemen voor het gebruik van alternatieve brandstoffen in het vervoer in goede banen te leiden.

7. In zijn hoedanigheid van vertegenwoordiger van de lokale en regionale overheden beschouwt het CvdR het als zijn plicht om het overleg over alternatieve brandstoffen en de uitwisseling van ervaringen op dit gebied te steunen en uit te breiden, met als uiteindelijke doel om voor schonere en milieuvriendelijkere steden en regio's te zorgen. Ook ziet het als zijn taak om een discussie op gang te brengen over de vraag hoe lokale en regionale overheden het gedrag van burgers kunnen beïnvloeden en burgers ertoe kunnen aansporen om vaker gebruik te maken van door alternatieve brandstoffen aangedreven voertuigen.

8. De Commissie is de mening toegedaan dat een daadkrachtig optreden van de EU, in haar rol als voortrekker in de zoektocht naar innoverende oplossingen voor alternatieve brandstoffen, de Europese industrie nieuwe marktkansen oplevert, het internationale concurrentievermogen van de EU garandeert en

⁽¹⁾ COM(2011) 21 final.

⁽²⁾ CdR 101/2011 fin.

⁽³⁾ COM(2013) 18 final.

de weg vrijmaakt voor 700.000 nieuwe arbeidsplaatsen⁽⁴⁾. Die ontstaan ter plekke bij lokale en regionale overheden, die dan ook moeten kunnen rekenen op medezeggenschap bij de uitwerking van de desbetreffende nationale strategieën.

9. Steun voor de rol van lokale en regionale overheden zal volgens het CvdR uitmonden in meer synergiewerking en een optimaal kostenplaatje voor de totstandbrenging van infrastructuur. Zo zou het bijvoorbeeld mogelijk worden om de desbetreffende installaties te exploiteren als de lokale en regionale overheden meer beslissingsbevoegdheden krijgen en over de grenzen heen gaan samenwerken.

10. Het CvdR staat achter de in het Witboek "Stappenplan voor een interne Europese vervoersruimte" geformuleerde doelstelling om het aandeel van met gewone brandstoffen aangedreven auto's van nu tot 2030 te halveren, om deze auto's vóór 2050 volledig aan het vervoer in steden te onttrekken en dus in 2030 al voor een nagenoeg CO₂-vrije mobiliteit in stedelijke agglomeraties te zorgen (zie ook het al eerder aangehaalde CvdR-advies over dit Witboek⁽⁵⁾).

Afhankelijkheid van de invoer van energie

11. De Commissie zou in haar richtlijnvoorstel moeten benadrukken dat de verwezenlijking van een van de voornaamste doelstellingen hieruit, nl. het streven om de EU onafhankelijk maken van de invoer van aardolie, vooronderstelt dat het kader dat de lidstaten voor hun strategie vastleggen, een goed uitgebalanceerde energiemix omvat. Wat zeker niet mag gebeuren is dat de EU van de ene afhankelijkheid (van de invoer van aardolie) in de andere vervalt (van de invoer van aardgas). In het voorstel om de energiebronnen voor alternatieve brandstoffen te diversifiëren, zouden meerdere grondstoffen — die nodig zijn voor het aanmaken van deze brandstoffen en die lokaal of regionaal worden aangetroffen — in overweging moeten worden genomen.

Financiering uit lopende fondsen van de EU

12. Het CvdR is bang voor financiële knelpunten bij de toepassing van de voorgestelde richtlijn, zelfs als de acties voor een deel uit Horizon 2020 of TEN-T of met particulier kapitaal zouden worden gefinancierd. In de toekomst zou het ook mogelijk moeten worden om beleidsmaatregelen voor schoon vervoer in gemeenten of regio's met voor het cohesiebeleid bestemde middelen te financieren. Als een planning wordt gemaakt voor de uitgaven tijdens de komende financieringsperiode, moet ook worden gekeken naar de behoefte aan investeringen, zowel in de EU als in de lidstaten.

13. De toekomst ziet er niet rooskleurig uit voor de financiering van grensoverschrijdende samenwerking: de Europese Raad heeft op 8 februari van dit jaar overeenstemming bereikt over een MFK⁽⁶⁾ waarin de begrotingsprioriteiten van de EU voor 2014-2020 zijn vastgelegd en waarin staat dat moet worden gekort op de subsidies voor grensoverschrijdende samenwerking.

14. Wat vooral moet worden voorkomen, is dat het door de lidstaten vastgestelde beleid invloed heeft op de grensoverschrijdende samenwerking doordat er regionale verschillen ontstaan. Het CvdR beveelt daarom aan, minimale mechanismen in te

stellen om dit effect te verminderen (bijv. door in het goederenvervoer prioritaire corridors voor alternatieve brandstoffen tot stand te brengen, die gefinancierd worden met EU-middelen).

15. Volgens het CvdR⁽⁷⁾ kan het ook in de meest ontwikkelde regio's nodig zijn om in infrastructuur te investeren. Door die investeringen worden de burgers basisdiensten geboden, o.m. op gebieden als milieu en vervoer, eventueel zelfs in verband met het voorstel van de Commissie om alternatieve brandstoffen in het vervoer te introduceren. Wat mogelijke prikkels en financieringen betreft is de Europese Investeringsbank (EIB) een belangrijke partner als het erom gaat de weg te bereiden voor investeringen. De EIB biedt technische assistentie en financiert investeringen middels EIP-kredieten.

16. Bij prognoses voor benodigde investeringen moet worden uitgegaan van omvattende berekeningen, zal een realistische voorstelling van zaken moeten worden gegeven en dienen de mogelijkheden om die investeringen met middelen uit diverse fondsen van de EU of in het kader van de thematische doelstellingen voor 2014/2020 te financieren, duidelijk en overtuigend te worden uiteengezet, wat ook geldt voor mogelijke koppelingen met de toekomstige strategieën voor slimme specialisering.

17. Op de middellange en de lange termijn dient de oplaaden tankinfrastructuur te worden gefinancierd door de gebruiker. Subsidies mogen alleen worden gebruikt om de zaak in gang te zetten.

Gemeenschappelijke normen

18. Als harmonisering uitblijft bij de totstandbrenging van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen, zijn schaalvoorwaarden (aan de aanbodzijde) uitgesloten en kan er (aan de vraagzijde) geen mobiliteit ontstaan. Om die vicieuze cirkel te doorbreken, moet de Commissie van de totstandbrenging van infrastructuurnetten een prioriteit maken.

19. Het CvdR heeft al eerder zijn waardering en steun uitgesproken voor het Witboek "Stappenplan voor een interne Europese vervoersruimte — werken aan een concurrerend en zuinig vervoerssysteem"⁽⁸⁾ en het bijbehorende actieprogramma. In dit Witboek wordt voorgesteld om aangepaste normen vast te leggen voor de uitstoot van koolstofdioxide door de uitlaatgassen van alle met schone brandstoffen aangedreven voertuigen. Ook wordt voorgesteld om richtsnoeren en normen uit te werken voor een oplaad- en tankinfrastructuur voor schone voertuigen.

20. De Commissie stelt terecht dat alternatieve brandstoffen alleen op de markt van de EU kunnen worden gebracht en alleen economische groei en verdere verspreiding zullen kennen als er uniforme technische specificaties worden vastgesteld. Dergelijke oplossingen moeten echter wel snel worden gevonden, met dien verstande dat daarbij begrip moet worden opgebracht voor de economische behoeften van iedere lidstaat. De Commissie zou bij de vaststelling van de termijnen voor de totstandbrenging van infrastructuur rekening moeten houden met de extra tijd die nodig is voor de uitwerking, goedkeuring en omzetting van gemeenschappelijke normen, zoals voorzien in de richtlijn.

⁽⁴⁾ COM(2013) 17 final

⁽⁵⁾ CdR 101/2011 fin

⁽⁶⁾ CdR 2182/2012 fin

⁽⁷⁾ CdR 5/2012 fin

⁽⁸⁾ COM(2011) 144 final

21. Voor de normen die moeten worden vastgelegd om als basis voor de totstandbrenging van infrastructuur te dienen, zou moeten worden teruggegrepen op de EU-normen die regelrecht op de internationale normen zijn afgestemd: zo moet worden voorkomen dat ze achteraf weer moeten worden bijgewerkt. In het richtlijnvoorstel wordt de Commissie het recht toegekend om middels een gedelegeerde handeling de technische vereisten voor oplaad- en tankpunten te veranderen. Dit brengt volgens het CvdR onzekerheid met zich mee voor beleggers, ondernemingen en consumenten t.a.v. de financiering van langetermijninvesteringen.

22. Infrastructuurnormen moeten voldoen aan de maatstaf van economische doelmatigheid en in overeenstemming zijn met de al gedane investeringen en eerder op de markt gebrachte voertuigen, waarbij niet uit het oog mag worden verloren dat schaalvoordelen in kleine lidstaten, regio's en lokale gemeenschappen niet altijd leiden tot een kosteneffectieve toepassing van de diverse alternatieve brandstoffen.

23. Het beleidskader moet voorlichtingsvereisten behelzen, alsook beleids- en regelgevingsmaatregelen voor het verrichten van wetenschappelijk onderzoek en de vaststelling van doeleinden en aanwijzingen inzake de samenwerking met andere lidstaten. Zo moet worden gegarandeerd dat de uiteindelijke infrastructuur aan uniforme internationale normen voldoet en dat personen en goederen overal in de EU vrijheid van verkeer genieten.

24. Het CvdR stemt ermee in dat alle mogelijke opties in overweging moeten worden genomen — in overeenstemming met het beginsel dat de strategie in technologisch opzicht "neutraal" moet zijn, ofwel dat geen enkele concrete brandstof mag worden bevoorrecht — en dat er voor al die opties gemeenschappelijke technische specificaties moeten zijn. Daarom is het van belang dat er doeltreffende criteria voor de duurzaamheid van biobrandstoffen worden uitgewerkt en dat aan die criteria wordt voldaan. Ook moet ervoor worden gezorgd dat biobrandstoffen van de tweede generatie in de handel verkrijgbaar zijn om verstoring van het natuurlijke evenwicht tussen milieu, voedselreserves en markteconomie of van het maatschappelijk evenwicht te voorkomen. Hierop heeft het CvdR al gewezen in eerdere stellingnames en adviezen⁽⁹⁾.

25. Eisen die aan de zeescheepvaart worden gesteld, moeten in overeenstemming zijn met de IMO.

Betrokkenheid van particuliere ondernemingen

26. Het is hoog tijd dat particuliere ondernemingen bij de financiering van infrastructuur worden betrokken, om de eenvoudige reden dat die ondernemingen vooral de vruchten zullen plukken van dit richtlijnvoorstel. Immers, zo krijgen zij zicht op nieuwe producten die kunnen worden vervaardigd en in de handel gebracht, waarbij ze zelf een nieuwe infrastructuur voor alternatieve brandstoffen tot stand brengen en benutten.

27. Als de voorstellen van de Commissie in praktijk worden gebracht, moet erop worden toegezien dat de vrije markt en de concurrentie hier zo weinig mogelijk schade van ondervinden.

Er moeten prikkels worden gecreëerd voor particuliere ondernemingen, terwijl risico's en bezorgdheden uit de weg moeten worden geruimd.

28. Om belemmeringen op te heffen en kosten te drukken, moeten er tussen overheidsinstanties en tankstationhouders afspraken worden gemaakt om ervoor te zorgen dat meer op alternatieve brandstoffen wordt gereden en om te garanderen dat gebruik wordt gemaakt van de al aanwezige distributievoorzieningen, zoals voor multi-energie. Zo kan worden voorkomen dat er onnodig nieuwe infrastructuur wordt ontwikkeld.

Meetbare resultaten

29. Het CvdR juicht toe dat de Commissie de beleidsbesluiten van de lidstaten wil reguleren. Alleen is het voornaamste doel van het richtlijnvoorstel om de uitstoot van broeikasgassen en de afhankelijkheid van aardolie te verminderen. Daarom zouden de lidstaten ervoor moeten zorgen dat de door hen goedgekeurde maatregelenpakketten voorzien in indicatoren met betrekking tot de infrastructuur voor alternatieve brandstoffen, maar dat daarin ook staat aangegeven welke resultaten hiervan worden verwacht — resultaten in de zin van de vermindering van de emissies en van de afhankelijkheid van aardolie en de invoering van alternatieve brandstoffen. Deze resultaten moeten worden uitgesplitst over de desbetreffende lokale en regionale territoriale eenheden om een beeld te krijgen van de mogelijke interne onevenwichtigheden in elke lidstaat.

30. Voor het meten van deze resultaten moet worden uitgegaan van vergelijkbare indicatoren. Ook moet bij meting van de resultaten een zo breed mogelijke voorstelling van zaken worden gegeven t.a.v. de doeltreffendheid en duurzaamheid van de productie en het verbruik van energie (levenscyclus resp. levensduur van brandstoffen), d.w.z. dat verder moet worden gekeken dan alleen maar naar de vermindering van de CO₂-emissies.

Vervuiling door de productie van brandstoffen

31. De Commissie zou in haar richtlijnvoorstel moeten benadrukken dat ten aanzien van de gemeenschappelijke hoofddoelstelling ervan — vermindering van de uitstoot van broeikasgassen — steeds moet worden aangegeven welke energiebronnen het doelmatigst zijn en als zodanig moeten worden ingezet. Zo kan worden voorkomen dat de vermindering van de aanvoer gerelateerde uitstoot uiteindelijk weer teniet wordt gedaan door een hoge uitstoot bij de productie van elektriciteit of een andere vorm van milieuvervuiling.

32. Het beginsel van technologische neutraliteit is een goede zaak. Alhoewel in de strategie geen enkele alternatieve brandstof buiten beschouwing mag worden gelaten, zijn er ook nog andere fundamentele factoren die in aanmerking moeten worden genomen, te weten: energie-efficiëntie, milieuvriendelijkheid (hernieuwbare energie), economische (politieke) onafhankelijkheid, voorzieningszekerheid en sociale aspecten.

Plattelands- en dun bevolkte gebieden

33. Het is ook voor plattelandsgebieden van belang dat van op aardolie gebaseerde brandstof wordt overgestapt op alternatieve brandstoffen. Juist omdat plattelandsgebieden ook nog dun

⁽⁹⁾ CdR 160/2008 fin

bevolkt zijn, is de betekenis van deze overgang hier wellicht des te groter. Daarom moeten de lidstaten bij de uitwerking van hun nationale beleid ook aandacht schenken aan plattellandsgebieden. Er moeten strategieën worden uitgestippeld waardoor de infrastructuur tot stand wordt gebracht die nodig is om van deze overgang op alternatieve brandstoffen en ook van de exploitatie van inheemse hulpbronnen die dergelijke brandstoffen kunnen leveren, een succes te maken. De problemen waarop bij deze overgang wordt gestuit, kunnen in dun bevolkte gebieden dezelfde zijn als in plattellandsgebieden, vandaar dat het nodig is om speciaal aandacht te besteden aan deze gebieden.

Vervoer in steden

34. Het CvdR heeft al in eerdere adviezen benadrukt dat een doorslaggevend aspect van het vervoer in steden is dat wordt overgestapt op een duurzamer vervoersbeleid ⁽¹⁰⁾.

35. Het gebruik van door alternatieve brandstoffen aangedreven voertuigen in steden en stadsagglomeraties mag niet ten koste gaan van het openbaar vervoer. Doel is niet om het particuliere vervoer aan te moedigen maar om bijkomende milieuvriendelijke vervoersalternatieven aan te bieden ter aanvulling op het openbaar vervoer.

36. Het CvdR stelt voor dat het in de gelegenheid wordt gesteld om het debat over het gebruik van alternatieve brandstoffen in het stadsvervoer en de uitwisseling van ervaringen op dit gebied te bevorderen en te steunen, met als doel om voor schonere en milieuvriendelijkere steden te zorgen.

37. Het CvdR heeft zich al uitgesproken voor de uitwerking van programma's voor de mobiliteit in steden die binnenkort in aanmerking zouden kunnen komen voor steun uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) ⁽¹¹⁾.

38. Een Europese strategie voor alternatieve brandstoffen biedt een goede gelegenheid om het fietsverkeer en het lokale openbaar vervoer te versterken. Strategieën voor elektrische mobiliteit moeten dan ook uitdrukkelijk aandacht besteden aan deze vormen van vervoer.

39. Hybride en vooral elektrische auto's bieden de grootste mogelijkheden voor onmiddellijk gebruik in steden, naast de mogelijkheden die worden geboden door voertuigen die worden aangedreven door op waterstoftechnologie gebaseerde systemen. Daarom moeten steden ook het recht hebben om het gebruik van dergelijke auto's te reguleren aan de hand van eigen maatregelen en stimulansen (groene golven, het recht om gebruik te maken van rijbanen die voor het openbaar vervoer zijn bedoeld, korting op parkeergeld enz.). Met het oog daarop moeten er met andere steden voorbeelden van geslaagde methoden worden uitgewisseld. Doel daarvan moet zijn om de kwaliteit van het bestaan in steden dusdanig te verbeteren dat consumenten wor-

den gemotiveerd om vaker gebruik te maken van voertuigen die op alternatieve brandstoffen rijden.

40. Als er meer gebruik wordt gemaakt van voertuigen die op alternatieve brandstoffen rijden, dan zullen er uiteraard ook meer van die voertuigen worden geproduceerd, wat in die sector banengroei zal opleveren (zie hierover ook het CvdR-advies "Cars 2020").

41. Het CvdR juicht toe dat in EU-verband wordt doorgegaan met de ontwikkeling van slimme vervoerssystemen en technologie en dat daarvan lokaal gebruik wordt gemaakt om overal in de EU voor synergiewerking tussen de verschillende systemen te zorgen, lacunes te vermijden en te waarborgen dat deze systemen ook met het oog op het gebruik van alternatieve brandstoffen overal in gebruik worden genomen.

Ander consumentengedrag

42. Gebruik van alternatieve brandstoffen betekent ook dat consumenten een ander gedrag moeten gaan vertonen: er moeten stimulansen worden gegeven om te gaan rijden in auto's die met alternatieve brandstoffen worden aangedreven. Daarom moeten er voorlichtingscampagnes worden gevoerd waarin duidelijk wordt gemaakt wat er precies verandert en wat de mogelijke gevolgen daarvan zijn.

43. Verandering van consumentengedrag is van groot belang voor lokale en regionale overheden, omdat deze de middelen hebben om de voorkeuren en keuzes van consumenten te beïnvloeden en bovenop de door de lidstaten toe te kennen kortingen nog andere kortingen kunnen toekennen aan consumenten die voor duurzame vervoerswijzen kiezen. Zo ondervinden consumenten aan den lijve de voordelen van deze veranderingen.

Zuinige motoren

44. Onderzoek heeft uitgewezen dat het gebruik van zuinige motoren in combinatie met hybride brandstoffen tot minder uitstoot van broeikasgassen kan leiden ⁽¹²⁾. Het CvdR heeft begrip voor het ambitieuze en principiële streven van de Commissie om veranderingen op gang te brengen en het gebruik van nieuwe brandstoffen te promoten, maar meent dat invoering van een overgangperiode voor het gebruik van de hierboven bedoelde motoren, een zinnige maatregel kan zijn.

45. De Commissie stelt terecht dat een doorslaggevende rol moet worden weggelegd voor een blijvende verbetering van de energie-efficiëntie van voertuigen, in combinatie met het gebruik van alternatieve brandstoffen. Van die rol hangt af of het aan alternatieve brandstoffen gerelateerde beleidspakket economisch rendement oplevert en de uitstoot van kooldioxide kan worden voorkomen.

⁽¹⁰⁾ CdR 650/2012 fin

⁽¹¹⁾ CdR 5/2012 fin

⁽¹²⁾ Zie de in januari 2013 bekendgemaakte onderzoeksresultaten van het in Warschau gevestigde Poolse Instituut voor structureel onderzoek

De "prosument" als mogelijkheid om het gebruik van alternatieve brandstoffen te bevorderen

46. Bij ontstentenis van een algemeen aanvaarde oplossing staan er nog veel verschillende wegen open voor de bevordering van het gebruik van alternatieve brandstoffen. Zo kan de (wettelijke) bijdrage van een consument aan het energienetwerk (productie, opslag en verbruik) helpen om enerzijds aan de toenemende vraag naar energie te voldoen en anderzijds de overgang van koolstofhoudende energiebronnen naar hernieuwbare energie in goede banen te leiden.

Wetenschap en onderzoek

47. Het CvdR prijst de Commissie voor haar uitvoerige samenwerking met vertegenwoordigers van ondernemingen, overheidsinstanties en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding van onderhavig richtlijnvoorstel en is er vol lof over dat de EU al sedert lang in O&O op het gebied van alternatieve brandstoffen investeert. Wel vindt het CvdR dat moet worden doorgegaan met dit overleg en dat de EU moet blijven investeren in O&O op het gebied van alternatieve brandstoffen, omdat er nog altijd vraagstukken zijn die om een duidelijkere, betere en snellere oplossing vragen en omdat de gestelde doelen anders niet kunnen worden verwezenlijkt.

48. Het CvdR heeft er al in een eerder advies over hernieuwbare energie⁽¹³⁾ op gewezen dat financiering van O&O uiter-

mate belangrijk is voor vooruitgang op het gebied van innovatie en technologische ontwikkeling. Ook als het gaat om schone energie en vervoer, is van groot belang dat wordt gezocht naar nieuwe grondstoffen voor de productie en opslag van energie.

Subsidiariteit en evenredigheid

49. Nieuwe technologieën — o.a. op het gebied van schoon vervoer — zijn kapitaalintensief. Het optreden van de EU moet dan ook gericht zijn op de opbouw van minimale infrastructuurvoorzieningen en het voorkomen van marktversnippering. Daarom voldoet het door de Commissie voorgestelde maatregelenpakket voor schone energie — waarin gemeenschappelijke technische specificaties en minimale vereisten voor de infrastructuur zijn vastgelegd als garantie voor een kringloopeconomie voor alternatieve brandstoffen in de hele EU — aan de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid.

50. Verplichtingen om in en rond steden infrastructuur (oplaad- en tankpunten) tot stand te brengen, zouden moeten worden vervangen door verplichtingen die de lidstaten zichzelf opleggen, waar ook de lokale en regionale overheden bij dienen te worden betrokken. Immers, thans wijst nog steeds niets op een duidelijke beleidskoers naar alternatieve brandstoffen, noch op een verandering in het consumentengedrag, noch op mogelijkheden voor de financiering van de totstandbrenging van infrastructuur.

II. AANBEVELINGEN VOOR WIJZIGINGEN

Wijzigingsvoorstel 1

Overweging 10

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Omdat de infrastructuur voor alternatieve brandstoffen in de EU niet op geharmoniseerde wijze wordt uitgebouwd, kunnen aan de aanbodzijde geen schaalvoordelen worden verwezenlijkt en kan aan de vraagzijde geen EU-wijde mobiliteit tot stand worden gebracht. Er dienen nieuwe infrastructuurnetwerken te worden uitgebouwd, met name voor elektriciteit, waterstof en aardgas (LNG en CNG).	Omdat de infrastructuur voor alternatieve brandstoffen in de EU niet op geharmoniseerde wijze wordt uitgebouwd, kunnen aan de aanbodzijde geen schaalvoordelen worden verwezenlijkt en kan aan de vraagzijde geen EU-wijde mobiliteit tot stand worden gebracht. Er dienen, <u>met inachtneming van de technologische ontwikkelingen, de gevolgen voor het klimaat en de kosten</u> , nieuwe infrastructuurnetwerken te worden uitgebouwd, met name voor elektriciteit, waterstof en aardgas (LNG en CNG).

Motivering

De in onderhavig richtlijnvoorstel opgenomen maatregelen dragen bij aan de verwezenlijking van de milieudoelstellingen ter vermindering van de aan vervoer gerelateerde uitstoot van broeikasgassen en andere schadelijk stoffen. Die uitstoot is een reëel probleem en een grote uitdaging voor de EU. Tegelijkertijd zijn enkele op alternatieve brandstoffen berustende technologieën nog steeds in de fase van ontwikkeling of in het eindstadium van ontwikkeling, waardoor ze met hoge kosten gepaard gaan.

⁽¹³⁾ CdR 2182/2012 fin

Wijzigingsvoorstel 2

Artikel 3, lid 1

Nationale beleidskaders

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Alle lidstaten stellen ter ontwikkeling van de markt voor alternatieve brandstoffen en de infrastructuur daarvan nationale beleidskaders vast die naast de informatie zoals beschreven in bijlage I minstens de volgende elementen moeten omvatten: — een beoordeling van de stand van zaken omtrent en de toekomstige ontwikkeling van alternatieve brandstoffen; — een beoordeling van de grensoverschrijdende dekking van de infrastructuur voor alternatieve brandstoffen met het oog op de vervoerscontinuïteit; — het regelgevingskader ter ondersteuning van de opbouw van de infrastructuur voor alternatieve brandstoffen; — beleidsmaatregelen ter ondersteuning van de tenuitvoerlegging van het nationale beleidskader; — ondersteunende maatregelen voor de uitrol en productie; — ondersteuning ten behoeve van onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratiedoeleinden; — de streefcijfers voor het gebruik van alternatieve brandstoffen; — het verwachte aantal voertuigen op alternatieve brandstoffen in 2020; — een evaluatie van de behoefte aan LNG-tankpunten in havens die niet tot het TEN-T-kernnetwerk behoren en die belangrijk zijn voor vaartuigen die niet voor vervoersdoeleinden worden ingezet, met name vissersvaartuigen; — voor zover van toepassing, samenwerkingsregelingen met andere lidstaten overeenkomstig lid 2.	Alle lidstaten stellen ter ontwikkeling van de markt voor alternatieve brandstoffen en de infrastructuur daarvan nationale beleidskaders vast die naast de informatie zoals beschreven in bijlage I minstens de volgende elementen moeten omvatten: — een beoordeling van de stand van zaken omtrent en de toekomstige ontwikkeling van alternatieve brandstoffen; — een beoordeling van de grensoverschrijdende dekking van de infrastructuur voor alternatieve brandstoffen met het oog op de vervoerscontinuïteit; — het regelgevingskader ter ondersteuning van de opbouw van de infrastructuur voor alternatieve brandstoffen; — beleidsmaatregelen ter ondersteuning van de tenuitvoerlegging van het nationale beleidskader; — ondersteunende maatregelen voor de uitrol en productie; — ondersteuning ten behoeve van onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratiedoeleinden; — de streefcijfers voor het gebruik van alternatieve brandstoffen; — het verwachte aantal voertuigen op alternatieve brandstoffen in 2020; — een evaluatie van de behoefte aan LNG-tankpunten in havens die niet tot het TEN-T-kernnetwerk behoren en die belangrijk zijn voor vaartuigen die niet voor vervoersdoeleinden worden ingezet, met name vissersvaartuigen; — voor zover van toepassing, samenwerkingsregelingen met andere lidstaten overeenkomstig lid 2; — <u>de resultaten die de vermindering van de emissies en van de afhankelijkheid van aardolie naar verwachting zal opleveren, en de gevolgen van het gebruik van alternatieve brandstoffen.</u>

Motivering

Alsnog toegevoegd gedachtestreepje: voor het meten van de resultaten moet worden uitgegaan van vergelijkbare indicatoren. Ook moet bij meting van de resultaten een zo breed mogelijke voorstelling van zaken worden gegeven t.a.v. de doeltreffendheid en duurzaamheid van de productie en het verbruik van energie (levenscyclus resp. levensduur van brandstoffen), d.w.z. dat verder moet worden gekeken dan alleen maar naar de vermindering van de CO₂-emissies.

Wijzigingsvoorstel 3

Artikel 3, lid 5

Nationale beleidskaders

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
De lidstaten stellen de Commissie [binnen 18 maanden na de datum van inwerkingtreding van de onderhavige richtlijn] in kennis van hun nationale beleidskaders.	De lidstaten stellen de Commissie [binnen 18 <u>24</u> maanden na de datum van inwerkingtreding van de onderhavige richtlijn] in kennis van hun nationale beleidskaders.

Motivering

Waar het hier om gaat, is dat er een duurzaam financieringsmechanisme moet worden gevonden waardoor langetermijninvesteringen kunnen worden gepland. Daartoe is het nodig dat er in ieder lidstaat een grondige analyse wordt uitgevoerd, dat belanghebbenden daarbij worden betrokken en dat er administratieve overeenstemming wordt bereikt.

Wijzigingsvoorstel 4

Artikel 3, lid 7

Nationale beleidskaders

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
De Commissie krijgt in overeenstemming met artikel 8 de bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen teneinde de in lid 1 vermelde elementen en de in bijlage I vermelde informatie te wijzigen..	De Commissie krijgt in overeenstemming met artikel 8 de bevoegdheid om gedelegeerde handelingen <u>met de in lid 1 vermelde elementen</u> vast te stellen teneinde de in lid 1 vermelde elementen en de in bijlage I vermelde informatie te wijzigen.

Motivering

In onderhavig richtlijnvoorstel wordt de Commissie het recht toebedeeld om middels gedelegeerde handelingen wijzigingen aan te brengen in de technische specificaties, waaronder normen, voor oplaad- en tankpunten. Dit staat haaks op de grondgedachte achter dit richtlijnvoorstel, nl. dat beleggers die in infrastructuur investeren, ondernemingen en gebruikers op de lange termijn zekerheid moet worden geboden. Zoals het er nu uitziet, raken het Europees Parlement, de Raad en de lidstaten hierdoor de controle over de gemeenschappelijk normen kwijt en gaat dus ook de beleggingszekerheid verloren.

Wijzigingsvoorstel 5

Artikel 4, lid 1

Elektriciteitsvoorziening voor het vervoer

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
De lidstaten zorgen ervoor dat er een minimumaantal oplaadpunten voor elektrische voertuigen beschikbaar is, waarbij uiterlijk op 31 december 2020 het vereiste minimumaantal, zoals vermeld in de tabel in bijlage II, operationeel dient te zijn.	De lidstaten zorgen ervoor dat er <u>uiterlijk op 31 december 2020 op nationaal niveau</u> een minimumaantal oplaadpunten voor elektrische voertuigen <u>wordt overeengekomen, met inachtneming van de in de verschillende gebieden van de lidstaten voorkomende omstandigheden beschikbaar is, waarbij uiterlijk op 31 december 2020 het vereiste minimumaantal, zoals vermeld in de tabel in bijlage II, operationeel dient te zijn.</u>

Motivering

De lidstaten zouden zelf streefcijfers kunnen vastleggen in plaats van dat in de richtlijn wordt bepaald hoeveel oplaad- en tankpunten er moeten zijn. Als de lidstaten dit zelf doen, kan ook rekening worden gehouden met specifieke nationale kenmerken, zoals financieringsmogelijkheden, technologisch vooruitgang en voorkeuren van de gebruikers.

Wijzigingsvoorstel 6

Artikel 4, lid 6

Elektriciteitsvoorziening voor het vervoer

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Alle openbaar toegankelijke oplaadpunten voor elektrische voertuigen worden uitgerust met slimme metersystemen zoals gedefinieerd in artikel 2, lid 28, van Richtlijn 2012/27/EU waarbij tevens de in artikel 9, lid 2, van genoemde richtlijn bedoelde eisen in acht worden genomen.	Alle openbaar toegankelijke oplaadpunten voor elektrische voertuigen worden <u>zo geconstrueerd dat ze kunnen</u> worden uitgerust met slimme metersystemen, zoals gedefinieerd in artikel 2, lid 28, van Richtlijn 2012/27/EU, waarbij tevens de in artikel 9, lid 2, van genoemde richtlijn bedoelde eisen in acht worden genomen.

Wijzigingsvoorstel 7

Artikel 11, lid 1

Omzetting

Door de Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
De lidstaten doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om uiterlijk [18 maanden na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] aan deze richtlijn te voldoen. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.	De lidstaten doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om uiterlijk [18 36 maanden na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] aan deze richtlijn te voldoen. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

Motivering

Een termijn van 3 jaar is redelijk voor de omzetting van deze richtlijn in nationale wetgeving. Er moet rekening mee worden gehouden dat er in elke lidstaat een nationaal strategisch kader moet worden opgesteld als de richtlijn eenmaal is goedgekeurd.

Brussel, 4 juli 2013

*De voorzitter
van het Comité van de Regio's*
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO

Via EUR-Lex (<http://new.eur-lex.europa.eu>) heeft u direct en gratis toegang tot het recht van de Europese Unie. Op deze website kunt u het *Publicatieblad van de Europese Unie* raadplegen. U vindt er eveneens de Verdragen, de wetgeving, de jurisprudentie en de voorbereidende handelingen.

Meer informatie over de Europese Unie is te vinden op de volgende website: <http://europa.eu>

Bureau voor publicaties van de Europese Unie
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

NL